

610.73069

ผู้ประจ

๕.๒

องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายานาล

ปริญญานิพนธ์

ของ

นันทนา น้ำฝน

14 ส.ค. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปดิต สาขาการบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

187751

องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับ: เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

บทคัดย่อของ
ของ
นันทนา น้ำฝน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2536

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปี และศึกษาสหสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพทางการพยาบาล (กับอาจารย์พยาบาล กับพยาบาลวิชาชีพ กับเพื่อนนักศึกษายาบาล และกับบุคลากรในทีมสุขภาพ) และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล และองค์ประกอบที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษายาบาลจำนวน 366 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และแบบวัดตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 4 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติพื้นฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยอัตราส่วน F , สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลต่างชั้นปีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพสูงกว่านักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2

2. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

3. องค์ประกอบที่ร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ได้ร้อยละ 45.90 เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล

4. องค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปี มีดังนี้

4.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 28.90

4.2 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล แรงจูงใจในการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 54.40

4.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และแรงจูงใจในการศึกษา สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 50.70

**SELECTED FACTORS RELATED TO PROFESSIONAL IDENTITY
OF STUDENT NURSES**

**AN ABSTRACT
BY
NUNTANA NUMFONE**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University**

February 1993

The purposes of this research were to study professional identity of student nurses; to examine the relationship between selected factors including motivation, professional commitment, secondary school grade point average, persistence, professional socialization and professional identity of student nurses; and to ascertain some selected factors which were significant predictors of student nurses' professional identity.

The samples consisted of 366 student nurses selected by multi-stage sampling. Research data were collected by questionnaires. Data analysis procedures were descriptive statistics, F-test, multiple correlation, and stepwise multiple regression.

The major findings were as follows :

1. There was a statistically significant difference (at .05 level) between the means of professional identity of student nurses in different levels. The mean of professional identity of the senior was higher than those of the junior and sophomore.

2. Factors positively and significantly related to professional identity of student nurses, at .05 level, were motivation, professional commitment, persistence, and professional socialization.

3. The 45.90 percent of variance in professional identity of student nurses could be explained by professional socialization with health team personnels, professional commitment, persistence, and professional socialization with student nurses, respectively.

4. Predictors of professional identity of student nurses in each level were as follows:

- 4.1 For the second year students, the 28.90 percent of professional identity variance could be explained by professional socialization with professional nurses, professional commitment, and professional socialization with health team personnels.

- 4.2 For the third year students, the 54.40 percent of professional identity variance could be explained by professional socialization with health team personnels, professional commitment, motivation, and professional socialization with student nurses.

- 4.3 For the fourth year students, the 50.70 percent of professional identity variance could be explained by professional socialization with student nurses, professional commitment, and motivation.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม
..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประชม รอดประเสริฐ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนินันท์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรพรรณ ตันท์เจริญรัตน์)

คณะกรรมการสอบ
..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประชม รอดประเสริฐ)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนินันท์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรพรรณ ตันท์เจริญรัตน์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภา ลิ้มประสูต)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)
วันที่...5... เดือน...มิถุนายน... พ.ศ. 2536...

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและการสนับสนุนเป็นอย่างดีทั้งทางวิชาการ และกำลังใจจาก รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ในทางวิชาการจาก รศ.ดร.ประชุม รอดประเสริฐ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ผศ.ดร.อรรพรรณ ตันท์เจริญรัตน์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และได้รับคำแนะนำทางวิชาการอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งจาก ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วัฒนาภรณ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผศ.ดร.ศิริพร ขัมภลิขิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.อภิญญา วงศ์กิตติการ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัย

การสนับสนุนทุนทำปริญญานิพนธ์นี้ได้รับความกรุณาจากสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย มอบทุนการศึกษา หม่อมเจ้าหญิงมณฑารพ กมลาศน์ และได้รับความกรุณาส่วนบุคคลให้ทุนเพื่อการศึกษาวิจัยจาก ศ.เพ็ญศรี กาญจนมัย คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคุณประชุม-คุณประพิศ กาญจนมัย

ผู้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและการอุปถัมภ์ทั้งทางกายและกำลังใจ คือ คุณจรัส-คุณเลื้อน น้ำฝน พ่อ-แม่ผู้มีพระคุณยิ่ง คุณประชุม-คุณประพิศ กาญจนมัย พี่ผู้มีเมตตาและกรุณาเป็นอย่างยิ่ง อ.สมาน ตูทองคำ อ.ประจวบ กวยศิริ อ.สาวิตรี ลิ้มชัยอรุณเรือง คุณชโยดม-คุณคมกฤษ-คุณกาญจนเกศ-คุณเมตติยา กาญจนมัย คุณเสาวภา บุญช่วย และคุณชนะจิตร์ ศิลาวรรณ ผู้ให้การสนับสนุนด้านกำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในคุณความดีของบุคคลที่กล่าวนามข้างต้น ขอบอบพระคุณ และขอบคุณในความกรุณาของทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นันทนา น้ำฝน

กุมภาพันธ์ 2536

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความนำ	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
กรอบความคิดสำหรับการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
สมมุติฐานการวิจัย	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
ความเป็นวิชาชีพและวิชาชีพการพยาบาล	16
การจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย	31
การมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล	36
องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล	47
การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
ตัวแปรที่ศึกษา	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
วิธีการรวบรวมข้อมูล	83
การใช้สถิติในการวิเคราะห์	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	86

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย	92
5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	161
สรุปการวิจัย	161
อภิปรายผล	172
ข้อเสนอแนะ	184
บรรณานุกรม	188
ภาคผนวก	199
ก แบบสอบถามและแบบวัดในการวิจัย	200
ข ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัย	212
ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	221
ประวัติย่อของผู้วิจัย	223

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษายาบาลตามสัดส่วนจำนวนนักศึกษา ยาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด	73
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษายาบาลในแต่ละสถาบันแยกตามชั้นปี	74
3 จำนวนและร้อยละของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีจำแนกตามสถานที่ตั้งของ สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	86
4 จำนวนและร้อยละของนักศึกษายาบาลจำแนกตามข้อผูกพันในการทำงาน ภายหลังสำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	87
5 ค่าสถิติพื้นฐานของแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษา ยาบาลจำแนกตามชั้นปีการศึกษา	88
6 ค่าสถิติพื้นฐานของความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษา ยาบาลแต่ละชั้นปี	89
7 ค่าสถิติพื้นฐานของปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษา ยาบาลจำแนกตามชั้นปีการศึกษา	90
8 ค่าสถิติพื้นฐานของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลจำแนกตาม ชั้นปีการศึกษา	91
9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ที่อยู่ต่างชั้นปีกัน	92
10 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา ยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน	93
11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดง บทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน	94
12 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการ แสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน	95
13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาล วิชาชีพของนักศึกษายาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน	96

14	การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความรู้สึกรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน	97
15	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษาพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพการพยาบาล และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล .	99
16	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษาพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพการพยาบาล กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ..	102
17	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา พยาบาล	104
18	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาล	106
19	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษาพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพการพยาบาล กับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดง บทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล	107
20	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการ แสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล	110
21	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล	112
22	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษาพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพการพยาบาล กับความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาล	114
23	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล	116

24	ลัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้ลึกเป็นปมเด่นใน การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล	118
25	ค่าลัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล	120
26	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา พยาบาลชั้นปีที่ 2	123
27	ลัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	125
28	ลัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	127
29	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้ลึกเป็นปมเด่นในการเป็น พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	129
30	ลัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้ลึกเป็นปมเด่นใน การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	130
31	ค่าลัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3	132
32	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา พยาบาลชั้นปีที่ 3	135
33	ลัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3	137
34	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการ แสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3	139
35	ลัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปี ที่ 3	141

36 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3	143
37 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นใน การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3	145
38 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษายาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	147
39 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา ยาบาลชั้นปีที่ 4	150
40 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	152
41 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการ แสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	154
42 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	155
43 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	157
44 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นใน การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	159

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิกรอบความคิดของการวิจัย	8

บทที่ 1

บทนำ

ความนำ

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการโดยตรงแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ทั้งในภาวะปกติและเจ็บป่วย พยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรม ตลอดจนมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และวิชาชีพ สามารถให้บริการที่มีคุณภาพแก่ผู้รับบริการได้อย่างสม่ำเสมอ และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ความสามารถในการให้บริการการพยาบาลที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งในสถานพยาบาลและในชุมชน มีความมั่นคงและสม่ำเสมอในพฤติกรรม สิ่งเหล่านี้จะปรากฏได้เมื่อยาบาลผู้นั้นมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Professional identity) เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพจึงเป็นคุณลักษณะเฉพาะในเชิงวิชาชีพของบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้นมีความมั่นคงสม่ำเสมอในการแสดงออกตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ รู้ตัวดีว่าตนเป็นบุคคลที่มีความสามารถ (Competent) ในบทบาทนั้น และมีความรู้สึกผูกพันต่อความเป็นวิชาชีพ (Loddy and Pepper, 1985 : 59-64)

เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลที่เป็นพยาบาล ซึ่งพัฒนามาจากการบูรณาการของเอกลักษณ์เดิมของบุคคลเมื่อนักศึกษานายบาล (Previous self identity) คุณลักษณะของบุคคล (Personality traits) และการเรียนรู้บทบาทของตนในวิชาชีพ (Professional role) (Cohen, 1981 : 22-23) เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกรับผิดชอบในการปฏิบัติงานการพยาบาลตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง เป็นแรงจูงใจภายในที่มีคุณภาพดีกว่าแรงจูงใจจากภายนอกอื่น ๆ (Pillavin, Evans and Ciallelo, 1984 : 474) ก่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ ทำให้สามารถประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพสม่ำเสมอ และปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขตลอดชีวิต

จากการติดตามผลผลิตบัณฑิตพยาบาล พบว่า บัณฑิตพยาบาลบางส่วนแสดงความคิดเห็นว่าจะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นถ้ามีโอกาส (วาริตี เอี่ยมสวัสดิกุล. 2527 : 85 ; อรวรรณ อภัยเสน. 2530 : 76) ซึ่งแสดงว่า บัณฑิตพยาบาลบางคนยังมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพไม่มากพอที่จะดำรงการประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้อย่างมั่นคงและยาวนาน และปัญหาอย่างหนึ่งในการให้บริการการพยาบาล พบว่า ปัจจุบันสถานบริการการพยาบาลภาคเอกชนหลายแห่งมีพยาบาลวิชาชีพจำนวนหนึ่งใช้เวลานอกเหนือจากการปฏิบัติราชการไปทำงานในสถานบริการการพยาบาลของเอกชน ซึ่งทำให้ผู้รับบริการเปรียบเทียบการทำงานของพยาบาลเหล่านั้นว่าให้การบริการที่ไม่เหมือนกัน เมื่ออยู่ในสถานบริการของรัฐ มักจะไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลเหมือนเมื่อไปปฏิบัติงานในสถานบริการของเอกชน (พนม เทพพิทักษ์. 2533 : 49) ความไม่สม่ำเสมอในการแสดงออกของพฤติกรรมการพยาบาลนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลผู้นั้นขาดการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ จึงทำให้ขาดความรู้สึกสำนึกในความรับผิดชอบในการให้บริการการพยาบาลที่มีคุณภาพตามบทบาทหน้าที่ของตน (Ledy and Pepper. 1985 : 64)

✓ เป้าหมายของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลอย่างหนึ่ง คือ การผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ แต่จากการประเมินคุณภาพบัณฑิตพยาบาล พบว่า คุณภาพบัณฑิตพยาบาลยังมีข้อบกพร่องอยู่ควรได้มีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความสำนึกในคุณธรรม และจริยธรรม (กองการพยาบาล. 2522 : 118-120 ; สุธีรา อาวุธพันธ์. 2531 : 101-107) การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตพยาบาลจะดำเนินไปให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในระบบการศึกษาหลายประการ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสถานแวดล้อมทางการศึกษา นักศึกษานพยาบาลเป็นปัจจัยนำเข้าอย่างหนึ่งของระบบการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่มีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของบัณฑิตพยาบาล เพราะบุคคลผู้ผ่านกระบวนการศึกษานพยาบาลก็ยังเป็นบุคคลคนเดิม สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือ สมรรถนะ (Abilities) และความรู้สึกนึกคิดที่เกิดจากการเรียนรู้บทบาทของตนในสังคม (Child. 1985 : 17) แต่นักศึกษานพยาบาลแต่ละบุคคลมีพื้นฐานความเป็นมา และมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ความแตกต่างกันของบุคคล (Individual differences) มีทั้งในด้านแรงกระตุ้น (Impulsiveness) การรับรู้ในระดับสติปัญญาของตน (Intellectual conscientiousness) ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา (Persistence) ความมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพัน (Commitment)

และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) องค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Ginsburg. 1985 : 56-57)

ดังนั้นการพัฒนาให้นักศึกษายาบาลมีสมรรถนะเชิงวิชาชีพ และมีความรู้ลึกซึ้งที่ เกิดจากการเรียนรู้บทบาทของตนในสังคมในทางที่ดี อันเป็นการสร้างให้นักศึกษายาบาลมี คุณลักษณะเฉพาะแบบของพยาบาลวิชาชีพ หรือเป็นการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพให้เกิดขึ้น ในตัวของนักศึกษายาบาลได้นั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของความ แตกต่างกันของนักศึกษายาบาล ได้แก่ แรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจในการศึกษา ซึ่งประกอบ ไปด้วย เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาล ความมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพัน ซึ่งเป็นความตั้งใจมั่นในการประกอบกิจต่าง ๆ ในขอบข่ายวิชาชีพการพยาบาลให้สำเร็จตามเป้าหมายของวิชาชีพโดยไม่ย่อท้อ การรับรู้ ในระดับสติปัญญาของตน ก็คือ การรับรู้ในระดับความสามารถทางการศึกษาของตน ซึ่ง นักศึกษายาบาลทุกคนสามารถรับรู้ระดับสติปัญญาของตนก่อนเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา วิชาชีพการพยาบาลจากผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ของนักศึกษายาบาลเป็นระยะเวลาที่แสดงถึงความยาวนานในการสั่งสมประสบการณ์ เพื่อ การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษายาบาลที่ผ่านการประเมิน ผลการเรียนรู้ในแต่ละระยะตามโครงสร้างหลักสูตร จะได้รับการเลื่อนสถานะขึ้นปีการศึกษา ขึ้นตามระดับของการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่เกิดขึ้น จากประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษายาบาลเมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล มีหลายกลุ่ม ได้แก่ อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ เพื่อนนักศึกษายาบาล และบุคลากร ในทีมสุขภาพ

ดังนั้นเพื่อให้สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลสามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มี คุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงควรมีการศึกษาให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงในองค์ ประกอบต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันของนักศึกษายาบาลทั้งในด้านคุณลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ด้านการศึกษา ของนักศึกษายาบาล ได้แก่ ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบัน การศึกษาวิชาชีพการพยาบาล และด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลกับ บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง และศึกษาระดับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้น

ปีการศึกษา ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพตาม ขอบข่ายของวิชาชีพการพยาบาล และในด้านความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ผลการศึกษาจะทำให้ทราบว่า มีองค์ประกอบใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษานพยาบาล และองค์ประกอบใดบ้างที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษานพยาบาลได้ ความรู้ และความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ร่วมกันพยากรณ์ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาลมีความสำคัญ และมีความหมายอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาคุณภาพของบัณฑิตนพยาบาลของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

การวิจัยครั้งนี้จึงกระทำเพื่อการแสวงหาแนวทางพัฒนาคุณภาพบัณฑิตนพยาบาล โดย ศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล และลำดับความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ สำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ในการกำหนดนโยบายการคัดสรรองค์ ประกอบที่สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล และจัดดำเนินการ ด้วยยุทธวิธีทางการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนพยาบาลได้รับการพัฒนาให้เกิดมีเอกลักษณ์เชิง วิชาชีพขึ้นในตน อันเป็นการสร้างพื้นฐานที่มั่นคง ให้บัณฑิตนพยาบาลเป็นบุคคลที่สามารถปฏิบัติ งานการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพลุ่มาเสมอ และยืนนาน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล แต่ละชั้นปี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาน พยาบาล การศึกษาของนักศึกษานพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา นพยาบาล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ดังนี้

1. ผลของการศึกษาทำให้ทราบองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตพยาบาลได้อย่างถูกต้อง
2. ผลการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดนโยบาย และวางแผนการบริหารสถาบันการศึกษาระดับวิชาชีพการพยาบาล เพื่อการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ผลผลิตที่เป็นบัณฑิตพยาบาลจะเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของวิชาชีพการพยาบาลสืบไป

กรอบความคิดสำหรับการวิจัย

การศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Professional Identity) ของนักศึกษาพยาบาลอาศัยแนวคิดหลักมาจาก ทฤษฎีเอกลักษณ์ของบุคคล (Identity theory) (Stryker and Serpe, 1982 : 199-218 ; Stryker, 1987 : 89-103) ที่กล่าวไว้ว่า เอกลักษณ์ของบุคคลเป็นการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในการตอบคำถามให้ได้ว่า "ฉันเป็นใคร?" ("Who am I?") เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interaction) กับบุคคลตามโครงสร้างขององค์การทางสังคม ปฏิสัมพันธ์นี้เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล มีการถ่ายทอดความคิดสู่กัน ทำให้เกิดการพัฒนาทางความรู้สึกนึกคิด และการได้ทดลองสวมบทบาท ทำให้บุคคลเกิดการประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Significant others) ทั้งในด้านความสามารถแสดงออกตามบทบาท (Role performance) และการให้ความสำคัญต่อบุคคลนั้นในสังคม การประเมินนี้สะท้อนกลับให้บุคคลนั้นสามารถรับรู้ถึงความสามารถหรือสมรรถนะของตนในบทบาทนั้น ๆ และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทของตนเอง (Person's role-specific self-esteem) อันเป็นความรู้สึกเป็นปมเด่นในบทบาทนั้น ๆ (Role salience) ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ยังมีมากก็ยิ่งทำให้เอกลักษณ์ตามบทบาทของบุคคลนั้นสูงตามไปด้วย

การศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล นั้นอาศัยแนวความคิดของกินส์เบิร์ก (Ginsburg. 1985 : 56-57) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ของบุคคลเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ คือ แรงกระตุ้น การรับรู้ในระดับสติปัญญาของตน ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ความมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพัน และความคิดสร้างสรรค์ ในการวิจัยนี้จึงศึกษาแรงกระตุ้นของนักศึกษานายบาล โดยศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาของนักศึกษานายบาล การรับรู้ในระดับสติปัญญาของตนของนักศึกษานายบาล ศึกษาจากการประเมินผลการศึกษาล่าสุดท้ายก่อนเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งก็คือ ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษาวินิจฉัยการพยาบาลของนักศึกษานายบาล ซึ่งบ่งบอกสถานะเป็นขั้นปีการศึกษาตามหลักสูตร ความมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพัน ศึกษาจากความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษานายบาล และความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นความคิดของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ จึงศึกษาความคิดที่เกิดจากการเรียนรู้ในวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษานายบาลว่า นักศึกษานายบาลมีความคิดอย่างไรในการเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาลของตน

ดังนั้นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบบางประการที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล จึงมีดังนี้

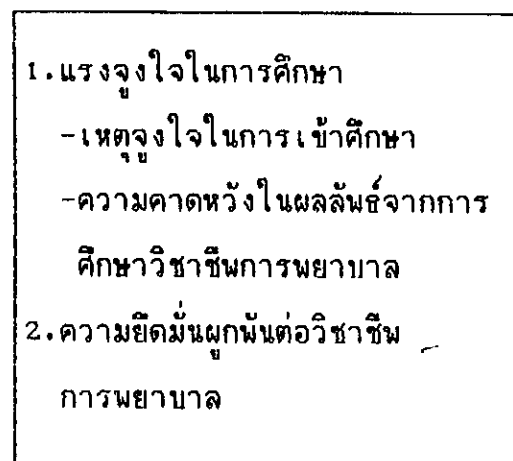
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล เป็นการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษานายบาล และประเมินตนเองว่า ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และเป็นคนที่มีความค่าในสังคมอย่างไร เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาลวัดได้จาก การประเมินสมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ (Role abilities) และความรู้สึกเป็นปมเด่นหรือภาคภูมิใจในตนเองในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ (Role salience)

การศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล กลุ่มองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ (1) แรงจูงใจในการศึกษา แรงจูงใจในการศึกษาของนักศึกษานายบาล ประกอบด้วย เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวินิจฉัยการพยาบาล (Steub. 1984 : 29-33) (2) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (Simpson. 1979 : 165) องค์ประกอบด้านการศึกษาของนักศึกษานายบาล ได้แก่ (1) ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 (Tinto. 1975 :

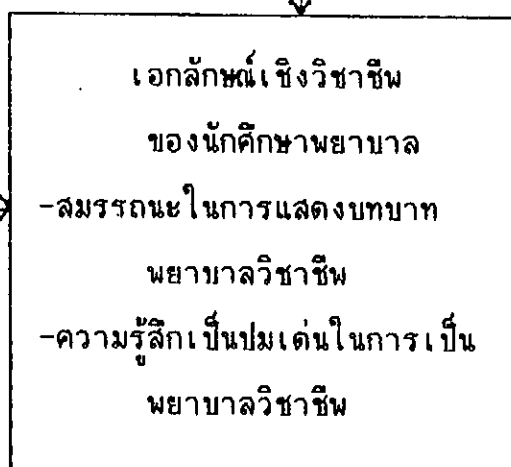
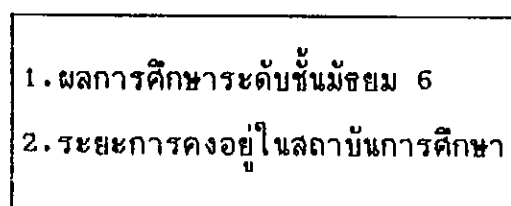
: 100-101) (2) ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา (Ginsburg. 1985 : 56-57)
 องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องใน
 วิชาชีพการพยาบาล (Simpson. 1979 : 227) ได้แก่ (1) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด
 ทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล (2) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ
 (3) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษพยาบาล และ (4) ปฏิสัมพันธ์
 เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงนำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

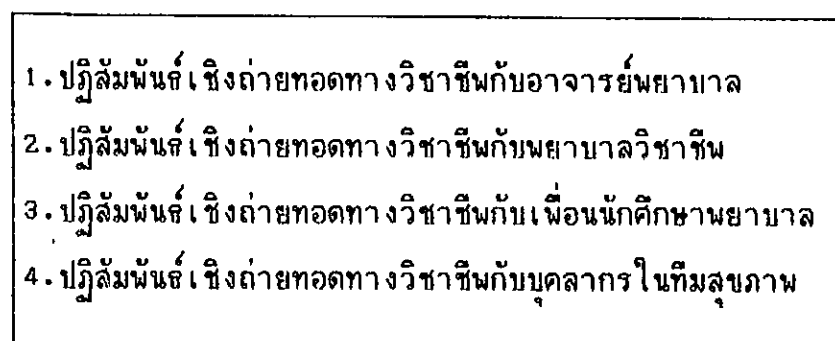
คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล

การศึกษาของนักศึกษายาบาล

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2534 ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่เปิดดำเนินการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา ในสังกัดทั้งภาครัฐ และเอกชน จำนวนรวม 8508 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้มาจากการสุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษานพยาบาล 3 ชั้นปี คือ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) คือ ขั้นที่ 1 แบ่งประเภทสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของกลุ่มประชากรออกตามประเภทการสังกัดของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ประเภทของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลจำแนกตามสังกัด แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (2) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (3) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ (4) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่สังกัดในหน่วยงานอื่น ๆ คือ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สภาการศึกษาไทย และกรุงเทพมหานคร จำนวนสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเมื่อจำแนกตามสังกัดดังกล่าวจะมีสัดส่วนเป็น 6 : 6 : 14 : 6 หรือ 1 : 1 : 2.3 : 1 ขั้นที่ 2 สุ่มรายชื่อสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของแต่ละสังกัดตามสัดส่วนของจำนวนสถาบันในแต่ละสังกัด คือ สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข : สถาบันการศึกษาวิชาชีพการ

พยาบาลที่สังกัดในหน่วยงานอื่นๆ ให้ได้สัดส่วนเป็น 2 : 2 : 5 : 2 ได้รายชื่อสถาบัน การศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง ขั้นที่ 3 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละ กลุ่มตามสังกัดตามสัดส่วนจำนวนนักศึกษาพยาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด ขั้นที่ 4 กำหนด จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีการศึกษาตามสัดส่วนของนักศึกษา พยาบาลในแต่ละชั้นปีของแต่ละสถาบันการศึกษา ได้จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่จะเป็นกลุ่ม ตัวอย่างแต่ละชั้นปีของแต่ละสถาบันการศึกษา ขั้นที่ 5 สุ่มรายชื่อนักศึกษาพยาบาลของแต่ละ ชั้นปีด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จนครบจำนวนที่ต้องการ รวมนักศึกษาพยาบาลที่เป็น กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการศึกษามีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยตัวแปร 3 กลุ่ม คือ
  - 1.1 คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่
    - 1.1.1 แรงจูงใจในการศึกษา
    - 1.1.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
  - 1.2 การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่
    - 1.2.1 ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6
    - 1.2.2 ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
  - 1.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่
    - 1.3.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล
    - 1.3.2 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ
    - 1.3.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล
    - 1.3.4 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
2. ตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

คำนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. **เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ** หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตนของบุคคลเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย ความสามารถในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้การบริการทางสุขภาพแก่ประชาชนตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และรู้สึกเป็นปมเด่นเมื่อตระหนักถึงคุณค่าของตนในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาลในการวิจัยนี้สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ คະแนนจากการรายงานด้วยตนเองของนักศึกษานพยาบาลแสดงถึงระดับของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ

1.1 **สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ** หมายถึง ระดับความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริการทางสุขภาพแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพตามขอบข่ายงานการพยาบาล 4 ด้าน คือ การรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้กระบวนการพยาบาล ภาวะผู้นำทางการพยาบาล และหลักวิชาการทางการพยาบาล การประเมินสมรรถนะของบุคคลในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพในการวิจัยนี้จึงประเมินใน 3 ด้าน คือ สมรรถนะในด้านบริการ สมรรถนะในด้านบริหาร และสมรรถนะในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล

1.1.1 **สมรรถนะในด้านบริการการพยาบาล** ประกอบด้วย ความสามารถในการประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยภาวะสุขภาพ การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาลที่ให้แก่ผู้รับบริการซึ่งมีทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

1.1.2 **สมรรถนะในด้านการบริหารการพยาบาล** ประกอบด้วย การแสดงความรับผิดชอบในการรับหรือมอบหมายงานการพยาบาล การสนับสนุนการกระทำอันสนองความต้องการด้านสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของประชาชน การดำรงสัมพันธภาพที่ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ร่วมงานทุกระดับ และแสดงการกระทำการอันควรเพื่อความปลอดภัยของผู้รับบริการ รวมถึงสามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.1.3 **สมรรถนะในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล** ประกอบ

ด้วย การแสวงหาความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล การให้ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาความรู้อันเป็นแก่นแท้แห่งวิชาชีพการพยาบาล และแสดงความรอบรู้ในวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลได้

1.2 ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การตระหนัก ถึงคุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคมเมื่อได้แสดงความสามารถตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ เป็น ความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ

2. นักศึกษานายบาล หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี ของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน ซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้

3. คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษานายบาล หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกถึงลักษณะ เฉพาะบุคคลด้านจิตใจของนักศึกษานายบาล ในการวิจัยนี้คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

3.1 แรงจูงใจในการศึกษา หมายถึง สิ่งเร้าที่มากระตุ้นหรือจูงใจให้บุคคล สนใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย เหตุจูงใจในการศึกษา และความ คาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งวัดได้จากแบบวัดแรงจูงใจในการ ศึกษา ค่าคะแนนที่ได้ แสดงถึงระดับของแรงจูงใจในการศึกษา

3.1.1 เหตุจูงใจในการศึกษา หมายถึง การสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความสนใจ และความจำเป็นอื่น ๆ ที่ทำให้นักศึกษามีความสนใจในการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาล

3.1.2 ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง สิ่งที่คาดหวัง หรือผลประโยชน์ซึ่งบุคคลคาดว่าจะได้รับเมื่อตนสำเร็จการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาล

3.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกด้านจิตใจ ของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความประสงค์ที่จะประกอบกิจต่าง ๆ ในวิชาชีพการ พยาบาลให้สำเร็จตามเป้าหมายของวิชาชีพโดยไม่ย่อท้อ มีความสำนึกว่าตนเป็นผู้มีส่วน รับผิดชอบต่อวิชาชีพการพยาบาล และมีความรู้สึกปรารถนาจะดำเนินชีวิตต่อไปในขอบข่าย วิชาชีพการพยาบาล สามารถวัดได้จากแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่ง แสดงได้ถึงค่าระดับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

4. การศึกษาของนักศึกษายาบาล หมายถึง การเรียนรู้เพื่อสั่งสมประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษา ในการวิจัยนี้ศึกษา ผลของการเรียนรู้ก่อนเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งวัดจากผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเพื่อสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์

4.1 ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 หมายถึง ผลการประเมินระดับความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลตามหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6

4.2 ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาที่นักศึกษายาบาลใช้เพื่อการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์กำหนดไว้เป็น 4 ปีการศึกษา

5. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษายาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล ที่มีผลให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงานตามบรรทัดฐานของวิชาชีพการพยาบาล การเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อยของระดับความรู้ ความสามารถในการเชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขการควบคุมทางสังคมโดยผู้มีอำนาจทางสังคมวิชาชีพการพยาบาล หรือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ เพื่อนนักศึกษายาบาล และบุคลากรในทีมสหภาพ และการมีประสบการณ์ได้ทดลองสวมบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ในการวิจัยนี้สามารถวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลได้โดยใช้ เครื่องมือวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล

5.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษายาบาล ที่มีผลให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ทำให้นักศึกษายาบาลเกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านบทบาทของการเป็นพยาบาลวิชาชีพตามที่สังคมคาดหวัง อุดมการณ์ในการประกอบวิชาชีพ และความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพการพยาบาล การเลียนแบบอาจารย์พยาบาลทำให้เกิดการเรียนรู้บรรทัดฐานเฉพาะแบบ และค่านิยมทางวิชาชีพ และการควบคุมทางสังคมโดยอาจารย์พยาบาล ทำให้นักศึกษายาบาลพยายามแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องตามบรรทัดฐานของสังคมวิชาชีพการพยาบาล เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนในทางบวกอันเป็นความรู้สึกพึงพอใจ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันช่วยให้นักศึกษายาบาล

ประเมินพฤติกรรมและคุณค่าของตนเอง การแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพจะถูกซึมซับจนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลได้ในที่สุด

6.2 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างพยาบาลวิชาชีพกับนักศึกษาพยาบาล ที่มีผลให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ทัศนคติ ค่านิยม และวิธีการปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในโลกที่เป็นจริง ทัศนคติต่อวิชาชีพและความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพการพยาบาล การเลียนแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพทำให้เกิดการเรียนรู้ และยอมรับบรรทัดฐานเฉพาะแบบ และค่านิยมทางวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันทำให้นักศึกษาพยาบาลพยายามแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องตามบรรทัดฐานของสังคมวิชาชีพ เพื่อให้ตนมีความพึงพอใจจากการได้รับการยอมรับของพยาบาลวิชาชีพ พฤติกรรมที่ได้รับผลตอบแทนในทางบวกจะถูกซึมซับจนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลได้ในที่สุด

6.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทั้งชั้นปีเดียวกันและต่างชั้นปี การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่อกัน การประสานความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา และกิจกรรมนอกหลักสูตรการศึกษา ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพการพยาบาล สามารถยอมรับทัศนคติ และค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานของกลุ่มสังคมและบรรทัดฐานของวิชาชีพได้ง่ายขึ้น สร้างความรู้สึกรัก และยินดีในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจิตสำนึกในความเป็นสมาชิกของกลุ่ม อิทธิพลกลุ่มทำให้พฤติกรรมต่างๆถูกซึมซับเข้าสู่บุคคลจนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาล ตามลักษณะของกลุ่มสังคมนั้น ๆ

6.4 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคลากรในทีมสุขภาพกับนักศึกษาพยาบาล โดยการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย ตามขอบข่ายความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งแตกต่างกันไป ปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้บทบาทเฉพาะตนได้ชัดเจนขึ้น การแสวงหาการยอมรับจากบุคลากรในทีมสุขภาพ ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนาความรู้ และความสามารถของตนในขอบเขตความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ บรรยายภาคการปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกันช่วยส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และการเห็นคุณค่าของตน ในฐานะที่เป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบต่อ

หน้าที่ในการให้บริการที่มีคุณภาพต่อประชาชน บุคลากรในทีมสุขภาพได้แก่ แพทย์ ผู้ช่วยพยาบาลหรือพยาบาลเทคนิค นักกายภาพบำบัด และโภชนาการ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้คือ

1. นักศึกษาพยาบาลต่างชั้นปีกัน มีระดับของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล คือ ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีสหสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล คือ ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล มีแนวความคิดมาจากการนำความรู้ทางสังคมวิทยา และจิตวิทยา มาปรับใช้เพื่อการบริหารสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในเชิงวิชาการ ดังนั้นแนวความคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จะนำเสนอในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความเป็นวิชาชีพและวิชาชีพการพยาบาล
2. การจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย
3. การมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
4. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
5. การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นวิชาชีพและวิชาชีพการพยาบาล

ความเป็นวิชาชีพ

การพัฒนาของการอาชีพมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และความมีมาตรฐานของการอาชีพ จนเกิดการรวมกลุ่มกันของแต่ละอาชีพ ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการอาชีพอย่างจริงจังในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการทำงาน บทบาทหน้าที่เฉพาะอย่าง การให้บริการของนักปฏิบัติการกับผู้รับบริการ แต่ผลการศึกษายังไม่เป็นที่รับรองชัดเจน จนได้มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาติ และการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ผลการศึกษาวิจัยนี้ทำให้เกิดหลักการเบื้องต้น และพัฒนาเป็นรูปแบบของวิชาชีพขึ้นในตอนปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 19 (Rueschemeyer, 1983 : 38-39)

พัฒนาการของวิชาชีพเริ่มจากการกระจายของงานที่หลากหลาย การมีวิวัฒนาการทางความคิดของการอาชีพ การเกิดความคิดที่ขัดแย้งกัน การมีความสนใจแตกต่างกัน และ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดการแบ่งอาชีพออกเป็นกลุ่มเป็นเหล่า แต่ละกลุ่มก็มีประวัติความเป็นมา มีเป้าหมายสำหรับอนาคต มีกิจกรรมขององค์การที่มีสถาบันรับรอง มีข้อตกลงที่ชัดเจนแน่นอนต่างจากกลุ่มอื่น ๆ และพยายามพัฒนางานของตนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้น (Bucher and Strauss. 1961 : 325-326)

การแข่งขันกันในการอาชีพ การขัดแย้งกันทางความคิด ทำให้บุคคลมีการประเมินสถานะของตนในสังคม ต้องการปรับปรุงสภาพของตนทางสังคม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เจริญก้าวหน้าขึ้นด้วยความเจริญ และการขยายขอบข่ายความรู้ทางวิชาการในแต่ละสาขาอาชีพ ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาการของการติดต่อสื่อสาร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สร้างความกดดันต่อบุคคลและกลุ่มให้ต้องแข่งขันและพัฒนาสภาพของตนให้มั่นคงเป็นที่ยอมรับของสังคมให้ได้ ในขณะเดียวกัน ก็เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ที่ต้องการพัฒนาอาชีพตน ให้ได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะของวิชาชีพ (Rueschemeyer. 1983 : 39-40)

กู๊ด (Goode. 1957 : 194-200) ได้กล่าวถึงวิชาชีพว่า วิชาชีพจะต้องมีการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) หรือผ่านการศึกษาอบรม มีการควบคุมทางสังคม (Social control) มีการประเมินทางวิชาชีพ (Professional evaluation) ซึ่งคุณลักษณะของกลุ่มวิชาชีพจะมีดังนี้

1. สมาชิกเชื่อมโยงกันด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือมีความเป็นเอกลักษณ์
2. มีสถานภาพยืนยาวในฐานะสมาชิก
3. สมาชิกมีค่านิยมพื้นฐานร่วมกัน
4. มีการกำหนดบทบาทของผู้ที่เป็นสมาชิกไว้อย่างชัดเจน
5. มีการปฏิบัติหรือแสดงออก ในแนวทางเดียวกัน
6. กลุ่มสังคมมีอิทธิพลในการควบคุมมวลสมาชิกทุกคน
7. มีข้อจำกัดที่ชัดเจน และมีเหตุผลทางสังคม
8. สมาชิกรุ่นใหม่ต้องผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมโดยมีกระบวนการฝึกปฏิบัติ และมีการควบคุมการฝึกปฏิบัติงานในวิชาชีพนั้น

การสร้างกลุ่มอาชีพให้พัฒนาขึ้นเป็นวิชาชีพ สร้างให้กลุ่มแต่ละกลุ่ม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สมาชิกจะร่วมกันสร้างเอกลักษณ์ ค่านิยม กำหนดบทบาท หน้าที่ และ

เป้าหมายเพื่อเป็นกรอบมิให้เกิดความแตกต่างกันไปของมวลสมาชิกในกลุ่มวิชาชีพ การให้การศึกษาอบรม หรือการถ่ายทอดทางสังคมแก่สมาชิกใหม่จะนำไปสู่การมีลักษณะร่วมกันของบรรทัดฐานเฉพาะแบบ หลักการ และแบบแผนพฤติกรรมทางวิชาชีพ ทั้งด้านความรู้สึกรู้จักคิด และการแสดงออกทางภายนอก ในทางสังคมวิทยา ความเป็นวิชาชีพเป็นสิ่งช่วยให้เกิดความเหนียวแน่นในด้านโครงสร้างทางสังคมขององค์การ ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติยังมีความหลากหลายในความเป็นเอกลักษณ์ ค่านิยม และความสนใจ แต่ก็ส่งผลให้เกิดลักษณะของรูปแบบ และมีส่วนให้เกิดการพัฒนาการอาชีพให้ก้าวหน้าขึ้นไปอีก (Bucher and Strauss. 1961 : 326-329)

โฮโรบิน (Horobin. 1983 : 85-87) ได้กล่าวว่า เป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความของคำว่า "วิชาชีพ" ให้ชัดเจนได้ แต่วิชาชีพจะแตกต่างจากอาชีพทั่ว ๆ ไป คือ ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติมีระยะเวลายาวนาน มีการศึกษาหาความรู้ลึกลงไปโดยเฉพาะสาขา และมีพฤติกรรมตามเอกลักษณ์เฉพาะแบบ คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนผู้รับบริการ มากกว่าประโยชน์ตอบแทน บุคคลที่อยู่ในกลุ่มวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู นักสังคมสงเคราะห์ และนักกฎหมาย เป็นต้น การใช้เวลาในการฝึกฝนในงานที่ยาวนานอย่างเต็มความสามารถ และมีหลักวิชาการ ทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ ประสงค์ที่จะประกอบอาชีพนั้นต่อไปโดยไม่คิดที่จะเปลี่ยนงาน และมีพฤติกรรมตามบรรทัดฐานอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแบบเกิดขึ้น

ไวเลนสกี (Wilensky. 1964 : 137-148) ได้กล่าวถึงการพัฒนางานอาชีพเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพว่า ลักษณะของงานอาชีพนั้นจะประกอบไปด้วย

1. การปฏิบัติงานต้องใช้เทคนิคเฉพาะ มีความรู้ทางวิชาการรองรับ เช่น คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี สรีรวิทยา และจิตวิทยาสังคม มีระบบการฝึกฝนการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระดับความสามารถของบุคคล

2. การปฏิบัติงานครอบคลุมไปถึงการถ่ายทอดความรู้ทางด้านทักษะด้วย

3. การปฏิบัติงานดำเนินไปได้ด้วยกลุ่มสมาชิกซึ่งมีระบบอาวุโส การมีอำนาจเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับขั้นของอาวุโส มีการรับรองสถานภาพในงาน ค่าตอบแทนได้ตามสถานภาพของตน

4. วัตถุประสงค์ กฎระเบียบ และมาตรฐาน อยู่ภายใต้บัญญัติจรรยาแห่งวิชาชีพ มีสมาคมเป็นผู้รับผิดชอบสมาชิกทั้งมวลทั้งในด้านกฎหมายคุ้มครองสมาชิก ค่าตอบ

แทนการทำงาน และอื่น ๆ

จากพัฒนาการอาชีพเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพ โคลบ์ รูบิน และ แมคอินทราย (Kolb , Rubin and McIntry. 1979 : 18-19) ได้รวบรวมคุณลักษณะของความ เป็นวิชาชีพไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจในทางวิชาชีพมีพื้นฐานอยู่บนหลักการ ทฤษฎี และข้อตกลง ร่วมกันในวิชาชีพ
2. ใช้ความรู้เฉพาะสาขา มีใช้ความรู้ทั่ว ๆ ไป
3. มีความสัมพันธ์กับผู้รับบริการโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
4. สมาชิกภาพได้มาด้วยความสามารถเชิงสมรรถนะ มีใช้ด้วยอำนาจ หรือ การแข่งขัน
5. การตัดสินใจในทางวิชาชีพส่วนหนึ่งเป็นของผู้รับบริการ และอีกส่วนหนึ่งเป็น ของผู้ประกอบการวิชาชีพซึ่งตัดสินใจได้อย่างอิสระตามหลักวิชาการ
6. ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องยอมรับอำนาจของกลุ่มสมาชิก ในการควบคุมความ ประพฤติของตน
7. ต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อปกป้องผู้รับบริการ

การประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องทำงานอย่างมีความสำนึกในความรั บผิดชอบ ยอมรับบรรทัดฐาน และมาตรฐานของอาชีพนั้น มีความเป็นสมาชิกภาพ และได้ รับการรับรองจากกลุ่ม ในทางด้านการศึกษาเพื่อความเป็นวิชาชีพ มีพื้นฐานจากความสนใจ ที่แตกต่างกันของสมาชิกในสมาคมวิชาชีพ จึงมีการศึกษาแตกต่างกันไปตามสาขาย่อย ๆ และตามความเฉพาะของปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อคุณภาพของการบริการจึงเกิดการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของผู้ประกอบวิชาชีพว่า ควรจะได้รับการศึกษาในระดับสูงอย่างน้อยจะ ต้องศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Moore. 1970 : 3-4)

จากการศึกษาความเป็นวิชาชีพ สรุปได้ว่า วิชาชีพเป็นอาชีพที่มีรากฐานอยู่บน หลักการทางวิชาการ มีการถ่ายทอดความรู้ และทักษะ เพื่อให้สมาชิกใหม่มีความสามารถ เชิงสมรรถนะ สามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการได้ตามมาตรฐาน และบรรทัดฐานของ วิชาชีพ มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ และมีการรับรองสถานภาพในทางสังคม

วิชาชีพการพยาบาล

การพยาบาลมีประวัติเริ่มต้นมาจากการให้การดูแลของมารดาต่อบุตรด้วยความรักและเมตตา และด้วยอิทธิพลทางศาสนาที่สอนให้คนมีความรักและเมตตา กรุณาต่อกัน ทำให้สตรีผู้มีศรัทธาที่จะเสียสละ และอุทิศตนเพื่อให้การช่วยเหลือ บรรเทาความไม่สบายกายไม่สบายใจจากการเจ็บป่วยต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม สถานทางศาสนาจึงเป็นศูนย์กลางของการให้บริการทางการพยาบาลในยุคแรก ต่อมาได้เริ่มมีการจัดเตรียมผู้ที่จะเป็นพยาบาล โดยจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดพยาบาล รับผู้หญิงอายุ 18 ปี มีสุขภาพแข็งแรง มีความประพฤติเรียบร้อย ผู้เรียนต้องทดลองเรียน 3 ปี เพื่อทดลองดูว่าจะสามารถเป็นพยาบาลได้ หรือไม่ ต่อจากนั้นต้องศึกษาอีก 3 ปี ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในระหว่างเรียนจะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลผู้ป่วย พร้อมกับเรียนรู้วิธีการทางศาสนา ดังนั้นการเรียนจึงมีวิชาจริยศาสตร์และศาสนาด้วย แต่ในยุคก่อน สถานภาพทางสังคมของสตรีมีขีดจำกัด การให้บริการการพยาบาลจึงจำกัดอยู่ในขอบข่ายของสังคมทางศาสนา มีการควบคุมที่เข้มงวด และไม่มีค่าตอบแทน ต่อมามิสในดิงเกลได้จัดตั้งโรงเรียนพยาบาลขึ้น โดยเน้นในเรื่องของความเป็นวิชาชีพมากกว่าเรื่องของศาสนา โดยมีหลักการว่า ต้องมีแผนการศึกษา และกระตุ้นให้บุคคลพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในการเป็นพยาบาล การสอนเน้นให้รู้เหตุผลว่าทำไมจึงต้องให้การพยาบาลเช่นนั้น (รัตน ทองสวัสดิ์. 2531 : 68-72)

ด้วยเหตุผลทางสังคมการพยาบาลในยุคก่อนจึงยังไม่มีเอกลักษณ์อย่างแท้จริง พยาบาลให้บริการการดูแลผู้ป่วยตามที่แพทย์เห็นสมควร ทำงานทุกอย่างที่แพทย์ และบุคคลอื่น ๆ เห็นว่าพยาบาลสามารถทำได้ แต่อำนาจในการตัดสินใจต่าง ๆ ในงานยังอยู่ที่แพทย์เป็นสำคัญ ในระยะต่อมาด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม การพยาบาลได้มีการพัฒนาทางวิชาการ โดยนำความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ จิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ มาเป็นพื้นฐานของการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล บทบาทของพยาบาลขยายออกไปตามความต้องการของสังคม แต่ไม่มีกฎหมายรองรับบทบาทหน้าที่ที่ขยายออกไป ขาดอำนาจในการตัดสินใจ ขาดอิสระในการให้บริการ ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาให้มีพยาบาลเวชปฏิบัติ แต่ก็ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์ในการทำงาน (Simpson. 1979 : 24-27) ระบบการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเน้นที่ทักษะการให้บริการแก่ผู้ป่วย การศึกษาวิชาชีพการพยาบาลจึงถูกมองว่ามีรูป

แบบของการศึกษาแบบการฝึกงาน (Apprenticeship Education) (รัตนา ทองสวัสดิ์. 2531 : 73)

แต่ในปัจจุบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยพัฒนารูปแบบของการศึกษาไปในลักษณะของการศึกษาวิชาชีพ (Professional Education) และศึกษาต่อในขั้นสูงได้เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น (รัตนา ทองสวัสดิ์. 2531 : 76) ทำให้การศึกษาวิชาชีพการพยาบาลได้ขยายออกไปทั้งในทางกว้างและทางลึก นั่นคือ การมีบัณฑิตวิชาชีพสำหรับผู้เรียนให้สามารถศึกษาต่อเนื่องได้จนถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นพยาบาลวิชาชีพ และมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งเฉพาะสาขา ในระดับปริญญาโท จนถึงระดับปริญญาเอก มีการสร้างทฤษฎีการพยาบาล มีการวิจัยทางการพยาบาล และกำหนดเอกลักษณ์ทางการพยาบาล เป็นการพัฒนากายการพยาบาลให้มีความก้าวหน้าในความเป็นวิชาชีพ และมีเอกลักษณ์ชัดเจนขึ้น

ความก้าวหน้าทางการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทำให้เกิดวิวัฒนาการในการปฏิบัติการพยาบาล โดยอาศัยทฤษฎีการพยาบาลเป็นแกนนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพ สี่กลองของการนำทฤษฎีการพยาบาลให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ก็คือ กระบวนการพยาบาล เพราะกระบวนการพยาบาลจะขมวดแนวคิดในเรื่อง เกี่ยวกับคน เพื่อการประเมินปัญหา และวินิจฉัยปัญหาของคน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการไปสู่การแก้ไขปัญหาของคน นำวิธีการปฏิบัติการพยาบาลไปใช้เพื่อปลดทุกข์ หรือแก้ปัญหาในทุก ๆ สถานการณ์ทางการพยาบาล และประเมินผลการพยาบาล เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงภายหลังการให้การพยาบาล ข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การได้ข้อมูลเพิ่มเติม หรือข้อมูลเพื่อนำไปใช้ปรับแผนการพยาบาลที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาในขั้นตอนต่อไป การใช้กระบวนการในการปฏิบัติการพยาบาลถือเป็นกิจกรรมที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพที่นำไปสู่การพยาบาลที่มีคุณภาพ เพราะเป็นการปฏิบัติการพยาบาลด้วยความรู้ ด้วยความละเอียดรอบคอบอย่างมีเป้าหมาย และเป็นระบบระเบียบ มุ่งความสำคัญที่บุคคลมากกว่าโรค (Sorensen and Luckmann. 1979 : 251-259 ; ฟาริดา อิบราฮิม. 2525 : 90-115)

การปฏิบัติการพยาบาลจะบรรลุเป้าหมายของสุขภาพได้นั้น เป็นที่ยอมรับกันว่าต้องปฏิบัติงานกันในรูปแบบของทีม ทั้งทีมการพยาบาล และทีมสุขภาพ การประสานงานกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกันระหว่างการรักษา และการพยาบาล ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างบุคคลหลายฝ่าย การจัดระบบการพยาบาล และการบริหารงานการพยาบาลให้

สอดคล้องกับกระบวนการพยาบาล เป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานการพยาบาลด้วยเอกลักษณ์ และด้วยคัมภีร์ของวิชาชีพการพยาบาล ทำให้ผู้ปฏิบัติงานการพยาบาลเกิดรู้สึกรับผิดชอบ ในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง (ฟาริดา อิบราฮิม. 2525 : 35-36)

ดังนั้นวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบันจึงมีเอกลักษณ์ของวิชาชีพ ประกอบด้วย หลัก วิชาการ หรือทฤษฎีทางการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาล และ บริหารงานโดยใช้รูปแบบของการทำงานเป็นทีม

ความก้าวหน้าของวิชาชีพการพยาบาลได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ และในปัจจุบันวิชาชีพ การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ดำรงเอกลักษณ์ของวิชาชีพไว้ด้วยหลักการ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. มีหลักวิชาการ นั่นคือ มีการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ จิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ มาเป็นพื้นฐานของความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน ในวิชาชีพ มีการพัฒนาวิชาการการพยาบาลให้ก้าวหน้าขึ้น มีองค์แห่งความรู้เฉพาะที่ลึกซึ้ง เช่น ทฤษฎีการพยาบาล การวินิจฉัยทางการพยาบาล เป็นต้น ทำให้สามารถมีการ ตัดสินใจได้อย่างอิสระในทางวิชาชีพตามหลักการพื้นฐานทางวิชาการ

2. มีมาตรฐานการศึกษาของสมาชิกในวิชาชีพ ผู้เป็นสมาชิกในวิชาชีพการ พยาบาลต้องเป็นผู้ผ่านกระบวนการศึกษาอบรมตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาล ซึ่งต้องศึกษาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานใน วิชาชีพนานเพียงพอที่จะเรียนรู้บรรทัดฐาน ค่านิยม จริยธรรม และทักษะในทางวิชาชีพ หลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของไทยในปัจจุบัน มีมาตรฐานระดับเดียวกัน เพราะ ควบคุมโดยคณะกรรมการหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาลาชาพยาบาลศาสตร์ ทบวงมหา วิทยาลัย และมีการรับรองสถาบันการศึกษาโดยสภาการพยาบาล

3. มีสมาคมพยาบาล และสภาการพยาบาล ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ ควบคุมความประพฤติของสมาชิก คัดเลือก กลั่นกรอง และรับรองผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ มาตรฐานแห่งวิชาชีพการพยาบาล เพื่อให้การรับรองตามกฎหมาย และรักษาระดับคุณภาพ ของสมาชิก เช่น การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การให้การคุ้มครองการกระทำตาม กฎหมาย ทำการเผยแพร่วิชาการในวิชาชีพ และเป็นศูนย์กลางการประสานงานกิจกรรม ต่าง ๆ ในวิชาชีพ

4. มีจรรยาบรรณวิชาชีพ นั่นคือ มีจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลที่กำหนดข้อ

ทั้งปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลไว้อย่างชัดเจน เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของ
ผู้รับบริการ และป้องกันความเสื่อมเสียอันอาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการ
พยาบาล

5. มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติอัน
จะนำไปสู่ความมีมาตรฐานในวิชาชีพ นั่นคือ การมีบทบาทเป็นนักปฏิบัติการพยาบาล นัก
บริหารการพยาบาล ผู้ถ่ายทอดทางวิชาชีพ เพื่อการเรียนรู้ของสมาชิกใหม่ในวิชาชีพการ
พยาบาล และเป็นผู้สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพโดยการให้ความร่วมมือทั้งในการวิจัย
และกิจกรรมวิชาการอื่น ๆ

การพยาบาลเป็นวิชาชีพซึ่งมีสถานะและเกียรติภูมิสูงในสังคม เพื่อดำรงไว้ซึ่ง
ความเป็นวิชาชีพของการพยาบาล การจัดหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล จึงแตกต่าง
จากการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป โดยต้องมีกระบวนการถ่ายทอดเชิงวิชาชีพ เพื่อสร้าง
ประสบการณ์ทางการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ให้ผู้เรียนมีความรู้ ค่านิยม และพฤติกรรม
ตามมาตรฐาน และบรรทัดฐานเฉพาะแบบทางวิชาชีพการพยาบาล นั่นคือ สมาชิกวิชาชีพ
การพยาบาลรุ่นใหม่ต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพขึ้นในตน เพื่อดำรงไว้
ซึ่งความมั่นคงของบุคคลในการมีลักษณะเฉพาะแบบของการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของวิชาชีพ
การพยาบาลสืบไป

บรรทัดฐานเฉพาะแบบของวิชาชีพการพยาบาลที่พยาบาลวิชาชีพยึดถือไว้เป็นแนวใน
การปฏิบัติงานการพยาบาล ใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินการกระทำว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด
และใช้เป็นหลักในการตัดสินใจสำหรับการกระทำต่อผู้มารับบริการการพยาบาล ก็คือ
จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล (Code
of Ethics) ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยสภาพยาบาลนานาชาติ (The International Council
of Nurses) ในปี คศ. 1973 เพื่อให้เป็นมาตรฐานสำหรับการพยาบาล และเป็น
เป้าหมายที่คาดหวังของสังคมวิชาชีพรวมไปถึงเป็นเกณฑ์ทางวิชาชีพการพยาบาลด้วย รายละเอียดของบัญญัติจรรยาบรรณวิชาชีพของสภาพยาบาลนานาชาติ มีดังนี้ (ลออ หุตางกูร.
2525 : 123-127)

ความรับผิดชอบเบื้องต้นของพยาบาลมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ การ
ยกระดับสุขภาพอนามัย การป้องกันความเจ็บป่วย การฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วย และ

การบรรเทาความทุกข์ทรมาน

ความต้องการบริการพยาบาลมีอยู่ทั่วโลก ด้วยเหตุนี้การพยาบาลจึงแพร่
ในชีวิต เกียรติศักดิ์ และสิทธิมนุษยชนโดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ เชื้อชาติ ลัทธิ
ศาสนา วรรณะ วัย เพศ ลัทธิการเมือง และสถานภาพของบุคคลในสังคม
พยาบาลพึงให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอด
จนประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

พยาบาลกับประชาชน

ความรับผิดชอบประการแรกของพยาบาล คือ ความรับผิดชอบต่อประชาชน
ผู้ต้องการการพยาบาล

ในการพยาบาลผู้ป่วย พยาบาลพึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ให้ความเคารพ
ต่อค่านิยมในขนบธรรมเนียม และความเชื่อทางลัทธิศาสนาของผู้ป่วย

พยาบาลพึงเก็บรักษาเรื่องส่วนตัวของผู้ป่วยไว้เป็นความลับ และมีวิจาร์ณญาณ
อันดีในการที่จะถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้น

พยาบาลกับการประกอบวิชาชีพ

พยาบาลมีความรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในการประกอบวิชาชีพและการรักษา
ไว้ซึ่งสมรรถภาพในการพยาบาลด้วยการศึกษา และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการให้การพยาบาล อันจะพึง
ทำได้ในความเป็นจริงของแต่ละสภาพการณ์

พยาบาลพึงใช้วิจาร์ณญาณในการรับ หรือมอบหมายความรับผิดชอบใด ๆ
ให้เหมาะสมกับความสามารถของตน และผู้อื่น

เมื่ออยู่ในวิชาชีพ พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานความประพฤติส่วนตัว
อันจะนำชื่อเสียง เกียรติคุณมาสู่วิชาชีพ

พยาบาลกับสังคม

พยาบาลพึงรับผิดชอบร่วมกันกับประชาชนในการริเริ่ม และสนับสนุนการ
กระทำเพื่อสนองความต้องการด้านสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของประชาชน

พยาบาลกับผู้ร่วมงาน

พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน ทั้ง
ใน และนอกวงการพยาบาล

พยาบาลพึงกระทำการอันควรเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย เมื่อเห็นว่าจะมีอันตรายเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ร่วมงาน หรือบุคคลอื่นใดก็ตาม

พยาบาลกับวิชาชีพการพยาบาล

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการวินิจฉัย และดำเนินการใช้มาตรฐานที่เหมาะสม ทั้งในด้านการปฏิบัติ และการศึกษาพยาบาล

พยาบาลพึงทำงานอย่างเข้มแข็งในการพัฒนาความรู้อันเป็นแก่นแท้แห่งวิชาชีพการพยาบาล

พยาบาลพึงช่วยสร้างและธำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรม ในด้านสังคม และเศรษฐกิจแห่งสภาพการทำงานของพยาบาลโดยกระทำร่วมกับสมาคมวิชาชีพของตน

สำหรับจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลของไทย ก็ยึดตามนักนิติจรรยาสำหรับพยาบาล ของสภาพบาลนานาชาติเป็นหลักในการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกของวิชาชีพ ต่อมาในปีพ.ศ. 2528 สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยได้รับรองจรรยาบรรณวิชาชีพที่ คณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพของสมาคมฯ จัดทำขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และประกาศใช้ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2528 ในจรรยาบรรณฉบับนี้ได้กำหนดข้อพึงปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมหน้าที่ความรับผิดชอบ 5 ประการ ดังนี้ (อุดม สุภาไทร. 2531 : 260-265)

จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อประชาชน

1. ประกอบวิชาชีพด้วยความมีสติ ตระหนักในคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2. ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคตามสิทธิมนุษยชน โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และสถานภาพของบุคคล

3. ละเว้นการปฏิบัติที่มีอคติ และการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน

4. พึงเก็บรักษาเรื่องส่วนตัวของผู้รับบริการไว้เป็นความลับ เว้นแต่ด้วยความยินยอมของผู้นั้น หรือเมื่อต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

5. พึงปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ ในการ

วินิจฉัย และการแก้ไขปัญหาสภาพอนามัยอย่างเหมาะสมแก่สภาพของบุคคล
ครอบครัว และชุมชน

6. พึ่งป้องกันภัยอันตรายอันจะมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อสังคมและประเทศชาติ

1. พึ่งประกอบกิจแห่งวิชาชีพให้สอดคล้องกับนโยบาย อันยังประโยชน์
แก่สาธารณชน

2. พึ่งรับผิดชอบร่วมกับประชาชนในการริเริ่ม สนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสันติสุข และยกระดับคุณภาพชีวิต

3. พึ่งอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมประจำชาติ

4. พึ่งประกอบวิชาชีพโดยมุ่งส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ศาสนา
และสถาบันกษัตริย์

จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อวิชาชีพ

1. พึ่งตระหนัก และถือปฏิบัติในหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามหลักการ
แห่งวิชาชีพการพยาบาล

2. พัฒนาความรู้และวิธีปฏิบัติให้ได้มาตรฐานแห่งวิชาชีพ

3. พึ่งศรัทธาสันับสนุน และให้ความร่วมมือในกิจกรรมแห่งวิชาชีพ

4. พึ่งสร้าง และดำรงไว้ซึ่งสิทธิอันชอบธรรมในการประกอบวิชาชีพ
การพยาบาล

5. พึ่งเผยแพร่ชื่อเสียงและคุณค่าแห่งวิชาชีพให้เป็นที่ปรากฏแก่สังคม
จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น

1. ให้เกียรติ เคารพในสิทธิ และหน้าที่ของผู้ร่วมวิชาชีพและผู้อื่น

2. เห็นคุณค่าและยกย่องผู้มีความรู้ ความสามารถในการศาสตร์สาขาต่าง ๆ

3. พึ่งรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงาน ทั้งภายใน และ
ภายนอกวิชาชีพ

4. ยอมรับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และชักนำไปประพฤติ
ปฏิบัติในทางที่ถูกต้องควร

5. พึ่งอำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือแก่ผู้ร่วมงานในการ
ปฏิบัติภารกิจอันชอบธรรม

6. ละเว้นการส่งเสริมหรือป้องกันผู้ประพฤตินิด เพื่อผลประโยชน์แห่งตน หรือผู้กระทำการนั้น ๆ

จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อตนเอง

1. ประพฤติตน และประกอบกิจแห่งวิชาชีพโดยถูกต้องตามกฎหมาย
2. ยึดมั่นในคุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
3. ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการประกอบกิจ

แห่งวิชาชีพ และส่วนตัว

4. ใฝ่รู้ พัฒนาแนวคิดให้กว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง
5. ประกอบกิจแห่งวิชาชีพด้วยความเต็มใจ และเต็มกำลังความสามารถ
6. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีสติ รอบรู้ เชื้อมั่นและมีวิจรญาณอันรอบคอบ

จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลเป็นบรรทัดฐานที่สมาชิกในวิชาชีพการพยาบาลยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานการพยาบาล เพื่อการดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานการให้บริการการพยาบาล ในฐานะที่เป็นวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลย่อมมีลักษณะเฉพาะของการปฏิบัติการพยาบาล ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล

บทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับตามการเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านบริการสุขภาพของประชาชน และตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จากการมีบทบาทด้านการรักษาพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ ตามความต้องการด้านการรักษาพยาบาลของประชาชน มาสู่การมีบทบาทที่กว้างขวางขึ้น ครอบคลุมการให้บริการแก่ประชาชนทุกระดับ และทุกด้าน นั่นคือ พยาบาลวิชาชีพมีบทบาทชัดเจนในด้านการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพบุคคล ให้บริการทั้งแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน (ประนอม โอทกานนท์. 2528 : 10 ; สุธิรา อายุวัฒน์. 2531 : 101-107) หลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบัน มุ่งเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถในการบทบาทของพยาบาลวิชาชีพครบทั้ง 4 ด้าน (ประนอม โอทกานนท์. 2528 : 42) แต่การนำความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพทั้ง 4 ด้านนี้ไปใช้ในการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับสมรรถนะหรือศักยภาพของบุคคล ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการ ความสามารถให้

การบริการได้อย่างถูกต้องตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ และความสามารถในการเป็นผู้นำ และตัดสินใจกระทำในสิ่งที่นำไปสู่เป้าหมายของการให้บริการการพยาบาล ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล (Leddy and Pepper. 1985 : 198-204)

นโยบายการสาธารณสุขแนวใหม่ประเทศไทยในปัจจุบัน เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยนำหลักการสาธารณสุขมูลฐานมาใช้ พยาบาลวิชาชีพจึงต้องมีความสามารถในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ผลการวิจัยสมรรถภาพที่จำเป็นของพยาบาลในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน ของประนอม โอทกานนท์ (2528 : 54) ระบุมสมรรถภาพที่จำเป็นของพยาบาลในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน 7 ประการ คือ สมรรถภาพด้านการสอน การฝึกอบรม การจัดการ การนิเทศงาน การนำหลักการสาธารณสุขมูลฐานไปใช้ การทำงานเป็นกลุ่ม การปฏิบัติการพยาบาล และการนำหลักความจำเป็นพื้นฐานไปใช้

พยาบาลวิชาชีพที่มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพดี สามารถปฏิบัติงานตามนโยบายการสาธารณสุขแนวใหม่ประเทศไทยได้อย่างมีคุณภาพ ควรมีคุณลักษณะเฉพาะแบบของพยาบาลวิชาชีพ ดังต่อไปนี้ (รัตนา ทองสวัสดิ์. 2532 : 155-156)

1. มีความรู้กว้างในด้านสังคม เศรษฐกิจพัฒนาการ และระบบการสื่อสาร
2. มีความรู้ในวิชาชีพทั้งทางด้านการรักษาพยาบาล การป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพ สามารถให้บริการในขอบเขตของการสาธารณสุขเบื้องต้นได้
3. มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานเป็นทีม เข้าใจหน้าที่ของหัวหน้าทีม และสมาชิกในทีม
4. วางแผนงานได้ดี สามารถบริหารงาน และให้บริการสาธารณสุขในแบบผสมผสานในระดับต่าง ๆ ได้
5. สามารถวางแผนและบริหารทรัพยากรได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ
6. สามารถชี้ปัญหา วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันกับสถานการณ์
7. มีความเข้าใจ และสามารถใช้อบรมข่าวสารทางการสาธารณสุข รู้จักนำไปใช้เพื่อช่วยให้ประชาชนมีการพึ่งตนเอง และมีการดูแลสุขภาพของตนเอง

8. มีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง และใช้ระบบประเมินผล รวมทั้งหาข้อบ่งชี้ และใช้กระบวนการเผื่อระวังเพื่อการดูแลรักษาสภาพ
9. รู้จักนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อปรับปรุงบริการการพยาบาล
10. ดำเนินการและ/หรือร่วมค้นคว้าศึกษาวิจัย เพื่อหาเทคนิค วิธีการ หรือกลวิธีการพยาบาลที่เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน

การประกอบวิชาชีพการพยาบาลให้มีความเจริญก้าวหน้าได้นั้น ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจะต้องปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติที่ได้รับการรับรองแล้วโดยกฎหมาย รู้เหตุและผลของการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลแต่ละอย่าง มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการพยาบาล ทั้งผลที่เกิดขึ้นต่อผู้รับบริการและครอบครัว วิชาชีพ องค์การหรือหน่วยงาน ผู้ร่วมงาน และสังคมหรือชุมชน (พวงรัตน์ บุญญารักษ์. 2530 : 802-805) การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เพื่อแสดงคุณค่าของวิชาชีพการพยาบาล มีวิธีการปฏิบัติดังนี้ (ลออ หุตางกูร. 2525 : 29-30)

1. ให้บริการแก่สังคมโดยประกอบการในสาขาวิชาชีพการพยาบาลด้วยความรับผิดชอบต่อ และภาคภูมิใจในวิชาชีพ ไม่อาศัยวุฒิทางการพยาบาลเพื่อได้เข้าไปสู่วิชาชีพอื่น
2. เสริมสร้างคุณภาพ และคุณค่าของการบริการการพยาบาล และพัฒนาวิชาชีพ เพื่อความมีเอกภาพ และมีคุณสมบัติทางวิชาชีพที่สมบูรณ์ขึ้นด้วยการปฏิบัติดังนี้
  - 2.1 ให้บริการในมาตรฐานระดับวิชาชีพด้วยความพากเพียรสูง
  - 2.2 สนใจศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเอง และคุณภาพการพยาบาล
  - 2.3 พัฒนาความสามารถด้านการวิจัย ทำวิจัย ริเริ่มอย่างมีระบบ และเสนอแนะเพื่อการพัฒนาบริการวิชาชีพการพยาบาล
  - 2.4 เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ สนใจติดตามศึกษาพัฒนาการของวิชาชีพการพยาบาล
  - 2.5 สนใจศึกษาให้เข้าใจระบบงาน และสภาวะการณ์ของสังคม เพื่อ

สามารถร่วมปรับปรุงบริการ และวางแผนนโยบายทางวิชาชีพของตนให้เหมาะสม
กับความต้องการของสังคม

3. ยึดถือจรรยาบรรณวิชาชีพ ละเว้นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อผู้รับ
บริการ หรือสถาบัน

ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือพยาบาลวิชาชีพจึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาวชิชาชีพการพยาบาลให้เป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ 4 ด้าน คือ การรักษายาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ
และการฟื้นฟูสุขภาพ มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการ
ปฏิบัติการพยาบาลของตน ระดับคุณภาพของการพยาบาลขึ้นอยู่กับสมรรถภาพหรือศักยภาพ
ของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ความ
สามารถในการให้บริการการพยาบาลได้สอดคล้องตามความต้องการของสังคม ทั้งในระดับ
ชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคล และความสามารถในการเป็นผู้นำ และบริหารงาน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงออกของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีความภาคภูมิใจใน
วิชาชีพของตน พยายามสร้างเสริมสมรรถนะของตนให้สามารถปฏิบัติงานการพยาบาลได้
อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานของวิชาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล เป็น
การดำรงรักษาเอกลักษณ์ของวิชาชีพการพยาบาลให้ยั่งยืน และมั่นคงตลอดไป

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิชาชีพการพยาบาลจะมั่นคงดำรงเอกลักษณ์ของวิชาชีพได้นั้น
สมาชิกของวิชาชีพจะต้องปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาลอย่างภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน
มีสมรรถนะเชิงวิชาชีพในด้านการบริการ การบริหาร และด้านวิชาการ สามารถให้
บริการการพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้สอดคล้องตามปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ
ทั้งในระดับชุมชน ครอบครัว และบุคคล โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นหลัก การ
บริการพยาบาลที่ให้ครอบคลุมขอบข่ายงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ 4 ด้าน คือ การ
รักษายาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยยึดหลัก
การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล วิชาชีพการพยาบาลก็จะ
สามารถดำรงคุณค่า และเอกลักษณ์ของวิชาชีพไว้ได้ยาวนานสืบไป

การจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย

สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของไทย จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองต้องการทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพของการรักษาพยาบาล ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ถึงแม้ว่านโยบายการบริหารองค์การของแต่ละเจ้าสังกัดจะแตกต่างกันไป แต่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทุกแห่ง ต่างก็พยายามที่จะพัฒนาการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล เพื่อผลิตพยาบาลวิชาชีพให้มีปริมาณ และคุณภาพสอดคล้องตามความต้องการใช้ของประเทศชาติ และประชาชน และเพื่อรักษาระดับมาตรฐานของวิชาชีพให้ทรงคุณค่าในสังคมได้อย่างมั่นคง ลักษณะทางการบริหารสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของไทย แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายที่จะผลิตบุคลากรให้เพียงพอต่อการขยายบริการด้านการรักษาพยาบาลในส่วนภูมิภาค โดยให้ทุนการศึกษาแก่คนในท้องถิ่นให้เข้ามาเรียน และเมื่อเรียนจบก็กลับไปปฏิบัติงานในภูมิลำเนาเดิม วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เปิดดำเนินการผลิตพยาบาลวิชาชีพหลักสูตร 4 ปี มีจำนวน 20 แห่ง ในปีการศึกษา 2534 มีวิทยาลัยพยาบาลที่เปิดสอน และมีผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร 4 ปีแล้ว มี จำนวน 14 แห่ง คือ

- 1.1 วิทยาลัยพยาบาลอุดรดิตถ์
- 1.2 วิทยาลัยพยาบาลสงขลา
- 1.3 วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี
- 1.4 วิทยาลัยพยาบาลลำปาง
- 1.5 วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์
- 1.6 วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา
- 1.7 วิทยาลัยพยาบาลราชบุรี
- 1.8 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม
- 1.9 วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี
- 1.10 วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ
- 1.11 วิทยาลัยพยาบาลสุราษฎร์ธานี
- 1.12 วิทยาลัยพยาบาลสระบุรี

1.13 วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก

1.14 วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี

2. สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่ดำเนินการโดยรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีนโยบายการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการของสังคม และยก ระดับมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งผลิตผู้ชำนาญเฉพาะทาง ผู้สำเร็จการศึกษามีทั้งผู้ที่ได้รับการ อุดหนุนทุนการศึกษาจากรัฐบาล และผู้ที่ไม่รับการอุดหนุนทุนการศึกษา ผู้ที่รับทุนอุดหนุนการ ศึกษาจะมีข้อผูกพันในการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา สำหรับผู้ไม่รับทุนการศึกษามี อิสระในการเลือกประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา สถาบันการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาลเหล่านี้ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา คณะพยาบาลศาสตร์ มหา วิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และภาควิชาพยาบาล ศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

3. สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่ดำเนินการโดยเอกชนในสังกัดทบวง มหาวิทยาลัย มีนโยบายการผลิตเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาปฏิบัติงานในสถานบริการด้าน สุขภาพที่เกิดมาจากองค์กรทางศาสนา หรือมูลนิธิที่เป็นเจ้าของสถาบันการศึกษาวิชาชีพ การพยาบาลนั้น ๆ หรือเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทำงานในสถานธุรกิจบริการด้านสุขภาพ คณะกรรมการการศึกษาเอกชนสำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลด้าน มาตรฐานการศึกษา สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเหล่านี้ ได้แก่ คณะพยาบาล ศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยมิชชั่น คณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยพยาบาล เซนต์หลุยส์ คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยหัวเฉียว และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ สำหรับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญเพิ่งเปิดดำเนินการสอนมา เป็นปีที่ 4 นับถึงปีการศึกษา 2534

4. สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่สังกัดในหน่วยงานอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่ มีนโยบายการจัดตั้งก็เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาปฏิบัติงานในสถานบริการด้านสุขภาพในหน่วย งานเฉพาะแห่งนั้น ๆ สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเหล่านี้เป็นสถาบันการศึกษา ของรัฐ ต่างมีอิสระในการบริหารด้านปริมาณการผลิต ได้แก่ สถาบันการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาลของกองทัพต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงกลาโหม(กองทัพบก คือ วิทยาลัยพยาบาลกอง

ทัพบก กองทัพอากาศ คือ โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย กรมแพทยทหารเรือ และ กองทัพอากาศ คือ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ) สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม(วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ กรมตำรวจ) สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของสภาการพยาบาล(วิทยาลัยพยาบาลสภาการพยาบาลไทย) และสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของกรุงเทพมหานคร(วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์)

ถึงแม้นโยบายการใช้ผลผลิตจะมีความแตกต่างกันก็จริง แต่หลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทุกแห่ง จะมีมาตรฐานเดียวกัน เพราะการจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเป็นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงต้องมีมาตรฐานเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่ว ๆ ไป ทบวงมหาวิทยาลัย จึงแต่งตั้งคณะกรรมการหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ เพื่อพิจารณาหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงใหม่ หรือหลักสูตรที่สร้างใหม่ และมีการพิจารณารับรองสถาบันโดยสภาการพยาบาล เมื่อพิจารณาปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทยแล้ว พบว่า แต่ละสถาบันการศึกษามีปรัชญา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันไปในรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ และนโยบายของแต่ละสถาบัน เช่น หลักสูตรของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของกองทัพบกต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงกลาโหม มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์สาขาอื่น ๆ แล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับ กฎระเบียบ และวินัยทหารด้วย แต่ในจุดมุ่งหมายหลักที่มุ่งสร้างผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความสามารถปฏิบัติ การพยาบาลในบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในภาพรวมนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน (คณะกรรมการการศึกษาและวิจัยทางการศึกษาพยาบาล. ม.ป.ป. : 10)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของไทยปัจจุบันมีหลักสูตรการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษามีภาพรวมในด้านคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันไปบ้างในส่วนองรายละเอียด

วิธีการคัดสรรนักศึกษาเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันตามนโยบายการบริหารสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันของแต่ละองค์กรเจ้าสังกัด ปัจจุบันใช้ระบบการคัดเลือกอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบคัดเลือกจากผู้สมัครสอบคัดเลือกที่สมัครเข้า

เรียนวิชาขึ้นการพยาบาลโดยตรง แต่ละสถาบันจะดำเนินวิธีการสอบคัดเลือกเอง กับอีก ระบบหนึ่งคือ ระบบการสอบคัดเลือกแบบรวมโดยทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินวิธีการสอบคัดเลือก ผู้สมัครสอบสามารถเลือกสอบได้หลายสาขาวิชา ผลการสอบคัดเลือกโดยระบบสอบรวมนี้ ผู้สมัครสอบคัดเลือกอาจสอบคัดเลือกได้ในสาขาวิชาที่ตนพอใจมากหรือพอใจน้อยก็ได้ นักศึกษาพยาบาลที่เข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาล จึงมีความแตกต่างกันในด้านของความรู้สึกรู้สึกคิดและจิตใจในการเข้าศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาล นั่นคือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลทางด้านจิตใจจะแตกต่างกันไป เป็นต้นว่า แรงจูงใจในการเข้าศึกษา และความมุ่งมั่นหรือยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ ซึ่งคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านจิตใจนี้ ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการ หรือเครื่องมือที่เชื่อถือได้มาใช้ในการคัดสรรคุณภาพของผู้เข้าเรียนในวิชาขึ้นการพยาบาล

คุณสมบัติเบื้องต้นอื่น ๆ ของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาลนั้น ทุกสถาบันมีเกณฑ์มาตรฐานคุณสมบัติทั่วไปคล้ายคลึงกัน เช่น ระดับอายุ สถานภาพการสมรส ระดับสุขภาพ เกณฑ์ความรู้เบื้องต้นในระดับชั้นมัธยม 6 ฯลฯ

ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลที่เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาล จะมีคุณสมบัติเบื้องต้นที่คล้ายคลึงกัน แต่ความรู้สึกรู้สึกคิดและจิตใจในการเข้าศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาลแตกต่างกันไป ซึ่งความรู้สึกรู้สึกคิดและจิตใจนี้เองเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นส่วนบุคคลที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างกัน ความแตกต่างกันทางด้านจิตใจอันเป็นองค์ประกอบภายในของบุคคล ยังไม่มีเกณฑ์ในการคัดสรรคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในวิชาชีพได้ การจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาลนั้น ส่วนหนึ่งสามารถจัดดำเนินการด้วยยุทธวิธีทางการศึกษาในวิชาขึ้นการพยาบาล โดยนักศึกษาพยาบาลจะต้องผ่านกระบวนการการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดทางวิชาชีพ เพื่อให้มีคุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญของพยาบาลวิชาชีพอันเป็นการพัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนี่แหละจึงจะกลายเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลนั้น ผลผลิตของสถาบันการศึกษาวิชาขึ้นการพยาบาล คือ บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพตามความประสงค์ของผู้ผลิตและผู้ใช้ัน ได้มีการสัมมนาพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1 ผลการสัมมนาสรุปได้ว่า บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพนั้นควรมีคุณภาพพื้นฐาน 4 ด้าน (สุธีรา आयुวัฒน์. 2531 : 103) คือ

1. ด้านความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ครอบคลุม การพยาบาลทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การรักษายาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริม สุขภาพ และการฟื้นฟูสภาพบุคคล

2. ด้านความเป็นผู้นำและความสามารถทางสังคม ได้แก่ กล้าแสดงออก เป็นหัวหน้างานที่ดี ช่วยเหลืองานผู้อื่น มีความรู้ทั่วไป มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น

3. ด้านความรักในวิชาชีพ นวัตกรรมที่ดีควรเป็นนักวิชาการ ชอบศึกษาค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติม มีอุดมคติในการทำงาน รักในวิชาชีพ ไม่ก่อความเสื่อมเสีย ในวิชาชีพ

4. ด้านจริยธรรม คุณธรรม และอุดมการณ์ ทั้งต่อตนเอง ผู้ร่วมงาน ประชาชน สถาบัน และวิชาชีพ

นักศึกษาพยาบาลที่จะก้าวไปสู่การเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ จึงต้องเป็นผู้ที่ ประกอบไปด้วยความรู้ ความสามารถอันเป็นสมรรถนะเชิงวิชาชีพทั้งด้านการบริการ วิชา การ และการเป็นผู้นำหรือการบริหาร มีความรักและภาคภูมิใจในวิชาชีพ และประกอบ กิจภายในกรอบของจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานของวิชาชีพได้ในอนาคต

ประเด็นสำคัญที่พบได้ในการจัดการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของไทย คือ มีการ จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ปรัชญา และวัตถุประสงค์มี ภาพรวมในด้านคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลคล้ายคลึงกัน คุณสมบัติ เบื้องต้นของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล มีเกณฑ์คุณสมบัติ ทั่วไปคล้ายคลึงกัน แต่คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านจิตใจยังไม่มีเกณฑ์ในการคัดสรร เป้าหมาย อันเป็นผลผลิตของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่มีคุณภาพ ต้องเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มี ความสามารถทั้งในด้านการบริการ การบริหาร และด้านวิชาการ และเป็นบุคคลที่มีความ รักและภาคภูมิใจในวิชาชีพการพยาบาล เพื่อนำไปสู่การดำรงรักษามาตรฐานวิชาชีพการ พยาบาลต่อไปในอนาคต

การมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

การมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Professional identity) ของนักศึกษายาบาล เป็นเป้าหมายของการให้การศึกษาอบรมในวิชาชีพการพยาบาล อุดมคติของวิชาชีพการพยาบาล ก็คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมในขอบข่ายของวิชาชีพการพยาบาลและปรับตัวเข้าสู่วัฒนธรรมทางวิชาชีพการพยาบาลแล้วจะมีค่านิยมบรรทัดฐาน ประเพณีนิยม สัญลักษณ์ จรรยาบรรณ และพฤติกรรมอันนำไปสู่การดำรงรักษามาตรฐานของวิชาชีพการพยาบาล (Molony. 1986 : 85)

คำว่า "เอกลักษณ์" มีความหมายว่า เป็นลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวบุคคล หรือในชนชาติใด ชาติหนึ่งที่ทำให้บุคคลนั้นรู้ตัวว่า เขาเป็นบุคคล เป็นตัวของเขาเอง แตกต่างจากคนอื่น และทำให้คนอื่นรู้จักว่าตัวบุคคลนั้นเป็นใครด้วยเอกลักษณ์ของตัวเอง

"เอกลักษณ์" จึงมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องรักษาศักดิ์ศรีของแต่ละคนให้มีความเป็นตัวของตัวเองโดยแท้ (คึกฤทธิ์ ปราโมช. 2526 : 15)

เอกลักษณ์ของบุคคล (Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่มีอย่างเดียวกัน ไม่ว่าจะ เป็นในเวลาใด สถานที่ใด ทั้งในอดีตจนถึงอนาคต เป็นสิ่งที่บุคคลบ่งชี้ถึงความเป็นตัวของตัวเองได้ว่าเป็นเช่นไร (Lainz. 1977 : 70) การที่บุคคลต้องแสดงบทบาทอยู่เสมอ และในทุกแห่ง การสวมบทบาทนี้บุคคลจะต้องรู้จักผู้อื่น และต้องรู้จักตัวของตัวเอง การรู้จักตัวของตัวเองของแต่ละบุคคลเป็นพื้นฐานของการแสดงออกตามบทบาท ภาพพจน์ที่บุคคลมองตนเองว่าเป็นอย่างไร จะสะท้อนออกมาในการแสดงพฤติกรรมตามบทบาทของตนในสังคม เอกลักษณ์ของบุคคลจึงมีความหมายว่า เป็นความเฉพาะแบบของตนเองในบทบาทใด ๆ อย่างหนึ่ง (Self-in-a-role) (McCall. 1987 : 134)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า เอกลักษณ์ของบุคคลเป็นลักษณะอย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่ทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งแตกต่างจากบุคคลอื่น การมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ก็คือ การมีคุณลักษณะเฉพาะตนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลที่สามารถบ่งชี้หรือระบุได้ว่า ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีคุณค่าในสังคม การแสดงออกของพฤติกรรมในการให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชนในสังคมจะมีความเฉพาะแบบตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ

นักศึกษายาบาลจะก้าวไปสู่การได้รับการรับรองว่าเป็นพยาบาลวิชาชีพก็ต่อเมื่อ

ผ่านการประเมินความรู้ตามมาตรฐานของการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษา และผ่านการรับรองมาตรฐานความรู้จากสภาการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลเป็นบัณฑิตพยาบาลนั้นจะเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพดีเพียงใด หรือประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพผลมาล้เสมอ และปฏิบัติงานการพยาบาลได้อย่างมีความสุขเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิตพยาบาลซึ่งจะต้องเป็นทั้งบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถทางการพยาบาล และต้องมีความรู้สึภภาคภูมิใจในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพของตน ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไป ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความสามารถทางการพยาบาล หรือความรู้สึภภาคภูมิใจในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพของตน บัณฑิตพยาบาลผู้นั้นก็จะไม่สามารถปฏิบัติงานในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เพราะการมีความรู้ ความสามารถทางการพยาบาลเพียงส่วนเดียวจะทำให้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา และทักษะ แต่ขาดคุณลักษณะเฉพาะทางด้านจิตใจ ก็จะทำให้พฤติกรรมการแสดงออกในการให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสิ่งจูงใจจากภายนอก ไม่มีความมั่นคงสม่ำเสมอในพฤติกรรมกรพยาบาลที่แสดงออก หรือบุคคลใด มีความรักที่จะปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ แต่มีความรู้ ความสามารถไม่ได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล บุคคลผู้นั้นก็ไม่สามารถผ่านการประเมินเพื่อเป็นบัณฑิตพยาบาลได้

ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านกระบวนการทางการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางการพยาบาลตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล และมีความรู้สึภภาคภูมิใจในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพของตน จะเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีความมั่นคงในจิตใจของตนและมีความสม่ำเสมอในการแสดงออกของพฤติกรรมกรพยาบาลตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะแบบของบุคคลในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ นั่นคือ เป็นผู้มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพการพยาบาล การเป็นผู้มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพนี้เอง ทำให้บัณฑิตพยาบาลเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามความต้องการของทุกสังคม

การพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ

การพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Professional identity) ให้เกิดขึ้นในตัว ของนักศึกษาพยาบาลสามารถทำได้ โดยการให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสแสดงความ

รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ซึ่งได้เรียนรู้มาผสมผสานกับเป้าหมายของวิชาชีพ ซึ่งเป้าหมายของวิชาชีพ ก็คือ การให้บริการการพยาบาลเพื่อการมีสุขภาพดีของประชาชน ดังนั้น การได้แสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน เป็นการสร้างประสบการณ์ทางสังคมในการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนในวิชาชีพสร้างให้เกิดความมั่นใจในการแสดงบทบาทของตนเอง ความสำเร็จของการการพัฒนามิให้เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ก็คือ การที่บุคคลสำนึกในความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตน (Leddy and Pepper. 1985 : 64)

ทฤษฎีเอกลักษณ์ของบุคคล (Stryker and Serpe. 1982 : 199-218 ; Stryker. 1987 : 89-101) กล่าวไว้ว่า เอกลักษณ์ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interaction) ของบุคคลและสังคม ในการมีปฏิสัมพันธ์กันนี้มีการถ่ายทอดทางความคิดสู่กัน ทำให้เกิดการพัฒนารูสึกนึกคิดในการให้คำนิยามแก่ตนเอง (Self) ว่า "ฉันเป็นใคร" (Who am I?) การให้คำตอบได้ว่า ตนเองเป็นใคร มีบทบาทอะไรในสังคม เป็นกรอบของการมีเอกลักษณ์ของบุคคล (Identity) หรือเป็นการเรียนรู้รูปแบบของบทบาท (Internalized role designations) การมีปฏิสัมพันธ์กันในทางสังคม เป็นรากฐานของการเกิดเอกลักษณ์ของบุคคลตามโครงสร้างของงาน หรือตามสถานการณ์ทางสังคมที่บุคคลนั้นต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง การมีเอกลักษณ์ของบุคคลนี้จึงเป็นสิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ โดยการคัดสรรองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ถึงความคาดหวังในการมีบทบาทนั้น ๆ บุคคลหนึ่ง ๆ จะมีเอกลักษณ์หลายอย่างตามบทบาทแต่ละอย่างที่มีในสังคม การมีพฤติกรรมทางสังคม การดำรงไว้ซึ่งบทบาทในสังคม ความสม่ำเสมอในการทำงาน ขึ้นอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกมักเป็นไปตามความต้องการ และตามเป้าหมายของบุคคลนั้น ถ้าบทบาทนั้น ๆ ทำให้บุคคลได้บรรลุตามความต้องการของตนแล้ว บทบาทนั้น ๆ ก็จะได้รับพัฒนาให้มีความมั่นคงในการปฏิบัติ การได้แสดงออกตามบทบาท หรือการได้ทดลองสวมบทบาททำให้บุคคลนั้นเกิดการประเมินตนเอง และประเมินโดยบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง กระบวนการประเมินนี้จะสะท้อนกลับให้บุคคลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทของตนเอง การมีความรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทของตนเองนี้เอง เป็นความรู้สึกที่เป็นปมเด่น (Identity salience) ซึ่งยังมีมากเพียงใด ก็จะทำให้ความมั่นคงของเอกลักษณ์ตามบทบาทนั้นสูงขึ้นตามไปด้วย การมีเอกลักษณ์ของบุคคลเป็นความรู้สึกนึกคิดที่มั่นคงในจิตใจ ทำให้มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อที่

จะแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามบทบาทของตนในสังคมตามที่ได้เรียนรู้มาในสถานการณ์อื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันจนกลายเป็นคุณลักษณะของบุคคลนั้นไป

โครงสร้างทางความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self) ที่ถูกสร้างให้มีความมั่นคงเป็นจุดเริ่มต้นของการมีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ ความสม่ำเสมอของพฤติกรรมจะดำเนินไปภายใต้การคงไว้ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลนั้น (Kochanska, 1984 : 158-159) เอกลักษณ์ของบุคคลพัฒนาได้จากการมีประสบการณ์ และการรับรู้ได้ถึงคุณค่าของตนเองเมื่อได้ทดลองสวมบทบาท และได้รับการตอบสนองจากบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง เกิดเป็นภาพพจน์ของตนเองโดยมองจากสายตาของผู้อื่น (Looking-glass self) ในขณะเดียวกันก็มีการเปรียบเทียบทางสังคมโดยประเมินความสามารถของตนเปรียบเทียบกับผู้อื่น การเปรียบเทียบทางสังคมจะเป็นไปในด้านบรรทัดฐานของกลุ่มที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเชิงประเมิน (Reference group) การเรียนรู้บรรทัดฐานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งที่เป็นมาตรฐานของสังคมนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง (Internalized standard) การได้ทดลองสวมบทบาทเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะกำหนดลักษณะเอกลักษณ์ของบุคคลอันเกี่ยวข้องกับผู้อื่น การสร้างเอกลักษณ์ของบุคคลให้เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของบุคคลสามารถทำได้ด้วยการเพิ่มพูนประสบการณ์ และการเรียนรู้ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ตำแหน่ง และสถานภาพ การเข้าสู่บทบาทประกอบด้วย (1) บุคคลมีแนวโน้มเข้าสู่บทบาทนั้นได้ตามที่บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องจัดตรา (Identified) ให้แก่ตัวเขา (2) บุคคลมีแนวโน้มเข้าสู่บทบาทนั้นเมื่อบุคคลได้เลือกทางที่ความมีอิสระสูงสุด (Maximize autonomy) และให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (3) บุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่บทบาทนั้นเมื่อตนได้รับผลตอบแทนมากที่สุด ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลเป็นแหล่งของแรงจูงใจภายใน ดังนั้นเอกลักษณ์ของบุคคลจึงเป็นแหล่งของแรงจูงใจที่มีความมั่นคงอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำตามค่านิยมที่ตนเองยึดถือไว้ (Gecas, 1982 : 3-24)

การมีเอกลักษณ์ของบุคคลตามสถานการณ์ (Situational identity) เป็นปรากฏการณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในทางสังคม (Social action) ซึ่งเกิดขึ้นจากการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ความรู้สึกอบอุ่นใจ ความเป็นมิตร ความรู้สึกว่าเป็นผู้มีความสำคัญ ความห่างเหินกัน ความรู้สึกสนใจ และความซื่อสัตย์ต่อกัน ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันนี้ เป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความแปรผันของเอกลักษณ์ของบุคคลตาม

สถานการณ์ เอกลักษณ์ของบุคคลตามสถานการณ์เป็นการแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของ ตัวเองตามสถานการณ์ (Self-in-situation) ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของบุคคล นั้น ๆ อันยากที่จะเปลี่ยนแปลง และมีความมั่นคงแม้เวลาจะผ่านไป การค้นพบตัวเองใน สถานการณ์นั้น ๆ ทำให้เกิดภาพพจน์ของของตน (Self image) ในการมีบทบาทในสังคม เอกลักษณ์ของบุคคลจึงเป็นความสัมพันธ์ของการมีบทบาทเฉพาะ (Specific role) กับ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นรู้ว่าตนเป็นใครมีหน้าที่ต้องทำอะไรอย่างไรแม้เมื่อ ไปอยู่ในสถานที่ที่แตกต่างออกไป (Wiley. 1987 : 105-113)

การมีเอกลักษณ์ของบุคคลในบทบาทเฉพาะอย่างในที่นี้คือ การมีเอกลักษณ์ของบุคคล ในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ จึงเป็นการมีความสามารถแสดงออกได้ตามบทบาทหน้าที่ของ พยาบาลวิชาชีพ มีความภาคภูมิใจในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งการมีเอกลักษณ์ ในบทบาทพยาบาลวิชาชีพนี้เกิดขึ้นได้จากการมีประสบการณ์การเรียนรู้ และทดลองสวม บทบาทพยาบาลวิชาชีพ ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาวชิราวุธวิทยาลัย ความ สามารถที่จะบ่งชี้ได้ว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณค่าคนหนึ่ง ในสังคมจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้น เมื่อนักศึกษาพยาบาลได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ในวิชาชีพการพยาบาล ได้เรียนรู้หลักการ เหตุผล อุดมการณ์หรือความคาดหวังในบทบาท พยาบาลวิชาชีพ และได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่ต้องแสดงบทบาทของการเป็น พยาบาลวิชาชีพ การพัฒนาให้มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพให้เกิดขึ้นในตัวของนักศึกษาพยาบาล จึงต้องดำเนินไปภายใต้กระบวนการสร้างประสบการณ์ตามบทบาทหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ เพื่อ ให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการแสดงออกตามบทบาท (Role abilities) ของ พยาบาลวิชาชีพ และมีความรู้สึกภาคภูมิใจ ตระหนักในคุณค่าของตนเองในการมีบทบาท เป็นพยาบาลวิชาชีพอันนำไปสู่ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ (Role salience)

ดังนั้นการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล จึงเป็นการพัฒนาให้ นักศึกษาพยาบาลมีการเพิ่มพูนขึ้น ทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการแสดงออกตามบทบาท หน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ และด้านความรู้สึกภาคภูมิใจในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ ของตนเอง จนสามารถจะประเมิน และระบุได้ว่า ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็น พยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีคุณค่าในสังคม

ความก้าวหน้าหรือการเพิ่มขึ้นของการมีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ส่วนหนึ่งจะถูกกำหนดด้วยปัจจัยทางสังคมทั้งในด้านโครงสร้าง วัฒนธรรม และคุณลักษณะของบุคคล ตัวอย่างเช่น / คุณลักษณะของบุคลากรในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล และคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการถ่ายทอดเชิงวิชาชีพ และสภาพสังคมส่วนรวมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการเรียนรู้บทบาทของตนในสังคมวิชาชีพ / โครงสร้างของสังคม หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ในแต่ละสถานการณ์ รวมถึงความเกี่ยวข้องของปัจจัยที่มีต่อกันซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การมีบทบาท สถานภาพ สิ่งเหล่านี้กระทบต่อคุณลักษณะส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่น ในโครงสร้างของครอบครัวต้องประกอบด้วยสถานภาพของพ่อ แม่ ลูก ในโครงสร้างของสถาบันการศึกษามีบทบาทของนักศึกษา และบทบาทของผู้ชี้แนะ และวัฒนธรรมในสถาบัน เช่น การมีสัญลักษณ์ และพิธีการต่าง ๆ ปัจจัยทางสังคมในวิชาชีพการพยาบาลที่ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพขึ้นในตนตามขั้นตอนของการพัฒนาทางความคิด (Cognitive) มีดังนี้คือ (Cohen, 1981 : 31-36)

1. ขึ้นการพึ่งพา (Dependence) ในขั้นตอนนี้ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานทางวิชาชีพจะถูกทำให้ได้รับการยอมรับจากสมาชิกใหม่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ชี้แนะแนวทางหรือผู้สอน สิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลก้าวสู่ขั้นตอนนี้ได้ง่ายขึ้น ก็คือความกระจำจัดในโครงสร้างของหลักสูตร และความหมายที่มีต่อนักศึกษา นักศึกษาพยาบาลควรได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของความรู้ที่จะได้จากหลักสูตรการศึกษารายวิชา ประโยชน์ของการมีความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติได้ อีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้ชี้แนะหรือผู้สอนได้แสดงตนว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณค่าพอที่จะเชื่อถือได้เพียงใด นักศึกษาพยาบาลจะมีความเชื่อในความรู้ที่ได้จากผู้สอนที่เป็นผู้มีค่าควรแก่การเชื่อถือ และบุคคลผู้นั้นมีความดีเป็นส่วนตัวที่นักศึกษาพยาบาลจะเข้ามาสร้างความสัมพันธ์ได้ ในขั้นตอนนี้ผู้ชี้แนะ (Mentors) ในวิชาชีพการพยาบาลมีหลายประเภท ทั้งที่เป็นครูผู้สอน (Instructors) และนักปฏิบัติการ (Practitioners) ซึ่งผู้ชี้แนะทั้งหลายนี้ เปรียบเหมือนเส้นทางหลายสายที่นักศึกษาพยาบาลจะสามารถเลือกเดินตามได้เพื่อสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นในตัวเอง บรรยากาศที่ไม่มีความจำกัดในการสนองตามความต้องการทางการเรียนรู้จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้ค้นพบว่า ใครจะเป็นบุคคลที่ตนสามารถไว้วางใจได้ หรือเชื่อถือได้

2. ขึ้นการปฏิเสธ/ความเป็นอิสระ (Negative/Independence) ในขั้นตอนนี้

นักศึกษาพยาบาลจะเริ่มทดสอบข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมในทางวิชาชีพ เขาจะค้นพบ
 รูปแบบของพฤติกรรมใหม่ที่ต้องแสดงออกให้ปรากฏ และพิจารณาถึงพฤติกรรมเก่าที่ต้อง
 ปรับปรุง หรือละทิ้งไปเสีย ระเบียบนี้เป็นระเบียบที่มีความสำคัญ และยุ่งยาก ที่จะทำให้สมาชิก
 ใหม่ของวิชาชีพได้พัฒนาคุณภาพความเป็นผู้นำในแวดวงของความเป็นวิชาชีพ นักศึกษา
 พยาบาลที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งข้อคำถาม ต่อต้าน และทดสอบสิ่งต่าง ๆ ได้ในการปฏิบัติจะ
 เป็นผู้สามารถวิเคราะห์ปัญหาทางวิชาชีพได้ ซึ่งจะต่อเนื่องไปถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิด
 ขึ้นในการสร้างรูปแบบเฉพาะขึ้นในกลุ่มของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มนักศึกษาพยาบาลมีความ
 สำคัญเพราะเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมที่ใช้เป็นบรรทัดฐาน และค่านิยมของกลุ่ม การได้แสดง
 ความคิดเห็นร่วมกันของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนรู้ การได้เป็นผู้พูดหรือผู้นำ การได้
 เป็นสมาชิกของกลุ่ม ความรู้สึกต่าง ๆ ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม การได้รับการ
 สนับสนุน หรือให้ข้อวิจารณ์จากผู้สอนจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง
 การเข้าสู่ขั้นตอนนี้อย่างแท้จริงเริ่มเมื่อได้ทดลองสวมบทบาท ได้มีประสบการณ์ในการลงมือ
 ปฏิบัติงาน ได้รับข้อมูลย้อนกลับ และข้อวิจารณ์อย่างมีหลักการจากครูผู้สอน และจากนัก
 ปฏิบัติการการพยาบาล สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีเชิงวิชาชีพ และ
 ข้อมูลย้อนกลับเหล่านี้ก็มีผลกระทบต่อลักษณะนิสัยส่วนบุคคลด้วย ลักษณะของความเป็นกลุ่ม
 (Peer groups) จะช่วยขยายข้อมูลย้อนกลับในทางบวกให้นักศึกษาพยาบาลได้รู้สึกว่า ตน
 เองเป็นคนที่มีคุณค่า และช่วยให้ข้อวิจารณ์ของครูผู้สอนได้เข้าสู่การมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
 ในเชิงวิชาชีพ นั่นคือ การสนับสนุนจากกลุ่มช่วยให้นักศึกษาพยาบาลรับได้กับคำวิจารณ์ของ
 ครูผู้สอน และปรับตัวได้ต่อความรู้สึกต่อต้านการประเมินของครู ความรู้สึกต่อต้านครูผู้สอน
 หรือผู้ชี้แนะเปรียบเทียบกับความรู้สึกว่าเป็นคู่สงครามระหว่างเด็กกับพ่อ-แม่ ซึ่งจะช่วย
 ให้เด็กมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นบุคคลที่เป็นอิสระจากพ่อ-แม่ได้ ในทำนองเดียวกันความ
 รู้สึกนี้ก็มีผลจำเป็นในการสร้างความเป็นอิสระในเชิงวิชาชีพด้วยเช่นกัน การให้นักศึกษา
 พยาบาลได้มีสิทธิในการตัดสินใจจะช่วยลดการต่อต้านลงได้ บรรยากาศการให้โอกาส
 ในการตั้งข้อคำถามในขั้นนี้ไม่เฉพาะแต่ด้านทฤษฎี และข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่รวมไปถึง
 วัฒนธรรม และค่านิยมในเชิงวิชาชีพด้วย ความหลากหลายที่ปรากฏในหมู่ผู้สอนช่วยให้
 นักศึกษาพยาบาลผ่านขั้นตอนที่ 2 นี้ไปได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าบรรยากาศวัฒนธรรมในสถาบัน
 เป็นแบบเผด็จการ การต่อต้านในรูปของกลุ่มไม่อาจทำได้ เมื่อต้องการสร้างพฤติกรรมและ
 ค่านิยมนักศึกษาพยาบาลจะรับแบบถูกยัดเยียดให้ ความรู้สึกที่เป็นอิสระจะไม่เกิดขึ้น การ

ก้าวผ่านขั้นตอนนี้ก็จะ เป็นไปอย่างยากลำบากมาก

3. ขึ้นความเป็นอิสระ/การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Independence/Mutuality)

ในขั้นนี้นักศึกษาพยาบาลจะได้เรียนรู้ข้อจำกัดของบทบาทหน้าที่ วิธีการทำข้อมูลที่สำคัญให้เห็นเด่นชัด วิธีการเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ และวิธีการดำรงรักษาความเป็นวิชาชีพไว้ การมอบหมายงานในแต่ละสถานการณ์ให้นักศึกษาพยาบาลทำการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไล่ข้อมูลที่ได้มาตามกรอบของทฤษฎี ตั้งความคาดหวังในผลการกระทำ และได้ลงมือกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามความคาดหวังที่ได้ตั้งไว้ ทักษะที่เกิดขึ้นนี้ ไม่สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยการอ่านจากตำราแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้จากการมีโอกาสได้ทดสอบความรู้ และวิเคราะห์ทักษะของตนโดยการได้ตัดสินใจกระทำกิจกรรมที่เป็นปัญหา ระบบการฝึกหัดโดยการทดลองสวมบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และการมีประสบการณ์ ทั้งในคลินิก และชุมชน การจัดให้นักศึกษาพยาบาลได้อยู่ในสถานการณ์ที่มีความจำเป็น ต้องใช้ความพยายามในการตัดสินใจเหมือนกับตนเองเป็นคนในระดับวิชาชีพแล้วคนหนึ่ง ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความคุ้มครองความปลอดภัย ในกรณีเช่นนี้นักศึกษาพยาบาลจะเรียนรู้ข้อผิดพลาดของตนได้ โดยไม่ต้องเสี่ยงต่อภาวะสุขภาพ และสวัสดิภาพของผู้รับบริการ การฝึกงานเป็นกลุ่ม ๆ ในระบบของการช่วยเหลือ เป็นการจัดให้นักศึกษาพยาบาลได้ใช้ความพยายามในการสวมบทบาทหลายอย่างที่แตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลจะต้องประเมินความแตกต่างในวิธีการปฏิบัติกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนของตน โดยปราศจากความรู้สึกว่าตนเองถูกจับตามอง หรือถูกจัดระดับ หรือรู้สึกว่าจะผ่านออกจากสถาบันการศึกษาระดับวิชาชีพ การพยาบาลเป็นภาวะที่ต้องเสี่ยงอยู่ตลอดเวลาโดยขาดการรับรองจากครูผู้สอน ในระยะนี้ถ้าพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลยังไม่แสดงถึงความมีวุฒิภาวะในเชิงวิชาชีพเพียงพอ ครูผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ต่อนักศึกษาพยาบาลผู้นั้นมากขึ้น *กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่จะช่วยที่ปัญหา ขอบบ่งชี้ และช่วยปรับทัศนคติที่ไม่ได้รับการยอมรับ ได้ด้วยความนุ่มนวล และปราศจากอันตราย บรรยาการการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลสามารถผ่านขั้นตอนนี้ไปได้ คือ การสนับสนุนให้นักศึกษาได้ทำงานอย่างมีอิสระ มีความรับผิดชอบในงานที่เป็นของกลุ่ม และใช้ครูผู้สอนเป็นแหล่งทรัพยากร ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า คาดหวังการปฏิบัติที่ดีอย่างไรจากนักศึกษาพยาบาล และต้องทำความเข้าใจต่อกันว่า นักศึกษาพยาบาลจะต้องเริ่มต้นที่จะแสดงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง เมื่อนักศึกษาพยาบาลสามารถเพิ่มพูนทักษะ เทคนิควิธีการ และความรู้ของตนในวิชาชีพการพยาบาล

ออกไปได้กว้างขวางขึ้น เขาก็จะสามารถแสดงความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพได้มากขึ้น และจะกลับมาขอคำแนะนำจากครูผู้สอนน้อยลง

4. **ขั้นการมีอิสระอย่างมีขอบเขต (Interdependence)** เป็นขั้นที่สามารถบริหารจัดการขัดแย้งระหว่างความต้องการเป็นอิสระ และการต้องพึ่งพาได้ นักศึกษาพยาบาลจะละจากบทบาทของการเป็นนักศึกษาพยาบาล โดยการยอมรับในความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และในการกระทำของตนเอง เมื่อการฝึกปฏิบัติงานสิ้นสุดลงตามระยะเวลาที่กำหนดตามหลักสูตร การประเมินผลจะไม่ได้รับโดยตรงเหมือนเมื่อครั้งเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการนิเทศโดยตรงจากครู และผู้ชี้แนะแนวทาง แต่เปลี่ยนไปเป็นการควบคุมโดยกลุ่มวิชาชีพ (Peer control) แทน เช่น สภาการพยาบาล สมาคมพยาบาล และมีการควบคุมทางกฎหมาย เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและบรรทัดฐานของวิชาชีพ

ปัจจัยหรือองค์ประกอบทางสังคมในวิชาชีพการพยาบาล จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความก้าวหน้าของการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้ตามลำดับขั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาอบรมในวิชาชีพการพยาบาล นั่นคือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้ถูกพัฒนาขึ้นแล้วในตัวของนักศึกษาพยาบาล สมาชิกใหม่ของวิชาชีพการพยาบาลจะสามารถดำรงพฤติกรรมตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้ด้วยความรู้ลึกซึ้งในในความรับผิดชอบของตนเอง

สรุปได้ว่าการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล เป็นการให้นักศึกษาพยาบาลได้มีการสั่งสมประสบการณ์ทางสังคมในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล และการได้ทดลองสวมบทบาทพยาบาลวิชาชีพทำให้เกิดการเพิ่มพูนขึ้นของความรู้ ความสามารถ ทักษะ และค่านิยมเชิงวิชาชีพ จนนักศึกษาพยาบาลสามารถที่จะประเมินและระบุตนเองได้ว่า ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีคุณค่าในสังคม องค์ประกอบทางสังคมทั้งด้านโครงสร้าง และวัฒนธรรม จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความก้าวหน้าของการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงนำเอาผลของประสบการณ์ที่ได้รับจากองค์ประกอบทางสังคมที่สำคัญในวิชาชีพการพยาบาลมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล นั่นคือ ศึกษาถึงผลของการได้รับประสบการณ์ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่

เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาลว่า มีค่าน้ำหนักในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาลอย่างไร

วิธีการที่ใช้ในการศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

วิธีการศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ได้มีศึกษาไว้โดย เฮนรี และ ซิมส์ (Cohen. 1981 : 84-84 ; citing Henry and Sims. 1970) การ ศึกษากระทำโดยใช้แบบวัดเอกลักษณ์ แบบมาตราประมาณค่า จำนวน 56 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ (1) ด้านเอกลักษณ์ ประกอบด้วย ความรู้สึกที่มีต่อการอาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประเมินความเป็นตัวของตัวเอง ความรู้สึกที่มีต่อประสบการณ์ของตน (2) ด้านความรู้สึกที่มีต่อการดำรงตนในสังคม (3) ด้านความรู้สึกที่มีต่อการเป็นตัวของตัวเอง (4) ด้านการมีความมั่นคง (5) ด้านการมีเอกลักษณ์ตามขอบเขตของสังคม และ (6) ด้านความเชื่อในสิ่งที่เป็จริง สำหรับวิธีการศึกษาเอกลักษณ์ของบุคคลทั่วไป ศึกษาโดย สไตรเกอร์ และเซอร์เพ (Stryker and Serpe. 1982 : 199-218) ศึกษาเอกลักษณ์ของบุคคลจากความรู้สึกมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพัน ความรู้สึกเป็นปมเด่นในบทบาท และการมีพฤติกรรมตามบทบาท แบบวัดความมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพันเป็นแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 6 ข้อ วัดความใส่ใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมตามสถานภาพของตน การวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในบทบาท ใช้วิธีการให้คะแนนเรียงลำดับตามความรู้สึกเด่นในบทบาทของบุคคลซึ่งมีได้หลายบทบาทในคน ๆ เดียว และวัดการมีพฤติกรรมตามบทบาทของตน ใช้วัดจากจำนวนเวลาที่กระทำในบทบาทนั้น นอกจากนั้นยังมีการศึกษาเอกลักษณ์ของบุคคลของ กูร์นีย์ (Gurney. 1988 : 29 ; citing Fitts. 1965 ; Fitts.1972) การศึกษาทำในกลุ่มบุคคลวัยทำงาน โดยมุ่งศึกษาการยอมรับความเป็นตัวของตัวเอง (Self-actualization) ใช้แบบวัดมาตราประมาณค่า เพื่อศึกษาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) และองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal factors)

วิธีการศึกษาความรู้สึกเป็นปมเด่นของบุคคล สามารถศึกษาได้จากความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลในการมีบทบาทเฉพาะนั้น ๆ หรือวัดจากความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Stryker and Serpe. 1982 : 206-207 ; Stryker. 1987 : 97) การวัดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองนี้สามารถวัดได้ด้วยการรายงานของตนเองในแบบวัดSEI

(Self-Esteem Inventory) (Gurney, 1988 : 27-28)

ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงใช้วิธีการศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลตามการรายงานของตนเอง ประกอบด้วย แบบวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า แบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลนั้นยังไม่มีการศึกษาไว้โดยตรง แต่มีแบบวัดสมรรถภาพของพยาบาลวิชาชีพซึ่งวัดสมรรถภาพของพยาบาลวิชาชีพใน 4 ด้าน คือ สมรรถภาพในการปฏิบัติงาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านบริหาร ด้านวิชาการ และอีกด้านหนึ่งเป็นด้านบุคลิกภาพ แบบวัดทั้งหมดเป็นแบบมาตราประมาณค่าที่พัฒนา และปรับปรุงโดยวิธีการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพยาบาล และผู้เชี่ยวชาญทางการบริการการพยาบาลจำนวน 25 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นต่อสมรรถภาพที่จำเป็นท่านละ 2 รอบ การนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น(Reliability)เท่ากับ .97 (คณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัยทางการศึกษาพยาบาล. ม.ป.ป. : 26-29)

ดังนั้น วิธีการวัดการรับรู้สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลนั้นจึงสามารถนำแบบวัดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านบริการ ด้านบริหาร และด้านวิชาการ มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ โดยพัฒนาแบบวัดให้มีเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ศึกษากับนักศึกษานพยาบาล

สำหรับแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพนั้น ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาไว้เลย ดังนั้นการพัฒนาแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการพยาบาลวิชาชีพ จึงใช้แนวความคิดในเรื่องของความรู้สึกประจักษ์ในคุณค่าของตนเองซึ่งบุคคลได้รับจากผู้อื่น และรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งความรู้สึกถึงคุณค่าของตน ทำให้บุคคลมีคุณลักษณะที่สำคัญต่อไปนี้ (ลออ หุตางกูร. 2525 : 29-30 , 114-116) คือ

1. มีทัศนคติดีต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์
2. อยู่ในโลกของความจริงได้ดี ยอมรับในสิ่งที่ชอบได้อย่างเปิดเผยไม่ปิดบังเล่ห์ร้าย
3. มีอิสระภาพ หรือความเป็นตัวของตัวเอง กล้าทำในสิ่งที่ตนเชื่อว่าถูกต้องดีงาม มีความสงบ มั่นคงแม้เมื่อเผชิญปัญหา

4. มีความสำนึกในหน้าที่ของตน ที่จะต้องช่วยสร้างสรรค์สังคม ทำงาน
เพื่องาน และมีความอดทนในการรอคอยผลสำเร็จของงาน
5. สามารถสงบจิตใจได้ในทุกสถานการณ์
6. มีความรักในเพื่อนมนุษย์ มีความสุขในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
แก่ผู้อื่น และส่วนรวม
7. ไม่หวังผลตอบแทน หรือรางวัลทางวัตถุ แต่เป็นความรู้สึกทางใจที่
ได้รับจากเพื่อนมนุษย์เป็นสำคัญ

จากแนวคิดดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ศึกษาร่วมกับแบบวัดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง
ของนักเรียนไทย ซึ่ง นภาพร พุ่มพฤษ (2529 : 152-153) สร้างขึ้นเพื่อศึกษาความรู้สึก
ภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล ทำให้สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นใน
การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

สรุปได้ว่า วิธีการศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในการวิจัยนี้
สามารถศึกษาการประเมินและระบุตนเองได้ว่า ตนเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็นพยาบาล
วิชาชีพคนหนึ่งที่มีคุณค่าในสังคม โดยใช้วิธีการรายงานด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล
แบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลประกอบด้วย แบบวัดการรับรู้สมรรถนะ
ของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล

การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการทางสังคมที่สืบเนื่อง
มาตั้งแต่บุคคลเกิดมาในสังคม ทารกแรกเกิดจะเริ่มสร้างภาพพจน์ของตนจากปฏิสัมพันธ์
กับพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง เริ่มเรียนรู้ว่าตนเป็นใคร มีความสำคัญอย่างไรจากปฏิกิริยาของ
บุคคลที่แวดล้อมตนอยู่ เมื่อเติบโตเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น การเรียนในโรงเรียน ปฏิสัมพันธ์
ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียนจะเสริมสร้างความรู้ตัวตนมาก

ยิ่งขึ้น ดังนั้นภาพพจน์ของบุคคล(Self)จึงมีสิ่งที่เกิดขึ้นได้เอง แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการของการมีประสบการณ์ที่ช่วยเสริมสร้าง เปลี่ยนแปลง และฉีกให้เป็นความเติบโตทางความคิด การยอมรับในความสามารถของตน(Actualization) และการยอมรับของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง(Significant others)เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญในการสร้างให้เกิดภาพพจน์ของตน ซึ่งเป็นการประเมินตนเองจากการสื่อสารกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการแสดงออกของพฤติกรรมจึงเป็นสิ่งที่บุคคลกระทำตามความคาดหวังของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง และซึมซับเอาความรู้สึกจากประสบการณ์นั้น ๆ เข้าไว้ในตน (Internalized) (Purkey. 1970 : 30-32)

การให้การศึกษาอบรมทางวิชาชีพการพยาบาล เป็นการถ่ายทอดทางสังคมอย่างหนึ่งในวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษาพยาบาลและบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาลตามกระบวนการให้การศึกษาอบรมทางวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งมีทั้งการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงาน นักศึกษาพยาบาลจะได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายในการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อยของระดับความสามารถจากการได้เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย (Atkinson. 1983 : 228-233) การซึมซับค่านิยม อุดมการณ์ และการมีพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของวิชาชีพการพยาบาล จะมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล(Simpson. 1979 : 227)

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล จึงเป็นการติดต่อ สร้างความสัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล เพื่อการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงานตามบรรทัดฐานของวิชาชีพ การซึมซับเอาค่านิยม อุดมการณ์ และการเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อยของระดับความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล เกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขการได้รับประสบการณ์ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และการได้ทดลองสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย

ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล อาจารย์หรือผู้สอน

เป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล โดยมีบทบาทในการสร้างภาพพจน์ของตนเอง ที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผล (Realistic image) ให้กับนักศึกษาพยาบาล และสร้างความรู้สึกต่อตนเองในทางบวกให้เกิดขึ้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาล และ ข้อคิดเห็นในพฤติกรรมที่แสดงออก มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาพยาบาล พฤติกรรมการแสดงออกของอาจารย์และประสบการณ์ที่จัดให้แก่นักศึกษาที่นักศึกษาได้รับรู้ได้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา (Purkey. 1970 : 43-49)

ชีอี (Leddy and Pepper. 1985 : 55-56 ; citing Sheehy. 1982 : 230-231) ได้ระบุไว้ว่า บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล คือ ผู้ชี้แนะหรือผู้สอน (Mentor) และผู้เป็นเป้าหมายนำทาง (Pole-star) ผู้ชี้แนะ หรือผู้สอนจะเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตร เชื่อถือได้ ให้คำปรึกษาได้ ผู้ชี้แนะหรือผู้สอนนี้มีบทบาทในการสนับสนุนสิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล และช่วยเหลือในภาวะวิกฤตต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความประจักษ์จริงของสิ่งต่าง ๆ ในโลกของความเป็นจริงในวิชาชีพการพยาบาล จากขอบข่ายนี้ ผู้ชี้แนะในวิชาชีพการพยาบาล ก็คือ อาจารย์พยาบาล

อาจารย์พยาบาล มีบทบาทเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาของตน โดยทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม และถ่ายทอดความรู้ในทางทฤษฎีการพยาบาล เทคนิคการพยาบาล ตลอดจนชี้แนะและประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาลจะเป็นผู้ให้ภาพพจน์ของการเป็นพยาบาลที่สมบูรณ์แบบว่าเป็นอย่างไรมิพักหะใดบ้างที่พยาบาลวิชาชีพจะต้องทำได้ ซึ่งหมายถึงการให้สิ่งที่นักศึกษาพยาบาลควรจะต้องรู้และทำให้เป็น (ลีบริน สู้สุข. 2532 : 121-124) โดยในปีแรก ๆ ของการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาล เวลาส่วนใหญ่จะใช้ไปในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และค่านิยม เพื่อนำไปสู่บทบาทที่คาดหวัง (Leddy and Pepper. 1985 : 58) ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงเป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาพยาบาลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และการทดลองสวมบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนาเอกลักษณ์เชิงพยาบาลวิชาชีพขึ้นในตนเองได้ นั้น พฤติกรรมการแสดงออกของอาจารย์พยาบาลและประสบการณ์ที่จัดให้แก่ศึกษาพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (Rauen. 1974 : 33-34 ; Schweer and Gebbie. 1976 : 73 ; จินตนา ยูนันธุ์. 2527

: 37-38) บรรยายภาคในการเรียนการสอนที่อาจารย์พยาบาลสามารถสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาภาพพจน์ของนักศึกษาพยาบาลให้มีต่อตนเองในทางที่ดีนั้น มี 6 ประการ คือ (1) ความน่าทึ่ง ความคาดหวังทางวิชาการที่สูงและความน่าทึ่งในการเรียน เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าน่าสนใจที่จะใช้ความพยายามของตนที่จะทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ (2) ความมีอิสระ การมีโอกาสด้านการตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ของตนเองช่วยให้บุคคลได้ค้นหาความหมายของตนเอง ได้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง ได้พัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อลด หรือหลีกเลี่ยงประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดความเครียด หรือความกังวลใจ ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองจะเกิดขึ้นไม่ได้ในสิ่งแวดล้อมที่ขาดความมีอิสระ (3) การยอมรับนับถือ เป็นการแสดงออกที่ให้ความรู้สึกถึงคุณค่าและความมีเกียรติของตน รู้ว่าตนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ มีคุณค่า และมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำของนักศึกษาคนนั้น ๆ และนักศึกษาคนนั้นก็จะเกิดการยอมรับนับถือตนเอง และให้ความสำคัญในคุณค่าของตนเองในแนวเดียวกับที่อาจารย์แสดงออกมา (4) ความอบอุ่นใจ เป็นการสร้างความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ และส่งเสริมสถานการณ์ในการเรียนให้นักศึกษารู้สึกได้ถึงคุณค่าของตนเอง ซึ่งมีผลต่อการเกิดทัศนคติต่อตนเองในทางที่ดีด้วย (5) การควบคุม ความมีระเบียบวินัย การยึดถือเป้าหมายของการทำงานเป็นหลัก หลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดความสับสน มีความคงเส้นคงวา การใช้ความสุภาพอ่อนโยนจะทำให้นักศึกษาที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ควรหลีกเลี่ยงการลงโทษให้มากที่สุด เพื่อดำรงไว้ซึ่งการมีภาพพจน์ของตนในทางที่ดี (6) การประสบกับความสำเร็จ ความรู้สึกประสบกับความสำเร็จจะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าสิ่งที่มีความล้มเหลว การให้คำชมจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้มากกว่าคำตำหนิ (Purkey, 1970 : 32-56)

ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาล มีทั้งในการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หลักการ และวิธีปฏิบัติการ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังทางด้านทัศนคติ และค่านิยมทางวิชาชีพการพยาบาล เป็นการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้พร้อมในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพต่อไป กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายแนวทาง เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา (จินตนา ยูนิพันธ์. 2527 : 205-220) และการสอนสาธิต ซึ่งรวมไปถึงการปฏิบัติทดลองในห้องฝึกปฏิบัติการด้วย (ประนอม แสงจันทร์. 2529 : 30)

การที่นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสฝึกฝนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การได้เห็นแบบอย่างที่ดี และการเลียนแบบ (Identification) ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป (จินตนา ยูนิพันธุ์. 2527 : 37-38) นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้ค่านิยมทางวิชาชีพการพยาบาลจากอาจารย์พยาบาล (Rauen. 1974 : 33-34) การเลียนแบบจะทำให้เกิดการยอมรับบรรทัดฐานเฉพาะแบบ และค่านิยมทางวิชาชีพได้ (Moore. 1970 : 3-6) นอกจากนั้นการร่วมกันอภิปราย และสัมมนา และการให้ความช่วยเหลือของอาจารย์พยาบาลในระหว่างที่นักศึกษาพยาบาลฝึกปฏิบัติการพยาบาลเป็นบรรยากาศของการเรียนการสอนแบบแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นที่อยู่ใกล้ ๆ กันเป็นการเปรียบเทียบทางสังคม ทั้งในด้านสถานภาพ ความรู้ และความสามารถ ความคิดเห็นของบุคคลจึงมักมีแนวโน้มที่จะเป็นไปตามกลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิก (Kendo. 1977 : 184)

นอกจากนั้นแล้ว ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล ยังมีเงื่อนไขทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยนั่นคือ การควบคุมทางสังคม (Social control) โดยผู้มีอำนาจในสังคม เพื่อให้สมาชิกใหม่พยายามปรับพฤติกรรมไปสู่การปฏิบัติตามแนวทางและรูปแบบที่กลุ่มสังคมนั้นกำหนดขึ้น สมาชิกจะเกิดความระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการลงโทษ การปฏิบัติตามแบบอย่างและได้รับผลตอบแทนในทางบวก ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ ในที่สุดจะซึมซาบเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของบุคคลนั้น การฝ่าฝืนและได้รับการลงโทษก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงการแสดงพฤติกรรมนั้น การกำหนดข้อปฏิบัติและการให้คะแนนให้โทษ (Sanction) เป็นเงื่อนไขทำให้เกิดการยอมรับบรรทัดฐานของกลุ่มสังคมนั้น (Katz and Kahn. 1978 : 307-308 ; Thomas and Weigert. 1971 : 835-847)

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพระหว่างอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีผู้ทำการศึกษาไว้ คือ บราฮัม (Braham. 1965 : 65-69) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์พยาบาลมี 9 ประการคือ เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษาพยาบาลได้ ทำงานร่วมกับนักศึกษาพยาบาลได้ เตรียมการสอนและงานได้เหมาะสม สามารถอธิบายสิ่งที่นักศึกษาพยาบาลไม่เข้าใจให้เข้าใจได้ ไม่ทำให้นักศึกษาพยาบาลอายต่อหน้าผู้อื่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาพยาบาลได้ เป็น

ตัวอย่างที่ดี กระตุ้นนักศึกษายาบาลอยู่เสมอ และทำให้นักศึกษายาบาลมีความรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญคนหนึ่ง ในทำนองเดียวกันการศึกษานฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ และไม่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ยาบาล ที่ประเมินโดยนักศึกษายาบาล โดยจาคอบสัน (Jacobson. 1966 : 218-223) พบว่า นฤติกรรมการสอนของอาจารย์ยาบาลที่มีประสิทธิภาพ คือ ช่วยดูแลเมื่อมีผู้ป่วยอาการหนัก หรือเกิดสถานการณ์คับขันขึ้น เป็นผู้คอยให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือโดยสม่ำเสมอ เป็นแหล่งวิชาการ และเป็นที่พักพิง เมื่อนักศึกษายาบาลทำงานผิด หรือทำไม่ถูกต้องวิธีอาจารย์ยาบาลเข้าไปช่วยเหลือแนะนำเป็นรายบุคคล มีวิธีการจูงใจให้นักศึกษายาบาลอยากรู้และรู้จักคิด ตั้งใจลง วิชาทฤษฎีในทางสร้างสรรค์ มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก และมีความเป็นกันเองกับนักศึกษายาบาล

นอกจากนั้นแล้วยังมีผลการวิจัยของออสแมน (Osman. 1987 : 568) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ยาบาลในฐานะตัวแบบบทบาทยาบาล และเป็นผู้ถ่ายทอดทางสังคมในวิชาชีพการพยาบาล พบว่า นักศึกษายาบาลให้ความสำคัญกับการเลียนแบบตัวแบบแรกที่เขาได้สังเกตเห็น และอาจารย์ยาบาลเป็นบุคคลที่นักศึกษายาบาลให้ความสำคัญในการเป็นตัวแบบสำหรับการเลียนแบบในระดับสูง แต่ก็ขึ้นอยู่กับการณ์ปฏิบัติระหว่างอาจารย์ยาบาลกับนักศึกษายาบาลด้วย และผลการวิจัยของเซเลอร์ (Saylor. 1987 : 1729) ก็สนับสนุนว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับตัวแบบ ธรรมชาติของตัวแบบในการให้คำแนะนำในการฝึกปฏิบัติงาน และเงื่อนไขของการประเมินผลในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในวิชาชีพส่งผลต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน (Internalized performance)

ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์ยาบาลของนักศึกษายาบาลจึงเป็นการติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างอาจารย์ยาบาลกับนักศึกษายาบาล เพื่อการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิธีการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ทำให้นักศึกษายาบาลเกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านบทบาทของการเป็นพยาบาลวิชาชีพตามที่สังคมคาดหวัง อุดมการณ์ในการประกอบวิชาชีพ และความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ การเลียนแบบอาจารย์ยาบาลทำให้เกิดการเรียนรู้บรรทัดฐานเฉพาะแบบและค่านิยมทางวิชาชีพและการควบคุมทางสังคมโดยอาจารย์ยาบาลทำให้นักศึกษายาบาลแสวงผลตอบแทนในทางบวก อันเป็นความรู้สึกพึงพอใจ การแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องตามบรรทัดฐานของสังคม

วิชาชีพการพยาบาลจะถูกซึมซับจนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลได้ในที่สุด

2. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาพยาบาลในด้านการพัฒนาการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และสร้างความรู้สึกว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งที่มีคุณค่าในทีมการพยาบาล คือ พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพมีคุณลักษณะเป็นเป้าหมายนำทางของนักศึกษาพยาบาล การเป็นเป้าหมายนำทางของพยาบาลวิชาชีพ คือ เป็นผู้ยืนอยู่บนหลักการของการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และเป็นเป้าหมายนำทาง นำนักศึกษาพยาบาลไปสู่ความก้าวหน้าในการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตต่อไปในวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้มีอาวุโสมากกว่า และมีประสบการณ์มากกว่าในขอบข่ายของวิชาชีพการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ จึงเป็นผู้สร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติงานตามขอบข่ายของงานวิชาชีพที่ต้องให้บริการแก่ผู้รับบริการ (Laddy and Pepper, 1985 : 58) พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลที่นักศึกษาพยาบาลมีปฏิสัมพันธ์ด้วยตลอดเวลาในขณะที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพทั้งในสถานพยาบาลและในชุมชน พยาบาลวิชาชีพเป็นตัวแทนบทบาทพยาบาลวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานทั้งในสถานพยาบาลและในชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการให้บริการการพยาบาลถึงมือผู้รับบริการโดยตรง นักศึกษาพยาบาลจะพยายามปรับตัวเพื่อการเลียนแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพ อันเป็นเป้าหมายของบทบาทที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังไว้ ในการพัฒนาความรู้ และทักษะในการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล พยาบาลวิชาชีพจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะจากประสบการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ กันให้แก่ นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ โดยแสดงบทบาทของครูอย่างไม่เป็นทางการ (สิรินสุลล. 2532 : 123-124) การช่วยเหลือ และคำแนะนำของพยาบาลวิชาชีพจะทำให้การพัฒนารูปแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเป็นไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น

ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพจึงเป็นบุคคลสำคัญของนักศึกษาพยาบาลในด้านการเป็นตัวแทนสิ่งที่นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้ได้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานอันเป็นการแสดงบทบาทในการให้บริการแก่ประชาชนตามบรรทัดฐานวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลจะเรียนรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป และเกิดการคาดเดาได้ในพฤติกรรมที่ควรกระทำในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

พยาบาลวิชาชีพเป็นตัวแทนที่สำคัญในการเรียนรู้พฤติกรรมตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในโลกของความเป็นจริง การเลือกเลียนแบบพฤติกรรมใด ๆ นักศึกษาพยาบาลต้อง

ใช้วิจารณ์ทางปัญญาคิดค้นหาเหตุผล และเลือกสิ่งที่เหมาะสมสำหรับตนมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตน (internalization) (Bandura. 1973 : 219-223) อันเป็นรากฐานของการสร้างค่านิยมทางวิชาชีพการพยาบาลแนวทางหนึ่ง

ลักษณะการแสดงออกของพยาบาลวิชาชีพไม่ว่าจะเป็นท่าที การแต่งกาย การแสดงออกต่าง ๆ รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และกับนักศึกษาพยาบาล เป็นสิ่งที่นักศึกษาพยาบาลรับรู้ และสังเกตเห็นได้ การแสดงออกถึงบุคลิกภาพการเป็นพยาบาลที่ดี การมีความพึงพอใจในการทำงาน ทศนคติ และค่านิยมทางวิชาชีพการพยาบาล ความก้าวหน้า หรือการประสบความสำเร็จในการทำงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ จะถูกถ่ายทอดสู่การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล บุคลิกภาพ ทศนคติ และค่านิยมทางวิชาชีพการพยาบาล จะถูกซึมซับได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลวิชาชีพ เวสต์ และ รูชตัน (West and Rushton. 1989 : 271-286) ได้วิจัยพบว่า สถานการณ์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลวิชาชีพ การได้รับการยอมรับจากพยาบาลวิชาชีพว่า ตนเป็นบุคคลหนึ่งที่ส่วนสำคัญในการดำเนินงานของทีมการพยาบาลจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้สมบูรณ์ขึ้นจากการรับรองของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องและมีสถานภาพทางการทำงานที่สูงกว่านักศึกษาพยาบาล ความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง ในฐานะเป็นพยาบาลวิชาชีพมั่นคงขึ้น

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ มีเงื่อนไขทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องโดยนักศึกษาพยาบาลถือว่าพยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีอำนาจเหนือตนในองค์การพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพจึงเป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference group) ที่สำคัญของนักศึกษาพยาบาล แนวการปฏิบัติ และพฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงมีความหมายต่อการยอมรับบรรทัดฐานเฉพาะแบบขององค์การนั้น ๆ (Moore. 1970 : 3-6) นักศึกษาพยาบาลจะยึดถือบรรทัดฐานขององค์การเป็นแนวการปฏิบัติของตน โดยการคล้อยตาม (Compliance or imitation) ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับ ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของทีมการพยาบาล (Smith. 1981 : 194-195) การคล้อยตามในบางกรณีอาจก่อให้เกิดความคับข้องใจ และอาจเกิดความรู้สึกขัดแย้งได้ เนื่องจากการนำเอาทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติกรพยาบาลไม่สอดคล้องกัน หรือลักษณะของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติกรพยาบาลไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การคล้อยตามในลักษณะของ

ความจำยอมเพื่อความอยู่รอดได้ในสถานการณ์นั้น ๆ อาจทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความล้มเหลวในการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพได้ (Kelman. 1961 : 57-78)

นักศึกษาพยาบาลเมื่อมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น การแสดงบทบาทหน้าที่ในทีมการพยาบาลก็มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ ซึ่งจะพบได้จากการตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ พยายามสวมบทบาทให้สมบทบาทมากที่สุด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากพยาบาลวิชาชีพว่า ตนเป็นสมาชิกทีมการพยาบาลที่มีความรู้ ทักษะ และมีค่านิยมตามบรรทัดฐานของวิชาชีพพยาบาล สามารถทำให้การปฏิบัติการพยาบาลบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้ การแสดงการยอมรับ และรับรองการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถนิยามตนเองว่า ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของทีมวิชาชีพการพยาบาล พัฒนาให้เกิดคุณลักษณะเฉพาะแบบตามสถานภาพ (Status identification) มีพฤติกรรมการพยาบาลที่สัมพันธ์กับบทบาทในวิชาชีพการพยาบาล (Simpson. 1979 : 165)

ดังนั้นปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล จึงเป็นการมีความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างพยาบาลวิชาชีพกับนักศึกษาพยาบาล เพื่อการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ค่านิยม และวิธีการปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในโลกที่เป็นจริง ทักษะต่อวิชาชีพ และความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ การเลียนแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพทำให้เกิดการเรียนรู้ และยอมรับบรรทัดฐานเฉพาะแบบและค่านิยมเชิงวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันทำให้นักศึกษาพยาบาลพยายามแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องตามบรรทัดฐานของสังคมวิชาชีพ เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจจากการยอมรับของพยาบาลวิชาชีพ พฤติกรรมที่ได้รับผลตอบแทนในทางบวกจะถูกซึมซับจนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลในที่สุด

3. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล กลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลร่วมสถาบันเดียวกันมีทั้งที่อยู่ชั้นปีเดียวกัน และต่างชั้นปี เพื่อนนักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง จากการศึกษาการถ่ายทอดทางสังคม ในการคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่ม (Group standard) ของสมาชิกในกลุ่มพบว่า กลุ่มเพื่อนทำหน้าที่เป็นตัวการสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคม (Powerful socializing agents) (Burton. 1968 : 542)

ปฏิสัมพันธ์กันในกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมภายในระหว่างชั้นปี หรือกิจกรรมการร่วมเรียนกันตามหลักสูตร การร่วมกันทำงาน และการ

ร่วมมือกันในการเรียนรู้ ลักษณะของปฏิสัมพันธ์อาจประกอบไปด้วย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำรายงานการศึกษา ร่วมกันการทำงานในโครงการเดียวกัน และการร่วมฝึกปฏิบัติการพยาบาลด้วยกัน ความสัมพันธ์กันในกลุ่ม ทำให้เกิดความผูกพันเป็นพวกพ้อง รักกันฉันท์พี่น้อง นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นการกระทำที่ประสานความร่วมมือกัน เกิดการตีความหมายของการกระทำ และนำมาประเมินตนเอง ซึ่งบุคคลจะเกิดภาพลักษณ์ของตน (Self-image) จากสายตาของผู้ที่มีความสัมพันธ์กับตนเป็นระยะเวลาหนึ่ง และในที่สุดสิ่งนั้นก็กลายเป็นภาพพจน์ของตนเอง (Self-conception) ในที่สุดก็จะเกิดเป็นความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานของคนในกลุ่มนั้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2529 : 173-176) จากการวิจัยของ ซิมป์สัน และ โอลิเวอร์ (Simpson and Oliver. 1990 : 1-18) พบว่ากลุ่มเพื่อน และเพื่อนสนิท มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติของบุคคลในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์

การที่บุคคลจะมีทัศนคติ หรือค่านิยมในทางสุนทรีย์ มองหรือคิดอะไรด้วยความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ มีความคิดต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างฉลาด รอบคอบ มีเหตุผล และดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยดีนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์การอยู่ร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน เพราะการอยู่ร่วมกันกับกลุ่มเพื่อนลักษณะใด ก็ย่อมทำให้บุคคลนั้น มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะวัฒนธรรมแบบนั้นไปด้วย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ก : 116-119) กลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่เป็นรุ่นพี่ เป็นกลุ่มที่ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในวิชาชีพการพยาบาลมาแล้วมากกว่าสมาชิกใหม่ ย่อมมีการถ่ายทอดประสบการณ์ ทัศนคติ และค่านิยมทางวิชาชีพการพยาบาลสู่สมาชิกใหม่ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการรับน้องใหม่ การส่งรุ่นพี่ การแสดงความยินดีกับบัณฑิต การปรึกษาหารือเรื่องการเรียนกับเพื่อนรุ่นพี่ การช่วยเหลือของเพื่อนรุ่นพี่ต่อรุ่นน้องในการปรับตัวเมื่อเข้าสู่สถาบันการศึกษา การร่วมกิจกรรมส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของสถาบัน การร่วมกิจกรรมในชมรมต่าง ๆ ทำให้สมาชิกใหม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในกลุ่มสังคม เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ รู้จักเสียสละ สร้างความสามัคคีรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นสังคมที่มีบรรยากาศของความร่วมมือ มีน้ำใจ และอุดมการณ์ รู้จักคุณค่าของเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่ดีงามมีคุณค่า (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ก : 122)

กิจกรรมภายในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลรุ่นเดียวกันก็ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ภายในกลุ่ม เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มย่อย การสัมมนาในการเรียน การทำรายงานกลุ่ม การปรึกษาหารือเพื่อทำกิจกรรมบางอย่าง รวมไปถึงการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน ในหอพัก และกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมาย การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มของนักศึกษาพยาบาลทำให้เกิดการรวมตัวกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่ม ก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมกลุ่ม และมีบรรทัดฐานของกลุ่ม การจะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกกลุ่ม ก็คือ การปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่ม การคล้อยตามเป็นสิ่งที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่า ต้องยึดถือหรือกระทำตาม เพื่อให้ได้รับการยอมรับนับถือ (Murphy. 1976 : 27)

ดังนั้นกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทั้งเพื่อนรุ่นพี่และเพื่อนร่วมรุ่นจึงเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาพยาบาลในฐานะที่เป็นกลุ่มอ้างอิงในทางสังคม และในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ขณะเดียวกันพื้นฐานความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นเครื่องช่วยให้เกิดความเหนียวแน่นภายในกลุ่มวิชาชีพการพยาบาล ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน การคล้อยตามกัน เป็นการแสดงถึงการเริ่มรับเอาบรรทัดฐานของกลุ่มวิชาชีพการพยาบาล เข้าไว้ในจิตสำนึกในการเป็นสมาชิกภาพของกลุ่มนักศึกษาพยาบาล (สิขริน ลู่สุข. 2532 : 129)

กลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาล เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในชั้นเรียน ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร จากการวิจัยของฟรีสช์ (Frisch. 1987 : 2467) ในด้านการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นในตัว of นักศึกษาพยาบาล โดยใช้เทคนิคการอภิปรายร่วมกันในกลุ่มของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการทดลองได้ถูกจัดให้เรียนร่วมกันด้วยวิธีการอภิปรายในหัวข้อปัญหาทางจริยธรรมในการฝึกปฏิบัติงานการพยาบาล เมื่อการทดลองสิ้นสุดลงแล้ว นำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จากการวัดพัฒนาการทางการคิด และพัฒนาการของจริยธรรมในการปฏิบัติงานการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มของนักศึกษาพยาบาล มีผลต่อความคิดเห็น และค่านิยมของนักศึกษาพยาบาล และมีผลการวิจัยสนับสนุนเช่นกันว่า ทุกคนคิด และค่านิยม

ในการทำงานเกิดขึ้นจากประสบการณ์ของการถ่ายทอดทางสังคมเฉพาะแบบในสถาบัน และเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และบุคคลที่อยู่ในองค์กรนั้น (Bland and Schmitz. 1986 : 22-31) ความสัมพันธ์ที่ติระหว่างกลุ่มเพื่อน จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่ม ความสามัคคีภายในกลุ่ม เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่ม (สงวนศรี วิรัชชัย. 2527 : 119)

ดังนั้นปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาลจึงเป็นประสบการณ์ของการมีความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างนักศึกษายาบาลกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ทั้งที่อยู่ชั้นปีเดียวกัน และต่างชั้นปีความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ทำให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่อกัน การประสานความร่วมมือกันในกิจกรรมการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษา และกิจกรรมนอกหลักสูตรการศึกษา ช่วยให้นักศึกษายาบาลพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพการพยาบาล สามารถยอมรับทัศนคติ และค่านิยม ตลอดจนยอมรับบรรทัดฐานของกลุ่มสังคมและบรรทัดฐานของวิชาชีพได้ง่ายขึ้น สร้างความรู้สึกรักและยินดีในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจิตสำนึกในความเป็นสมาชิกภาพของกลุ่ม อิทธิพลของกลุ่ม ทำให้พฤติกรรมต่าง ๆ ถูกซึมซับเข้าสู่บุคคลจนกลายเป็นบุคลิกลักษณะของนักศึกษายาบาลตามลักษณะของกลุ่มสังคมนั้น

4. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ บุคลากรในทีมสุขภาพมีหลายระดับ ซึ่งหมายรวมถึงแพทย์พยาบาลเทคนิค ผู้ช่วยพยาบาล นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย บุคคลเหล่านี้จะเข้ามามีส่วนทำให้นักศึกษายาบาลได้เรียนรู้บทบาทของตน และบทบาทของผู้ร่วมอยู่ในทีมสุขภาพ ว่าใครมีบทบาทหน้าที่เฉพาะตนอย่างไร ประสานงานกันอย่างไร การแยกแยะบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลจะชัดเจนขึ้น ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพทำให้นักศึกษายาบาลก้าวเข้าสู่ความสัมพันธ์เชิงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพกับผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพได้ การทำงานร่วมกัน ความแตกต่างกันในเชิงเทคนิค ทักษะ ประสบการณ์ ทำให้เกิดการแสวงหาการยอมรับในฐานะสมาชิกของทีมสุขภาพ ทักษะ และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นตามลำดับขั้นของการศึกษา ทำให้สถานการณ์ของนักศึกษายาบาลเปลี่ยนแปลงไป การได้มาของบทบาทก็จะเพิ่มขึ้นตามการศึกษาที่สูงขึ้น การต้องมีการประสานงานกับบุคลากรอื่น ๆ ก็มากขึ้นตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายมา เป็นการพัฒนาความสามารถในบทบาทพยาบาล

วิชาชีพตามขอบข่ายงานให้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้นักศึกษายาบาลจะใช้กลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มอ้างอิงเชิงประเมิณผล โดยต้องการใช้กิจกรรมที่ปฏิบัตินั้นก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่สมาชิกทีมในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ (สิขริน สุธุข. 2532 : 56) และนักศึกษายาบาลจะได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ว่า หน้าที่ใดเป็นหน้าที่อิสระ หน้าที่ใดเป็นหน้าที่ไม่อิสระ ต้องประสานงานกับบุคลากรในทีม สุขภาพ และได้เรียนรู้ตำแหน่งทางสังคมรอบ ๆ บทบาทที่ตนกำลังเรียนรู้ ว่ามีการจัดลำดับชั้นทางสังคมอย่างไรบ้าง (สิขริน สุธุข. 2532 : 128) และตนเองอยู่ในตำแหน่งใดในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของทีมสุขภาพ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มบุคลากรในทีมสุขภาพกับนักศึกษายาบาล จะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานในทีมสุขภาพให้เป็นบรรยากาศการทำงานที่แจ่มใสการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง คือ มีการเผชิญหน้ากัน แลกเปลี่ยนข่าวสารต่อกันอย่างเป็นกันเอง และยอมรับซึ่งกันและกันในสถานการณ์ของแต่ละฝ่าย การทำงานมีการประสานกัน มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนไม่ก้าวถ่างซึ่งกันและกัน บรรยากาศการทำงานที่ดีน่าพึงพอใจจะช่วยหล่อหลอมความคิดของนักศึกษายาบาลที่มีต่อบทบาทการเป็นพยาบาลวิชาชีพเป็นไปในทางที่ดี การเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะพยาบาลวิชาชีพก็จะดีตามไปด้วย

ดังนั้นปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ จึงเป็นความสัมพันธ์กันในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย ตามขอบข่ายความรับผิดชอบในบทบาทของตน ซึ่งแตกต่างกันออกไป ประสบการณ์ที่ได้รับในการทำงานร่วมกันช่วยส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลได้เรียนรู้บทบาทเฉพาะของตนได้ชัดเจนขึ้น การแสวงหาการยอมรับจากทีมสุขภาพส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนในขอบเขตความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ บรรยากาศปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และการเห็นคุณค่าของตนในฐานะที่เป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

สรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาลเป็นประสบการณ์ทางสังคมที่นักศึกษายาบาลได้รับจากการติดต่อ สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในวิชาชีพการพยาบาล การได้รับการถ่ายทอดทางวิชาชีพทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงาน ตลอดจนการสร้างภาพพจน์ของตนจากการมีบทบาทเฉพาะในสังคม พัฒนาการที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านความคิด

จิตใจ และทักษะ ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อยของสมรรถนะเชิงวิชาชีพ และการประจักษ์ในคุณค่าของตนเอง ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลจึงเป็น องค์ประกอบด้านสังคมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวของสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล

✓ บุคคลแต่ละคนที่เข้ามาสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลต่างก็มีเอกภาพของตนเอง แตกต่างกันไป เนื่องจากสังคมสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ความแตกต่างกันของนักศึกษาพยาบาลทางด้านชีวสังคม เช่น อายุ เพศ สถานภาพ ฯลฯ มักอยู่ในเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกันตามคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครสอบแข่งขันเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล แต่จิตลักษณะบางประการที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างกันในความมานะพยายาม และความตั้งใจในการศึกษา ก็คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (Simpson. 1979 : 141-151)

1. แรงจูงใจ เป็นสิ่งเร้าที่มีพลังมากในการชักนำให้บุคคลเกิดความรู้สึกตั้งใจ และมุ่งประสงค์ในผลลัพธ์ เหตุจูงใจเป็นตัวผลักดันให้เกิดความมานะพยายาม และเลือกปฏิบัติตามทางเลือกที่บุคคลเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อตนเอง หรือจะสนองความต้องการของบุคคลได้สูงสุด และความคาดหวังในผลลัพธ์นั้นเปลี่ยนไปเกิดจากความสามารถในการกระทำของตน ทำให้นักบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เมื่อประเมินคุณค่าของเป้าหมาย และคาดว่าผลตอบแทนจะกลับมา จะเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเองได้มากหรือน้อยเพียงใด ยิ่งความพึงพอใจในผลลัพธ์นั้นสูง ก็จะกลายเป็นแรงจูงใจชักนำให้บุคคลก้าวไปสู่พฤติกรรมที่สามารถสนองตอบความปรารถนาของตน การเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลต่างก็มีเหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลต่างกันไป

1.1 เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา การเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นมีเหตุจูงใจหลายประการซึ่งแตกต่างกันไป เป็นต้นว่า ค่านิยมของบุคคล ครอบครัว และสังคม ที่มุ่งหวังจากการศึกษา (Simpson. 1979 : 73-74) การศึกษาของไทยยังมีค่านิยมในปริญญาบัตร บิดา มารดาเป็นผู้สนับสนุนและช่วยตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อ การสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมผลักดันให้นักศึกษามุ่งเข้าสู่สถาบันการศึกษาโดยมี

ได้ตระหนักในความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนความมุ่งมั่นของชีวิตของตน นักศึกษาที่เข้ามาเรียนด้วยความไม่เต็มใจจะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน และนักศึกษาที่สอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตามระบบการสอบรวมของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งมีโอกาสในการเลือกเรียนในคณะและสถาบันได้หลายอันดับ การสอบได้ในคณะที่ไม่ตรงตามความต้องการทำให้เกิดความไม่ตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน ไม่สนใจการศึกษาค้นคว้าเท่าที่ควร (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ข : 15-17) การสมัครสอบแข่งขันเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลโดยตรง หรือมุ่งเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล เป็นความตั้งใจของบุคคลที่มุ่งเข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ความตั้งใจของบุคคลนี้เอง จะเป็นตัวชี้นำความคิดของบุคคลในการรับรู้ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมและสิ่งแวดล้อม (Horowitz. 1978 : 70)

การได้รับข้อมูลการประกอบอาชีพจากบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ครูแนะแนว และสื่อสารมวลชน ทำให้นักศึกษาตัดสินใจวางแผนชีวิตการศึกษาของตนตามข้อมูลที่ได้รับรู้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ข : 18-19) ซึ่งการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลมีกำหนดการประกอบอาชีพไว้แล้วว่า เมื่อจบการศึกษาแล้ว สามารถมีงานทำทันทีในอัตรารายรับที่กำหนดแน่นอนสำหรับการรับราชการ และมีรายรับในอัตราที่น่าพอใจในกรณีทำงานในภาคเอกชน นอกจากนั้นยังสามารถทำรายได้พิเศษตามความสนใจของแต่ละบุคคลอีกด้วย การมีงานทำและมีรายได้ดี จึงเป็นสิ่งกระตุ้นอย่างหนึ่งให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

สำหรับผู้ที่มีความจำกัดในทางเศรษฐกิจ ก็สามารถสร้างโอกาสทางการศึกษาให้ตนเองได้โดยมุ่งเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งมีเป็นจำนวนมากหลายสถาบัน จำนวนทุนทรัพย์ในการศึกษา จึงเป็นเหตุจูงใจอย่างหนึ่งให้นักศึกษา มุ่งเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

ดังนั้นเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพของนักศึกษาศึกษาพยาบาล จึงเป็นคุณลักษณะทางจิตใจอย่างหนึ่ง ที่เป็นสิ่งเร้าให้นักศึกษาพยาบาลตัดสินใจเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาแตกต่างกันได้ตามการสนับสนุนจากบุคคลแวดล้อม และเหตุผลส่วนบุคคล

พยายามแต่ละบุคคลมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน เป้าหมายของบุคคล (Goal) เป็นแรงจูงใจภายในที่ทำให้บุคคลแน่วแน่ที่จะกระทำในสิ่งที่ทำให้ตนได้บรรลุตามเป้าหมาย เป้าหมาย มีความหมายถึงผลในขั้นปลายที่แน่นอน หรือผลสรุปที่ได้หรือความไม่ต้องการในผลลัพธ์บางอย่างทำให้เกิดการหลีกเลี่ยง บุคคลจะมีเป้าหมายแตกต่างกันไป ความแปรผัน และความขัดแย้งในปัจจัยต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งตัวอย่างที่ได้พบเห็น ทำให้เกิดความหลากหลายในการตั้งเป้าหมาย คุณลักษณะอย่างหนึ่งของเป้าหมาย ก็คือ ค่านิยมในผลขั้นปลายที่แน่นอน ทำให้บุคคลพยายามหาหนทางไปให้ถึงเป้าหมาย และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการตามความเชื่อ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ (Staub. 1984 : 33-34)

ความสำคัญของความคาดหวังในผลลัพธ์ พฤติกรรมทางการเรียนรู้ของบุคคลจะดำเนินไปตามเป้าหมายที่บุคคลนั้นตั้งไว้ ค่านิยมของบุคคลในผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นตัวบ่งชี้แนวทางของพฤติกรรมที่แสดงออก ความสามารถทางการรู้คิด หรือสติปัญญา จะเป็นส่วนหนึ่งที่นำบุคคลให้รับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพื่อหาหนทางให้ตนได้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ คุณลักษณะของเป้าหมายจะระบุเป็นคุณค่าของผลลัพธ์ และความคาดหวังที่จะได้รับความพึงพอใจเมื่อได้ไปถึงเป้าหมายนั้น เป้าหมายของบุคคลเป็นสิ่งที่จูงใจให้บุคคลมีความแน่วแน่ที่จะกระทำกิจบางประการอันเป็นหน้าที่ (Tasks) เพื่อให้ตนได้บรรลุสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Staub. 1984 : 31-34) ดังนั้นความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาหาวิชาการพยาบาลจึงเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่จูงใจให้นักศึกษาพยาบาลมีความตั้งใจเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนในบทบาทพยาบาลวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อผลลัพธ์ในขั้นปลายที่จะเกิดขึ้นตามความสามารถในการทำงานของตน

ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาจึงเป็นตัวแปรอิสระตัวหนึ่งที่สามารถพยากรณ์การแสวงหาหนทางที่จะนำบุคคลไปสู่เป้าหมายนั้นได้ (Tinto. 1975 : 102 ; citing Spaeth. 1970) พฤติกรรมตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพจะมั่นคงถาวรเพียงใด ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาของบุคคลตามขอบข่ายของสังคมนั้น ๆ (Stryker. 1987 : 92-93)

ดังนั้นความคาดหวังในผลลัพธ์การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล จึงเป็นความคาดหวังว่าจะได้รับความพึงพอใจในผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น เมื่อตนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การพยาบาล ความคาดหวังในผลลัพธ์การเป็นพยาบาลวิชาชีพเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ให้นักศึกษาพยาบาลมีความแน่วแน่ในการศึกษา เพื่อให้ตนมีความสามารถในการ

แสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้เป็นอย่างดี

2. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล องค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีเอกลักษณ์ของบุคคลตามทฤษฎีเอกลักษณ์ของบุคคล คือ ความมุ่งมั่นหรือความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) ความยึดมั่นผูกพันเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล ความยึดมั่นผูกพันเป็นรากฐานของการมีเอกลักษณ์ของบุคคล (Stryker and Serpe. 1982 : 206-207 ; Stryker. 1987 : 98-99) ความยึดมั่นผูกพันเป็นความรู้สึกในทางบวกของจิตใจเกิดจากการที่บุคคลรับเอาบรรทัดฐานขององค์การเข้าไปไว้ในตน (Etzioni. 1975 : 9-11) ความรู้สึกผูกพันทางจิตใจนี้เป็นความจงรักภักดี และพร้อมใจที่จะปฏิบัติตามแนวทาง และรูปแบบที่สังคมกำหนด (Turner. 1978 : 4-5)

ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล จึงเป็นความซื่อสัตย์ต่อบรรทัดฐานของวิชาชีพการพยาบาล ตั้งใจมั่นในการประกอบกิจต่าง ๆ ในวิชาชีพการพยาบาลให้สำเร็จตามเป้าหมายของวิชาชีพโดยไม่ย่อท้อ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ทำให้สมาชิกของวิชาชีพเตือนตนเองอยู่เสมอให้คำนึงถึงคุณภาพของงานตามเป้าหมายของวิชาชีพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ (Organizational commitment) มีความสัมพันธ์กันในทางบวก (Katz and Kahn. 1978 : 380) แต่การทำงานร่วมกันกับบุคลากรหลายระดับในทีมสุขภาพ บุคลากรในทีมสุขภาพต่างก็มีค่านิยมในการทำงานที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีค่านิยมในระบบราชการสูงก็มุ่งที่จะทำกิจกรรมตามระบบระเบียบขององค์การมากกว่าบุคคลที่มีค่านิยมทางวิชาชีพสูง เช่น ผู้ที่มีค่านิยมในระบบราชการสูงจะมุ่งปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ เน้นการปฏิบัติงานตามกิจวัตรประจำวันให้เสร็จทันเวลา (Task oriented) จึงอาจมองข้ามความสำคัญของคุณภาพการพยาบาลที่ผู้รับบริการควรจะได้ สำหรับผู้ที่มีค่านิยมทางวิชาชีพสูงจะมุ่งเน้นที่การกระทำตามบทบาททางวิชาชีพของตน (Professional oriented) มุ่งเน้นที่ประโยชน์สูงสุดอันเกิดแก่ผู้รับบริการ ผลประโยชน์แก่องค์การเป็นอันดับรองลงมา (นิภา คิดประเสริฐ. 2527 : 44-45 ; อ้างอิงมาจาก Alfano. 1971 : 273-380) ในวิชาชีพการพยาบาล การมีค่านิยมทางวิชาชีพเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่ทำให้พยาบาลวิชาชีพมุ่งประกอบกิจตามบรรทัดฐาน และเป้าหมายของวิชาชีพ ดังนั้นผู้ที่มีค่านิยมทางวิชาชีพ จะมุ่งมั่นหรือมีความยึดมั่นผูกพันต่อบรรทัดฐานของวิชาชีพของตน

การมีข้อผูกพันในการทำงานเมื่อจบการศึกษาแล้ว เป็นการกำหนดการประกอบอาชีพของนักศึกษายาบาลไว้แล้วจะต้องเป็นพยาบาลวิชาชีพ การมีแผนการสำหรับอนาคต ทำให้ทราบว่าจะต้องเตรียมอะไรบ้างสำหรับการประกอบอาชีพ และยอมรับว่าการเป็นพยาบาลวิชาชีพเป็นเป้าหมายของตน ความมุ่งมั่นในการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของตน จะเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคล (Staub. 1984 : 31-34)

นักศึกษายาบาลที่มีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล จะมีความตั้งใจมั่นที่จะประกอบกิจต่าง ๆ ในวิชาชีพให้สำเร็จตามเป้าหมายของวิชาชีพได้โดยไม่ย่อท้อ มีความปรารถนาที่จะดำเนินชีวิตต่อไปในขอบข่ายของวิชาชีพการพยาบาล ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษายาบาลแตกต่างกันได้ เมื่อบุคคลมีค่านิยมในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน

การศึกษาของนักศึกษายาบาล

นักศึกษายาบาลที่เข้ามาศึกษาร่วมกันในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลนั้น แต่ละคนมีความสามารถทางสติปัญญาไม่เท่าเทียมกัน การเรียนรู้ของบุคคลย่อมแตกต่างกันไปตามระดับสติปัญญาของตน การพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลก็แตกต่างกันไปได้ตามระดับสติปัญญา และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพพยาบาล การรับรู้ในระดับสติปัญญาของตน ยอมรับได้ในสิ่งที่ตนมีตนเป็น ภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง เป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่การมีเอกลักษณ์ของบุคคล องค์ประกอบทางด้านพื้นฐานการศึกษาของนักศึกษายาบาลที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล มีดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 เกรดเฉลี่ยในชั้นมัธยมปลายเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถ หรือสมรรถนะในการศึกษาของบุคคลได้อย่างหนึ่ง และเกรดเฉลี่ยนี้มีแนวโน้มเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของผลสำเร็จในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Tinto. 1975 : 100-101) ผลของการศึกษาในระดับมัธยมนี้เมื่อตัดปัจจัย I.Q. ออกแล้ว พบว่า ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับตัวเองได้อย่างที่เป็น มีภาพพจน์ของตนเองดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความรู้สึกในทางบวกต่อความสามารถของตนเอง และรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง สำหรับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะ

มีความรู้สึกด้อย (Inferiority feeling) รู้สึกว่าตนขาดความสามารถ ไม่มีคุณค่า ผู้ที่มีผลการเรียนในระดับต่ำจะสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่พึงพอใจต่อวิชาที่เรียน (Purkey. 1970 : 17-26)

ดังนั้นผลการศึกษาในระดับชั้นมัธยม 6 ของนักศึกษายาบาลจึงเป็นผลการประเมินระดับความสามารถในการศึกษาอย่างหนึ่งของนักศึกษายาบาลก่อนเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งคาดว่าจะมีส่วนร่วมในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

2. ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา (Persistence) เป็นระยะเวลาที่บ่งบอกถึงความยาวนานของการสั่งสมประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดไว้ การเรียนการสอนในวิชาชีพการพยาบาลประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ การเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องประสานกันอย่างมีขั้นตอน วิธีการที่ใช้อยู่คือการจัดประสบการณ์ให้เรียนรู้จากสิ่งที่ย่างง่ายไม่สลับซับซ้อน ไปสู่สิ่งที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน ต้องใช้ทั้งความรู้ความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา การหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการตัดสินใจด้วยเหตุผลทางวิชาการและจริยธรรม ทักษะทางการคิด และการปฏิบัติการพยาบาลจะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านไปในแต่ละปีการศึกษาตามหลักสูตร สมรรถนะในบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจากประสบการณ์การฝึกหัดสุมบทบาทพยาบาลวิชาชีพในสถานการณ์ต่าง ๆ การสั่งสมประสบการณ์ของนักศึกษายาบาลต้องใช้เวลาศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่ยาวนานเพียงพอตามหลักสูตร เพื่อให้ นักศึกษายาบาลได้พัฒนาตนเองตามขั้นตอนของการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ จากนั้นต้องพึ่งพาผู้อื่น ไปสู่ขั้นการแสวงหาความเป็นอิสระ ขึ้นมีความเป็นอิสระอย่างมีความพร้อมด้านวุฒิภาวะ จนถึงขั้นการมีอิสระตามขอบเขตของวิชาชีพ (Cohen. 1981 : 31-36) ซึ่งหลักสูตรพยาบาลศาสตร์จะบ่งบอกระยะการคงอยู่เพื่อการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษายาบาลเป็น 4 ปีการศึกษา

ผลของการวิจัยในเรื่อง เอกลักษณ์ของบุคคล (Stryker and Serpe. 1982 : 213-216) พบว่า อายุไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความรู้สึกเป็นปมเด่นในบทบาทของบุคคล อายุนี้มีผลต่อการถ่ายทอดทางสังคมในวิชาชีพเฉพาะในแง่ของระยะเวลาของประสบการณ์เท่านั้น (Cerato. 1984 : 3528 ; Marmor. 1986 : 3331) เพราะบุคคลที่มีอายุน้อยจะรู้สึกที่ตนขาดประสบการณ์ เมื่อควบคุมตัวแปรทางด้านอายุแล้ว พบว่า ไม่มี

ความแตกต่างในระหว่างหมูนักศึกษาในเรื่องของค่านิยมทางวิชาชีพ (Kraemer. 1986 : 2909) ค่านิยมทางวิชาชีพนั้นเปลี่ยนแปลงไปได้ตามการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และตามประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น (Melcom. 1983 : 3109) แต่อายุก็เป็นโครงสร้างอย่างหนึ่งขององค์การทางสังคมที่จะกำหนดการเข้าสู่องค์การของบุคคล ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลมีผลกระทบต่อรูปแบบ และบรรทัดฐานการเรียนการสอนในหมู่นักศึกษา (Stryker. 1987 : 90-93) ผู้สมัครเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ อายุของนักศึกษายพบาลจึงใกล้เคียงกันตามเกณฑ์คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้นระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษายพบาลจึงเป็นระยะเวลาที่ใช้เพื่อการสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้ในวิชาชีพการพยาบาล การเพิ่มขึ้นของประสบการณ์ในแต่ละชั้นปีการศึกษาตามหลักสูตร ทำให้นักศึกษายพบาลได้มีการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ได้เรียนรู้ทัศนคติ และค่านิยมทางวิชาชีพที่สังคมโดยส่วนรวมยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่า ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษายพบาล จึงเป็นตัวแปรทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายพบาลด้วย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายพบาล ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ผลของประสบการณ์ที่ได้รับจากปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพระหว่างนักศึกษายพบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล เพื่อการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ทำให้เกิดการเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อยของระดับความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพของนักศึกษายพบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาลประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายพบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (2) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายพบาล จิตลักษณะของนักศึกษายพบาลที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (3) องค์ประกอบด้านการศึกษานักศึกษายพบาล ได้แก่ ผล

การศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ในระดับสติปัญญาของตน และระยะเวลาที่ใช้เพื่อการสั่งสมประสบการณ์ในวิชาชีพการพยาบาล องค์ประกอบเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้เพียงใด ต้องนำวิธีการทางสถิติมาใช้คำนวณตามระเบียบวิธีการวิจัยต่อไป

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ พบการวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของผลการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลที่สำคัญดังนี้

ดอบส์ (Dobbs. 1988 : 167-171) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของประสบการณ์ที่ได้รับตั้งแต่นักศึกษาพยาบาลเริ่มเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล จนถึงชั้นปีที่ 4 โดยศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่ใกล้สำเร็จการศึกษา พบว่า การรับรู้บทบาทที่ไม่ชัดเจนมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการเลียนแบบบทบาทพยาบาลที่มีงานเป็นหลักมีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการถ่ายโยงบทบาทพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้โดย เวสต์ และรุชตัน (West and Rushton. 1989 : 271-286) เป็นการศึกษาความไม่เหมาะสมระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมในการถ่ายโยงบทบาทพยาบาล โดยศึกษาผลของการเรียนรู้อาชีพ กระบวนการถ่ายทอดทางวิชาชีพ และบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการฝึกปฏิบัติมาหลายระดับ หลายขั้นตอนแล้ว ผลการศึกษา พบว่า สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล มีแนวทางการชี้แนะอยู่ในระดับต่ำ แต่นักศึกษาพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพในระดับสูง จากความรู้สึกแปลก (Surprise) ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ความโกรธ (Anger) ในภาวะการปฏิบัติงาน และความรู้สึกคับข้องใจทางอารมณ์ (Emotional frustration) การเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความรู้สึกว่าขาดโอกาสในการควบคุมสถานการณ์การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งความรู้สึกทั้งหมดนี้มีผลต่อระดับการเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานการพยาบาล

การศึกษาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับความคิดของนักศึกษาพยาบาล กับกระบวนการถ่ายทอดทาง

วิชาชีพการพยาบาล ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระหว่างความคิดของ นักศึกษาพยาบาลกับกระบวนการถ่ายทอดทางวิชาชีพพยาบาล นักศึกษาพยาบาลจะพัฒนา ความคิดของตนได้โดยสถาบันการศึกษาจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และใช้วิธีการ สอนหลาย ๆ แบบ (Colucciello. 1986 : 2867)

การศึกษาผลของหลักสูตรต่อระบบค่านิยมทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า หลักสูตรไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลของการถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล การวิเคราะห์ ระบบที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมได้พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมทางวิชาชีพ มีดังนี้คือ ภูมิหลัง ด้านระดับชั้นทางสังคม นโยบายทางการเมืองการปกครอง (Political outlook) ชั้น ปีที่ศึกษา และอายุ นักศึกษาพยาบาลทุกคนให้ความสำคัญกับค่านิยมของการให้บริการว่าเป็น ค่านิยมที่มีความสำคัญ (Cerato. 1984 : 3528) แต่ในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลจากการวิจัยของ สไตรเกอร์ และ เซอร์พ (Stryker and Serpe. 1982 : 214 -216) พบว่า รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจ (Income) ไม่มีอิทธิพลต่อเอกลักษณ์ของบุคคล โดยตรง

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบค่านิยมของนักศึกษาพยาบาล ตามกระบวนการ ถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี พบว่า ค่านิยมใน เรื่องความเมตตา กรุณา ระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ภาวะความเป็นผู้นำก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติด้วยเช่นกัน เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงชั้นปีที่ 4 (Alichnie. 1986 : 3670)

การศึกษาทัศนคติของพยาบาลที่มีต่อการศึกษายพยาบาล พบว่า พยาบาลมีทัศนคติใน ทางบวกต่อการศึกษาว่า ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลในสภาพการณ์ที่เป็นจริง แต่ก็คิดว่าต้องการได้รับประสบการณ์ที่มากกว่า และดีกว่าที่เคยได้รับมา (Schumann. 1987 : 2378)

พยาบาลที่ปฏิบัติงานไปแล้วระยะหนึ่ง พยาบาลในบางหน่วยงานพบว่า ตนเอง ประสบปัญหาเพราะขาดการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สัมพันธ์กับลักษณะของงานในองค์กร ทำให้ เกิดการห่วงเหินย่นพัฒนาการในบทบาทของตน (Hill and Christansen. 1987 : 137-143) การเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงในวงการพยาบาล ทำให้พยาบาล ต้องกลับเข้ามาสู่สถาบันการศึกษายพยาบาลอีก เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพในวิชาการ อันมีผลต่อความก้าวหน้าในสายงานของตน และการศึกษาอบรมทางวิชาชีพนี้ มีความสัมพันธ์

โดยตรงกับความรู้สึกพึงพอใจในการทำงานด้วย (Davis. 1987 : 2466)

การกลับเข้ามาเพื่อการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษายาบาลนั้น มีสาเหตุจากความรู้สึกเครียดในบทบาทที่หลากหลาย (Multiple role strain) การเข้ามาศึกษาใหม่อีกจะช่วยให้ได้เรียนรู้ทฤษฎีการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในบทบาทที่หลากหลายได้ และผลของการศึกษาในหลักสูตรช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและเพิ่มความสามารถในการประเมิณสิ่งต่าง ๆ ได้ (Murdock. 1987 : 2469)

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านตัวนักศึกษายาบาลในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของไทย พบว่า นักศึกษายาบาลที่เข้ามาศึกษาในวิชาชีพพยาบาลส่วนใหญ่ไม่ทราบรายละเอียดในเรื่องการเรียนทางวิชาชีพการพยาบาลมาก่อน (คณะอนุกรรมการการศึกษากาฬการศึกษายาบาล. 2527 : 314) เมื่อเข้ามาเรียนแล้วมีความต้องการที่จะเปลี่ยนไปเรียนในหลักสูตรอื่น (กนกพร หมุ่มพยัคฆ์. 2528 : 3-4 ; ผกา เศรษฐจันทร์ และคนอื่น ๆ . 2530 : 10-33) แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการศึกษาทางวิชาชีพการพยาบาลแล้ว มีผลการวิจัยของ ประยอม แสงจันทร์ (2529 : 101) พบว่า นักศึกษายาบาลต่างชั้นปี มีความพึงพอใจในการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจในการศึกษาสูงกว่านักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3

การศึกษาเฉพาะด้านเอกลักษณ์ในตนเองนั้นมีผลการวิจัย พบว่า ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง มีเอกลักษณ์ในตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคนอื่น ๆ . 2527 : 222-234) สิ่งที่ช่วยสร้างเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อวิชาชีพได้อย่างหนึ่ง ก็คือ การใช้กระบวนการในการสร้างความเชื่อในความมีคุณค่าของวิชาชีพ (Credentialing process) (Shore. 1986 : 3324)

ผลการศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล โดย เฮนรี และ ซิมส์ (Cohen. 1981 : 83-84 ; citing Henry and Sims. 1970) พบว่า มีความสัมพันธ์กันสูงระหว่าง การรับรู้ตนเองของนักศึกษายาบาล กับการมีความคิดเชิงวิชาชีพ (Professional ideal) ในด้านความเชื่อ (Trust) เอกสิทธิ์ (Autonomy) และเอกลักษณ์ (Identity) ซึ่งความสัมพันธ์ที่สูงนี้บ่งบอกถึงความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ตนเองของนักศึกษายาบาลกับการมีบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสรุปได้ว่า การสั่งสมประสบการณ์จากการเรียนรู้

ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล มีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้บทบาทของพยาบาล วิชาชีพ และการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ตัวแปรด้านเพศ หลักสูตร และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีผลต่อการเรียนรู้ในทางวิชาชีพ และการศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษาพยาบาลสามารถศึกษาได้ ด้วยวิธีการรับรู้ตนเองของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่นำตัวมาทางด้านเพศ อายุ หลักสูตร และฐานะทางเศรษฐกิจมาเป็น ตัวแปรในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาลเป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปี องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล และองค์ประกอบที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษายาบาลระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2534 ในสถาบันการศึกษาวชิราวุธวิทยาลัยที่เปิดดำเนินการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา ในสังกัดทั้งภาครัฐ และ เอกชน จำนวนรวมทั้งสิ้น 8508 คน

สำหรับการวิจัยนี้ได้กำหนดยอดรวมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้พื้นฐานจากตารางสำเร็จของ Bureau of Research, New York State Division of Housing and Community Renewal (ประคอง กรรณสูตร. 2525 : 12-15 ; อ้างอิงมาจาก Taro Yamane. 1970 : 886) กำหนดให้ขอบเขตขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ขนาดของความคลาดเคลื่อน(e)คิดเป็นร้อยละ ± 5 และให้ได้สัดส่วนของประชากรเป็น 0.5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 381 คน และเมื่อคำนวณจากสูตร $n = N e^2 / \{ (N-1) D + e^2 \}$ เมื่อ $D = B^2 / 4$ (Scheaffer, Mendenhall and Ott. 1986 : 54) ขนาดของความคลาดเคลื่อนของการกะประมาณเท่ากับ .05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 382 คน ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลของการวิจัยไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดจากตารางสำเร็จ หรือการคำนวณจากสูตร จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 คน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรตามวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage sampling) เพื่อให้การกระจายของกลุ่มตัวอย่างเป็น

สัดส่วนเดียวกับการกระจายของประชากร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งประเภทสถาบันการศึกษาของกลุ่มประชากรออกตามลักษณะของสังกัด แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวของรัฐบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 6 สถาบัน
2. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวของเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 6 สถาบัน
3. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 14 สถาบัน
4. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวที่สังกัดในหน่วยงานอื่น ๆ คือ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สภาอากาศไทย และกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 สถาบัน

ดังนั้นสัดส่วนของสถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาว ตามการแบ่งประเภทของสถาบันการศึกษาออกตามสังกัดดังกล่าวข้างต้นจึงเป็น 6 : 6 : 14 : 6 หรือ 1 : 1 : 2.3 : 1

ขั้นที่ 2 สุ่มรายชื่อสถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวของแต่ละสังกัดตามสัดส่วนของจำนวนสถาบันในแต่ละสังกัด โดยใช้สัดส่วน 2 : 2 : 5 : 2 ได้รายชื่อสถาบันการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวของรัฐบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 2 สถาบัน คือ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวของเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 2 สถาบัน คือ คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยมิชชั่น และคณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยหัวเฉียว
3. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 5 สถาบัน คือ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช วิทยาลัยพยาบาลสระบุรี และวิทยาลัยพยาบาลสงขลา
4. สถาบันการศึกษาวิชาชีพระยะยาวในสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 2

สถาบัน คือ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ และวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ.

ขั้นที่ 3 คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตามสังกัดตามสัดส่วนจำนวน นักศึกษาพยาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลตามสัดส่วนจำนวนนักศึกษาพยาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด

สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. สถาบันการศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	1925	90
2. สถาบันการศึกษาของเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	973	46
3. สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	4003	188
4. วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดหน่วยงานอื่น	1607	76
รวม	8508	400

ขั้นที่ 4 คำนวณจำนวนนักศึกษาพยาบาลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละสถาบัน การศึกษาในแต่ละชั้นปีการศึกษา คือ ขั้นปีที่2 ขั้นปีที่3 และ ขั้นปีที่4 ตามสัดส่วนของ นักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปีของแต่ละสถาบันการศึกษา ได้จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่เป็น กลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นปีของแต่ละสถาบันการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2   จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลในแต่ละสถาบันแยกตามชั้นปี

สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	ชั้นปีที่2	ชั้นปีที่3	ชั้นปีที่4	รวม
<u>สถาบันการศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย</u>				
1. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	21	18	13	52
2. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	15	12	11	38
<u>สถาบันการศึกษาของเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย</u>				
1. คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยมิชชั่น	7	6	7	20
2. คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยหัวเฉียว	10	8	8	26
<u>สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข</u>				
1. วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	11	16	17	44
2. วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา	10	15	17	42
3. วิทยาลัยพยาบาลพชรชินราช	10	14	15	39
4. วิทยาลัยพยาบาลสระบุรี	9	9	11	29
5. วิทยาลัยพยาบาลสงขลา	10	11	13	34
<u>วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดหน่วยงานอื่น</u>				
1. วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ	14	10	12	36
2. วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ	15	13	12	40
รวม	132	132	136	400

ขั้นที่ 5   สุ่มรายชื่อนักศึกษาพยาบาลของแต่ละชั้นปี ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยให้ได้จำนวนนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีจนครบจำนวนที่ต้องการ

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรอิสระอยู่ 3 กลุ่ม คือ

1. คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย
  - 1.1 แรงจูงใจในการศึกษา
  - 1.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
2. การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย
  - 2.1 ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6
  - 2.2 ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
3. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย
  - 3.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล
  - 3.2 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ
  - 3.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล
  - 3.4 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

ตัวแปรตามในการวิจัย คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Professional identity) ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย การรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ (Role abilities) และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ (Role salience) ของนักศึกษาพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบวัดที่ออกแบบตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ชุด แต่ละชุดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล เพื่อศึกษาตัวแปรพื้นฐาน การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และเพื่อการบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบด้วย ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 ชั้นปีที่กำลังศึกษา และข้อมูลผูกพันการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเติมคำ และแบบเลือกตอบโดยทำเครื่องหมายหน้าข้อความที่กำหนดให้ จำนวน 3 ข้อ

2. แบบวัดคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล เป็นแบบวัดแรงจูงใจในการศึกษา และแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล โดยกำหนดความหมายและการวัดดังนี้

2.1 แรงจูงใจในการศึกษา หมายถึง สิ่งเร้าที่มากกระตุ้นหรือจูงใจให้บุคคลสนใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ค่าคะแนนที่วัดได้แสดงถึงระดับของแรงจูงใจในการศึกษา

2.1.1 เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา หมายถึง การสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความสนใจ และความจำเป็นอื่น ๆ ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความสนใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง สิ่งที่คาดหวัง หรือความรู้สึกพึงพอใจในผลประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อตนสำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้มีความตรงตามเนื้อหาทางทฤษฎี และตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน(รายชื่อในภาคผนวก ค) เมื่อนำไปทดสอบความสอดคล้องและความเชื่อมั่นของมาตรวัดตัวแปรแรงจูงใจในการศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความในมาตรวัดชุดนี้(Corrected item-total correlation) ถ้าข้อความที่มีค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดในมาตรวัดของตัวแปรน้อย แต่เมื่อตัดข้อความนั้นออกทำให้สูญเสียความตรงของเนื้อหาตามทฤษฎีก็ยังคงข้อความนั้นไว้ จากการทดสอบความเชื่อมั่นของมาตรวัดแรงจูงใจในการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด(Reliability coefficient alpha) = .7984 (รายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า 213) ข้อความในมาตรวัดแรงจูงใจในการศึกษามีจำนวน 16 ข้อ

การให้คะแนนในแบบวัดแรงจูงใจในการศึกษาเป็นดังนี้

เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด(5)	คะแนน	5
เป็นเหตุจูงใจมาก(4)	คะแนน	4
เป็นเหตุจูงใจพอสมควร(3)	คะแนน	3

เป็นเหตุจูงใจน้อย(2)	คะแนน	2

เป็นเหตุจูงใจน้อยที่สุด(1)	คะแนน	1

ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการวัดแรงจูงใจในการศึกษามีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 - 2.49	หมายความว่า	เป็นเหตุจูงใจน้อย

ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายความว่า	เป็นเหตุจูงใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย	3.50 - 5.00	หมายความว่า	เป็นเหตุจูงใจมาก

2.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกด้านจิตใจของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความประสงค์ที่จะประกอบกิจต่าง ๆ ในวิชาชีพการพยาบาลให้สำเร็จตามเป้าหมายของวิชาชีพโดยไม่ย่อท้อ มีความสำนึกว่าตนเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อวิชาชีพการพยาบาล และมีความรู้สึกปรารถนาจะดำเนินชีวิตต่อไปในขอบข่ายวิชาชีพการพยาบาล ลักษณะของแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีความตรงตามเนื้อหาทางทฤษฎี และตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน(รายชื่อในภาคผนวก ค) นำแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลไปทดสอบค่าความสอดคล้องของมาตรวัดตัวแปร (Corrected item-total correlation) ถ้าข้อความที่มีค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดในมาตรวัดของตัวแปรน้อย แต่เมื่อตัดข้อความนั้นออกทำให้สูญเสียความตรงของเนื้อหาตามทฤษฎีก็จะต้องคงข้อความนั้นไว้ และทดสอบความเชื่อมั่นของมาตรวัดตัวแปรความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability coefficient alpha) = .8280 (รายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า

214) ข้อความในมาตรวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลมีจำนวน 9 ข้อ

การให้คะแนนในแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลเป็นดังนี้

เป็นความจริงมากที่สุด(5)	คะแนน	5

เป็นความจริง(4)	คะแนน	4

ไม่แน่ใจ(3)	คะแนน	3

ไม่เป็นความจริง(2)	คะแนน	2

ไม่เป็นความจริงอย่างยิ่ง(1)	คะแนน	1

ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.49 หมายความว่า มีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 5.00 หมายความว่า มีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพมาก

3. แบบวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล เป็นแบบวัดการรับรู้ของนักศึกษานพยาบาล เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษานพยาบาล ในการวิจัยนี้ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษานพยาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล ที่มีผลให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงานตามบรรทัดฐานของวิชาชีพการพยาบาล การเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อยของระดับความรู้ ความสามารถในการเชิงวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษานพยาบาล เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขการควบคุมทางสังคมโดยผู้มีอำนาจทางสังคมวิชาชีพการพยาบาล หรือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล คะแนนที่ได้แสดงถึงการรับรู้เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล

3.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษานพยาบาล ที่มีผลให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และวิถีการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ทำให้นักศึกษานพยาบาล เกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านบทบาทของการเป็นพยาบาลวิชาชีพตามที่สังคมคาดหวัง อุดมการณ์ ในการประกอบวิชาชีพ และความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพการพยาบาล การเลียนแบบ จากอาจารย์พยาบาลทำให้เกิดการยอมรับบรรทัดฐานเฉพาะแบบ และค่านิยมทางวิชาชีพ และการควบคุมทางสังคมโดยอาจารย์พยาบาล ทำให้นักศึกษานพยาบาลพยายามแสดง พฤติกรรมที่สอดคล้องตามบรรทัดฐานของสังคมวิชาชีพ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนในทางบวก อันเป็นความรู้สึพึงพอใจ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันช่วยให้นักศึกษานพยาบาลประเมินพฤติกรรม และคุณค่าของตนเอง การแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพจะถูก ชิมซ้ำ จนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษานพยาบาลได้ในที่สุด

3.2 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างพยาบาลวิชาชีพกับนักศึกษานพยาบาล ที่มีผลให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และวิถีการปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ทำให้นักศึกษานพยาบาล เกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในโลกที่เป็นจริง ทักษะต่อวิชาชีพ

และความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพการพยาบาล การเรียนแบบสหสาขาวิชาทำให้เกิดการเรียนรู้ ยอมรับบรรทัดฐานเฉพาะแบบ และค่านิยมทางวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันทำให้นักศึกษายาบาลพยายามแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องตามบรรทัดฐานของสังคมวิชาชีพ เพื่อให้ตนมีความพึงพอใจจากการได้รับการยอมรับของพยาบาลวิชาชีพ พฤติกรรมที่ได้รับผลตอบแทนในทางบวกจะถูกซึมซับจนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษายาบาลในที่สุด

3.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนนักศึกษายาบาลทั้งชั้นปีเดียวกันและต่างชั้นปี การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่อกัน การประสานความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา และกิจกรรมนอกหลักสูตรการศึกษา ช่วยให้นักศึกษายาบาลพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพการพยาบาล สามารถยอมรับทัศนคติ และค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานของกลุ่มสังคม และบรรทัดฐานของวิชาชีพได้ง่ายขึ้น สร้างความรู้สึกรัก และยินดีในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจิตสำนึกในความเป็นสมาชิกภาพของกลุ่ม อิทธิพลกลุ่มทำให้พฤติกรรมต่างๆถูกซึมซับเข้าสู่บุคคล จนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักศึกษายาบาล ตามลักษณะของกลุ่มสังคมนั้น ๆ

3.4 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ หมายถึง การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างบุคลากรในทีมสุขภาพกับนักศึกษายาบาล โดยการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย ตามขอบข่ายความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งแตกต่างกันไป ปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลได้เรียนรู้บทบาทเฉพาะตนได้ชัดเจนขึ้น การแสวงหาการยอมรับจากบุคลากรในทีมสุขภาพ ส่งเสริมให้นักศึกษายาบาลพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนในขอบเขตความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ บรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และการเห็นคุณค่าของตน ในฐานะที่เป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

ลักษณะของแบบวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพนี้ เป็นแบบวัดการรับรู้ของนักศึกษายาบาลเกี่ยวกับ การติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างนักศึกษายาบาลกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาล มาตรการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อความที่ใช้ศึกษาการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาของตัวแปรที่ศึกษา และตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดย

ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ค) การทดสอบความสอดคล้องของมาตรวัดตัวแปร (Corrected item-total correlation) ถ้าข้อความที่มีค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดในมาตรวัดของตัวแปรน้อย แต่เมื่อตัดข้อความนั้นออกทำให้สูญเสียความตรงของเนื้อหาตามทฤษฎีก็ยังคงข้อความนั้นไว้ และเมื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละตอนได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability coefficient alpha) ดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล = .8311 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ = .7900 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล = .7543 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ = .7351 และเมื่อทดสอบความเชื่อมั่นแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .9019 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 215) ข้อความในแบบวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลมีจำนวน 24 ข้อ

การให้คะแนนในแบบสอวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลเป็นดังนี้

เป็นความจริงมากที่สุด (5)	คะแนน	5
เป็นความจริง (4)	คะแนน	4
ไม่แน่ใจ (3)	คะแนน	3
ไม่เป็นความจริง (2)	คะแนน	2
ไม่เป็นความจริงอย่างยิ่ง (1)	คะแนน	1

ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลมีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.49 หมายความว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 5.00 หมายความว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพมาก

4. แบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล เป็นแบบวัดการรับรู้

คุณลักษณะเฉพาะตนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย แบบวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และแบบวัดความรู้ลึกเป็นปมเด่น

ในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ค่าคะแนนที่ได้จากแบบวัดแสดงถึงระดับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษานพยาบาล ในการวิจัยนี้ได้กำหนดความหมาย และการวัดดังนี้

4.1 สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง ระดับความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตามขอบข่ายงานการพยาบาล 4 ด้าน คือ การรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้กระบวนการพยาบาล ภาวะผู้นำทางการพยาบาล และหลักวิชาการทางการพยาบาล การประเมินสมรรถนะของบุคคลในการปฏิบัติงานตาม บทบาทพยาบาลวิชาชีพในการวิจัยนี้จึงประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านบริการ ด้านบริหาร และ ด้านวิชาการ

4.1.1 สมรรถนะในด้านบริการการพยาบาล ประกอบด้วย ความสามารถในการประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยภาวะสุขภาพ การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาลที่ให้แก่ผู้รับบริการซึ่งมีทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

4.1.2 สมรรถนะในด้านการบริหารการพยาบาล ประกอบด้วย การแสดงความรับผิดชอบในการรับหรือมอบหมายงานการพยาบาล การสนับสนุนการกระทำอันสนองความต้องการด้านสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของประชาชน การดำรงสัมพันธภาพที่ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ร่วมงานทุกระดับ และแสดงการกระทำการอันควรเพื่อความปลอดภัยของผู้รับบริการ

4.1.3 สมรรถนะในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งสมรรถนะในการปฏิบัติงานในขอบข่ายวิชาชีพการพยาบาล การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาความรู้อันเป็นแก่นแท้แห่งวิชาชีพการพยาบาล และแสดงความรอบรู้ในวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล

แบบวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบวัดสมรรถภาพของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งสร้างโดย คณะอนุกรรมการศึกษา และวิจัยทางการศึกษานพยาบาล (ม.ป.ป. : 72-74) ข้อความที่ใช้ในแบบวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาล ได้ปรับให้ตรงตามขอบเขตของเรื่องที่ต้องการศึกษา ลักษณะของแบบวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เมื่อนำไปทดสอบค่า

ความสอดคล้องของมาตรวัดตัวแปร(Corrected item-total correlation) ถ้าข้อความที่มีค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดในมาตรวัดของตัวแปรน้อย แต่เมื่อตัดข้อความนั้นออกทำให้สูญเสียความตรงของเนื้อหาตามทฤษฎีก็ยังคงข้อความนั้นไว้ และทดสอบค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดตัวแปรการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ได้ค่าความเชื่อมั่น(Reliability coefficient alpha) = .9420 (รายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า 216-217) ข้อความที่ใช้วัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพมีจำนวน 37 ข้อ

4.2 ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การตระหนักในคุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคมเมื่อได้แสดงความสามารถตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพ เป็นความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ แบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยให้มีความตรงตามเนื้อหาทางทฤษฎี และตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน(รายชื่อในภาคผนวก ค) ลักษณะของแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เมื่อนำแบบวัดไปทดสอบค่าความสอดคล้องของมาตรวัดตัวแปร(Corrected item-total correlation) ถ้าข้อความที่มีค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดในมาตรวัดของตัวแปรน้อย แต่เมื่อตัดข้อความนั้นออกทำให้สูญเสียความตรงของเนื้อหาตามทฤษฎีก็ยังคงข้อความนั้นไว้ และทดสอบค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดตัวแปรความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability coefficient alpha) = .8544 (รายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า 218) ข้อความที่ใช้วัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพมีจำนวน 9 ข้อ

การให้คะแนนในแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเป็นดังนี้

เป็นความจริงมากที่สุด(5)	คะแนน	5
เป็นความจริง(4)	คะแนน	4
ไม่แน่ใจ(3)	คะแนน	3
ไม่เป็นความจริง(2)	คะแนน	2
ไม่เป็นจริงอย่างยิ่ง(1)	คะแนน	1

ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการวัดในแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลมีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.49	หมายความว่า	มีระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายความว่า	มีระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 5.00	หมายความว่า	มีระดับมาก

การหาความตรง (Validity) ของแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ใช้วิธีการเปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มผู้มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพการพยาบาลอยู่แล้ว กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อยู่ในกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Known group method) ผู้วิจัยนำแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน และนักศึกษาพยาบาล จำนวน 60 คน ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของบุคคลทั้งสองกลุ่ม ได้ค่า $t = 6.58$ แสดงว่าแบบวัดนี้สามารถจำแนกผู้มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้ตรงที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 และทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพทั้งฉบับโดยทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability coefficient alpha) = .9461 (รายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า 219-220)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองของผู้วิจัย โดยขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลแต่ละแห่ง ผ่านคณบดี หรือผู้อำนวยการของแต่ละสถาบัน ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและแบบวัดแก่นักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ชุด ได้รับคืน 373 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้จำนวน 366 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.5 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การใช้สถิติในการวิเคราะห์

ข้อมูลที่รวบรวมมาได้นั้น เมื่อตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS®/PC (Statistical Package for Social Science) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้คือ

1. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาพยาบาลต่างชั้นปีกันมีระดับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยอัตราส่วน F (F -ratio) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (Ferguson. 1987 : 234-248) และเมื่อพบความแตกต่าง ทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') หรือวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) ตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล คือ ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีสหสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถิติที่ใช้ คือ ค่าสหสัมพันธ์ (Multiple correlation) (Ferguson. 1987 : 107-118) และทดสอบค่าความมีนัยสำคัญของสหสัมพันธ์โดยใช้สถิติ F

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล คือ ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถิติที่ใช้ คือ หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรในสมการพยากรณ์จากสมการที่ได้จากวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ
นักศึกษายาบาล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดคำย่อ และสัญลักษณ์เพื่อความ
สะดวกในการนำเสนอข้อมูล การแปลผลข้อมูล และเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

F = อัตราส่วนความแปรปรวน

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคู่

R^2 = ค่าอำนาจพยากรณ์

b = สัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ

B = สัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปของคะแนน
มาตรฐาน

S.E.b = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 366 คน เป็นนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีมีจำนวนใกล้เคียงกัน นักศึกษายาบาลที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทั้งที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค และในส่วนกลางมีจำนวนใกล้เคียงกัน นักศึกษายาบาลเกือบทั้งหมดมีข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล รายละเอียดดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีจำแนกตามสถานที่ตั้งของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

นักศึกษายาบาล	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 2	62	16.9	51	13.9	113	30.9
ชั้นปีที่ 3	66	18.0	55	15.1	121	33.1
ชั้นปีที่ 4	65	17.8	67	18.3	132	36.1
รวม	193	52.7	173	47.3	366	100

จากตาราง 3 นักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 366 คน เป็นนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1

นักศึกษายาบาลที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในส่วนกลาง มีจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 และนักศึกษายาบาลที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในส่วนภูมิภาค มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตามข้อผูกพันในการทำงาน
ภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาพยาบาล

ข้อผูกพันในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
มีสัญญาผูกพัน	321	87.7
ไม่มีสัญญาผูกพัน	45	12.3
รวม	366	100.0

จากตาราง 4 นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง 366 คน ส่วนใหญ่มีสัญญาผูกพันในการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา คือ มีจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 87.7 และมีนักศึกษาพยาบาลที่ไม่มีข้อสัญญาผูกพันในการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3

ข้อมูลแรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์
เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาลที่เป็น
กลุ่มตัวอย่าง นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 5 -
ตาราง 8

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษานายบาล
จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แรงจูงใจในการศึกษาของ นักศึกษานายบาล	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. เหตุจูงใจในการศึกษา	3.383	0.559	3.398	0.572	3.341	0.598
2. ความคาดหวังในผลลัพธ์	3.487	0.828	3.266	0.631	3.247	0.792
รวมแรงจูงใจในการศึกษา	3.435	0.639	3.332	0.541	3.294	0.648

จากตาราง 5 แรงจูงใจในการศึกษาของนักศึกษานายบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุก
ชั้นปีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษานายบาลชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการ
ศึกษาสูงที่สุด (3.435) รองลงมา คือ นักศึกษานายบาลชั้นปีที่ 3 (3.332) และ
นักศึกษานายบาลชั้นปีที่ 4 (3.294)

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล
แต่ละชั้นปีการศึกษา

ความยึดมั่นผูกพันของนักศึกษาพยาบาล	$\bar{X}$	S.D.
ชั้นปีที่ 2	4.040	0.433
ชั้นปีที่ 3	3.995	0.512
ชั้นปีที่ 4	3.989	0.504

จากตาราง 6 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกชั้นปีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 3.5 ซึ่งเป็นค่าสูงสุดของระดับปานกลาง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เท่ากับ 4.040 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เท่ากับ 3.995 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เท่ากับ 3.989

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพการพยาบาล	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์พยาบาล	4.062	0.458	3.855	0.575	3.895	0.569
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	4.032	0.491	3.872	0.566	4.000	0.598
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	4.007	0.468	3.901	0.522	4.053	0.525
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	4.161	0.161	4.134	0.468	4.230	0.464

จากตาราง 7 นักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกชั้นปีมีค่าเฉลี่ยปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับ อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ เพื่อนนักศึกษาพยาบาล และบุคลากรในทีมสุขภาพ อยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกกลุ่ม โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.062, 4.031, 4.007 และ 4.161 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.855, 3.872, 3.901 และ 4.134 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.895, 4.000, 4.053 และ 4.230

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษายาบาล	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สมรรถนะในการแสดงบทบาทฯ	3.360	0.543	3.544	0.412	3.768	0.385
ความรู้สึกเป็นปมเด่นฯ	4.084	0.446	4.094	0.461	4.220	0.431
รวมเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ	3.722	0.425	3.819	0.399	3.994	0.375

จากตาราง 8 เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกชั้นปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 (3.994) รองลงมา คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 (3.819) และลำดับที่ 3 คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 (3.722) เมื่อแยกเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาออกตามการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพพบว่า นักศึกษายาบาลที่อยู่ในชั้นปีการศึกษาสูงขึ้น มีองค์ประกอบเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพในแต่ละด้านเพิ่มขึ้นโดยลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีการศึกษาเป็น 3.360, 3.544 และ 3.768 และมีค่าเฉลี่ยความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีการศึกษาเป็น 4.084, 4.094 และ 4.220 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ว่า นักศึกษาพยาบาลต่างชั้นปีกันมีระดับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการใช้ค่าสถิติ F ในการทดสอบความแตกต่างของทุกชั้นปี และเมื่อพบความแตกต่างในทุกชั้นปี ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe') หรือวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) ดังแสดงในตาราง 9 และตาราง 10

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4.659	2.330	14.448*
ภายในกลุ่ม	363	58.528	0.161	
รวม	365	63.186		

* $p < .05$

จากตาราง 9 นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 14.448$)

ตาราง 10 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล
ที่อยู่ต่างชั้นปีกัน

ค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษายาบาล		ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
		3.722	3.819	3.994
ชั้นปีที่ 2	3.722	-	0.097	0.272 [*]
ชั้นปีที่ 3	3.819		-	0.175 [*]
ชั้นปีที่ 4	3.994			-

^{*} $p < .05$

จากตาราง 10 เมื่อเปรียบเทียบเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกันเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 (3.994) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 (3.819) และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 (3.722) แต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 (3.819) และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 (3.722)

นั่นคือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลต่างชั้นปีกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพสูงแตกต่างจากนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2

การวิเคราะห์องค์ประกอบเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเป็นรายด้าน กล่าวคือ ในด้านการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และ ด้านความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 11 - ตาราง 14

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดง บทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	10.221	5.110	25.480 [*]
ภายในกลุ่ม	363	72.803	0.201	
รวม	365	83.024		

^{*} p < .05

จากตาราง 11 นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 25.480)

ตาราง 12 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน

ค่าเฉลี่ยการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะ ในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ		ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
		3.360	3.544	3.768
ชั้นปีที่ 2	3.360	-	0.184 [*]	0.408 [*]
ชั้นปีที่ 3	3.544		-	0.224 [*]
ชั้นปีที่ 4	3.768			-

* $p < .05$

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกันเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ค่าเฉลี่ยการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 (3.768) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (3.544) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (3.360) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (3.544) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (3.360)

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.452	0.726	3.655*
ภายในกลุ่ม	363	72.099	0.199	
รวม	365	73.551		

* $p < .05$

จากตาราง 13 นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน มีค่าเฉลี่ยความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.655$)

ตาราง 14 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความรู้สึกเป็นปรมาณ์ในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน

ค่าเฉลี่ยความรู้สึกเป็นปรมาณ์ ของนักศึกษาพยาบาล		ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
		4.084	4.094	4.220
ชั้นปีที่ 2	4.084	-	0.010	0.136*
ชั้นปีที่ 3	4.094		-	0.126*
ชั้นปีที่ 4	4.220			-

* $p < .05$

จากตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกเป็นปรมาณ์ในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกันเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ไม่พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อทดสอบโดยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้สึกเป็นปรมาณ์ในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 (4.220) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (4.094) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (4.084) แต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (4.094) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (4.084)

การตรวจสอบความสัมพันธ์ (Simple correlation) ระหว่างองค์ประกอบด้าน
 คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่น
 ผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ ผลการศึกษาระดับ
 ชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ
 การพยาบาล ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิง
 ถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษา
 พยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ และเอกลักษณ์
 เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาท
 พยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ นำเสนอใน
 ตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ปริญญาตรี
เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	แรงจูงใจ	ความยึดมั่นผู้พัฒนา	ผลการศึกษา ชั้น ม.6	ระยะเวลา คงอยู่	ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์	ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาล	ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน.ศ.ฯ	ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	ความรู้อีก
แรงจูงใจในการศึกษา	1.000								
ความยึดมั่นผู้พัฒนา	0.345*	1.000							
ผลการศึกษาชั้นมัธยม 6	-0.013	-0.025	1.000						
ระยะเวลาคงอยู่	-0.093	-0.042	0.186*	1.000					
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์	0.383*	0.407*	-0.007	-0.120	1.000				
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาล	0.358*	0.518*	-0.009	-0.018	0.536*	1.000			
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน.ศ.ฯ	0.314*	0.419*	0.068	0.042	0.442*	0.555*	1.000		
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	0.313*	0.471*	-0.015	0.063	0.358*	0.620*	0.591*	1.000	
สมรรถนะของตน	0.198*	0.575*	0.092	0.350*	0.182*	0.292*	0.406*	1.000	
ความรู้ลึกเป็นแปมเด่น	0.362*	0.575*	0.037	0.127*	0.374*	0.500*	0.503*	0.527*	1.000
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ	0.310*	0.500*	0.073	0.271*	0.307*	0.439*	0.507*	0.519*	0.887*
									0.900*

* p < .05

จากตาราง 15 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัว (ยกเว้น ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6) ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r มีค่าระหว่าง 0.271-0.519) โดยปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลมากที่สุด ($r = 0.519$) และตัวแปรอิสระดังกล่าว ก็มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรองค์ประกอบเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล คือ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน (r มีค่าระหว่าง 0.127-0.597)

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรทุกกลุ่มต่างมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ กลุ่มตัวแปรคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล (แรงจูงใจในการศึกษาและความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล, $r = 0.345$) กลุ่มตัวแปรการศึกษาของนักศึกษายาบาล (ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา, $r = 0.186$) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ, r มีค่าระหว่าง 0.358-0.620) และกลุ่มตัวแปรองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล (การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพและความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ, $r = 0.579$)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร พบว่า ตัวแปรในกลุ่มคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (r มีค่าระหว่าง 0.313-0.518) และกับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ

นักศึกษายาบาล (r มีค่าระหว่าง 0.198-0.575) ในทำนองเดียวกันตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล (r มีค่าระหว่าง 0.182-0.527) ส่วนตัวแปรในกลุ่มการศึกษาของนักศึกษายาบาลไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรของกลุ่มใด ๆ ยกเว้น ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรในกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r มีค่าระหว่าง 0.127-0.350)

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ว่า องค์ประกอบด้าน คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล การศึกษาของนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล มีสหสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Multiple correlation) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตาราง 16

ตาราง 16 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง องค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษายาบาล การศึกษาของนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ การพยาบาล กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
<u>คุณลักษณะทางจิตใจ</u>				
แรงจูงใจในการศึกษา	0.067	0.029	0.099	5.175 [*]
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ	0.240	0.040	0.282	35.071 [*]
<u>การศึกษาของนักศึกษา</u>				
ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	0.138	0.020	0.272	47.893 [*]
<u>ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ</u>				
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์พยาบาล	0.010	0.037	0.014	0.079
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	0.009	0.042	0.013	0.053
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	0.176	0.042	0.217	17.745 [*]
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร	0.174	0.048	0.197	13.121 [*]
Constant	0.736	0.183		16.117 [*]
R = 0.684 R ² = 0.468 F = 44.911 [*]				

^{*} p < .05

จากตาราง 16 เมื่อให้ตัวแปรอิสระทุกตัวมีส่วนแสดงความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ซึ่งเป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 46.80 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (F = 44.911) และองค์ประกอบที่มีผลต่อเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา (b = 0.067) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

($b = 0.240$) ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ($b = 0.138$) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ($b = 0.176$) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ($b = 0.174$)

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ว่า องค์ประกอบด้าน คุณลักษณะทางจิตใจของ นักศึกษายาบาล การศึกษาของนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ การพยาบาล สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) ผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ร่วมกัน อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงไว้ในตาราง 17 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล แสดงในตาราง 18

ตาราง 17 - การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
	b	b	b	b
	(F)	(F)	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	0.459 (134.238) [*]	0.322 (57.901) [*]	0.279 (54.542) [*]	0.190 (18.102) [*]
ความยึดมั่นผูกพันฯ		0.280 (47.224) [*]	0.301 (60.483) [*]	0.264 (47.510) [*]
ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันฯ			0.134 (43.366) [*]	0.132 (44.608) [*]
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฯ				0.194 (23.867) [*]
Constant	1.933 (134.542) [*]	1.382 (61.529) [*]	0.995 (31.642) [*]	0.821 (21.993) [*]
R	0.519	0.594	0.650	0.677
R ²	0.269	0.354	0.423	0.459
F	134.238 [*]	99.255 [*]	88.348 [*]	76.413 [*]

^{*} p < .05

จากตาราง 17 เมื่อใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพเป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ

26.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 134.238$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.40 ($F = 99.255$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 3 และลำดับที่ 4 คือ ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ซึ่งตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 42.30 ($F = 88.348$) และ 45.90 ($F = 76.413$) ตามลำดับ

ตาราง 18 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ
ของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	b	S.E. b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.190	0.045	0.215	18.102*
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.264	0.038	0.310	47.510*
ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	0.132	0.020	0.260	44.608*
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.194	0.040	0.239	23.867*
Constant	0.821	0.175		21.993*
R = 0.677 R ² = 0.459 F = 76.413*				

* p < .05

จากตาราง 18 ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเรียงตามลำดับ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเรียงตามลำดับ คือ 0.190, 0.264, 0.132 และ 0.194 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.215, 0.310, 0.260 และ 0.239 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 45.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 76.413$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 0.821 + 0.190(X_1) + 0.264(X_2) + 0.132(X_3) + 0.194(X_4)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
 X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
 X_2 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

X_3	คือ	ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
X_4	คือ	คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล สมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ
Z'	=	$0.215(Z_1) + 0.310(Z_2) + 0.260(Z_3) + 0.239(Z_4)$
เมื่อ Z'	คือ	คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาล
Z_1	คือ	คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรใน ทีมสุขภาพ
Z_2	คือ	คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
Z_3	คือ	คะแนนมาตรฐานระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
Z_4	คือ	คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อน นักศึกษายาบาล

เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 19 - ตาราง 21 และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 22 - ตาราง 24

ตาราง 19 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคู่ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ การพยาบาล กับ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
<u>คุณลักษณะทางจิตใจ</u>				
แรงจูงใจในการศึกษา	0.052	0.038	0.065	1.764
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ	0.163	0.052	0.166	9.737*
<u>การศึกษาของนักศึกษา</u>				
ระยะเวลาคงอยู่ในสถานการศึกษา	0.198	0.026	0.340	60.027*
<u>ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ</u>				
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์พยาบาล	-0.011	0.048	-0.013	0.056
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	-0.035	0.054	-0.041	0.414
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	0.208	0.054	0.223	14.985*
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร	0.186	0.062	0.183	9.090*
Constant	0.714	0.236		9.155*
$R = 0.580 \quad R^2 = 0.336 \quad F = 25.910^*$				

* $p < .05$

จากตาราง 19 เมื่อให้ตัวแปรอิสระทุกตัวมีส่วนร่วมแสดงความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นตัวแปรตาม พบว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ($b = 0.163$) ระยะเวลาคงอยู่ในสถาน

การศึกษา ($b = 0.198$) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ($b = 0.208$) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ($b = 0.186$) และองค์ประกอบทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 33.60 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($F = 25.910$)

ตาราง 20 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
	b	b	b	b
	(F)	(F)	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	0.380 (72.001) [*]	0.367 (77.094) [*]	0.282 (39.492) [*]	0.205 (16.192) [*]
ระยะการคงอยู่ในสถาบันฯ		0.195 (55.815) [*]	0.202 (63.095) [*]	0.197 (60.769) [*]
ความยึดมั่นผูกพัน			0.211 (20.035) [*]	0.164 (11.163) [*]
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร				0.179 (9.726) [*]
Constant	2.051 (129.609) [*]	1.509 (68.043) [*]	0.978 (20.810) [*]	0.748 (11.129) [*]
R	0.406	0.526	0.561	0.576
R ²	0.165	0.276	0.314	0.332
F	72.001 [*]	69.329 [*]	55.322 [*]	44.923 [*]

^{*} p < .05

จากตาราง 20 เมื่อใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 16.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

($F = 72.001$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.60 ($F = 69.329$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 3 และลำดับที่ 4 คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ซึ่งตัวแปรดังกล่าว สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.40 ($F = 55.322$) และ 33.20 ($F = 44.923$) ตามลำดับ

ตาราง 21 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	b	S.E. b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.205	0.051	0.219	16.192*
ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	0.197	0.025	0.337	60.769*
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.164	0.049	0.167	11.163*
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.179	0.057	0.175	9.726*
Constant	0.748	0.224		11.129*
R = 0.576 R ² = 0.332 F = 44.923*				

* p < .05

จากตาราง 21 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล เรียงตามลำดับ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.205, 0.197, 0.164 และ 0.179 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.219, 0.337, 0.167 และ 0.175 ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 33.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 44.923$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = 0.748 + 0.205(X_1) + 0.197(X_2) + 0.164(X_3) + 0.179(X_4)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

- X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล
 X_2 คือ ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
 X_3 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
 X_4 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
 สมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

ของนักศึกษายาบาลในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.219(Z_1) + 0.337(Z_2) + 0.167(Z_3) + 0.175(Z_4)$$

- เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ
- Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล
 Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
 Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
 Z_4 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

ตาราง 22 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของ
นักศึกษายาบาล การศึกษาของนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทาง
วิชาชีพการพยาบาล กับความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษา
พยาบาล

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
<u>คุณลักษณะทางจิตใจ</u>				
แรงจูงใจในการศึกษา	0.083	0.032	0.114	6.963 [*]
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ	0.318	0.044	0.349	52.880 [*]
<u>การศึกษาของนักศึกษา</u>				
ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	0.077	0.021	0.140	12.919 [*]
<u>ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพ</u>				
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์พยาบาล	0.032	0.040	0.039	0.650
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	0.054	0.045	0.067	1.430
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	0.144	0.045	0.164	10.227 [*]
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร	0.162	0.052	0.168	9.768 [*]
Constant	0.758	0.197		14.754 [*]
R = 0.690 R ² = 0.476 F = 46.438 [*]				

^{*} p < .05

จากตาราง 22 เมื่อให้ตัวแปรอิสระทุกตัวมีส่วนแสดงความสัมพันธ์กับความรู้สึก
เป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล พบว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อ
ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล โดยค่าสัมประสิทธิ์
ถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา (b = 0.083)
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (b = 0.318) ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา

($b = 0.077$) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ($b = 0.144$) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ($b = 0.162$) และองค์ประกอบทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 47.60 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($F = 46.438$)

ตาราง 23 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	ขั้นที่ 5
	b	b	b	b	b
	(F)	(F)	(F)	(F)	(F)
ความยึดมั่นผูกพันฯ	0.532 (180.131) [*]	0.389 (85.293) [*]	0.354 (70.996) [*]	0.365 (76.730) [*]	0.338 (64.470) [*]
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ		0.316 (52.299) [*]	0.213 (18.860) [*]	0.202 (17.317) [*]	0.187 (14.923) [*]
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฯ			0.187 (18.282) [*]	0.184 (18.113) [*]	0.167 (15.074) [*]
ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบัน				0.067 (9.693) [*]	0.074 (12.100) [*]
แรงจูงใจในการศึกษา					0.096 (9.280) [*]
Constant	2.003 (156.532) [*]	1.259 (47.835) [*]	1.085 (35.464) [*]	0.895 (22.152) [*]	0.729 (17.422) [*]
R	0.575	0.644	0.666	0.677	0.688
R ²	0.331	0.415	0.443	0.458	0.472
F	180.131 [*]	128.908 [*]	96.124 [*]	76.247 [*]	64.253 [*]

^{*} p < .05

จากตาราง 23 เมื่อใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ความยึดมั่น
ผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็น

ปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบาย
 ได้ร้อยละ 33.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 180.131$) ตัวแปรที่ถูกนำ
 เข้าในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีม
 สุขภาพ ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ
 ของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.50 ($F = 128.908$)
 ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 3, 4 และ 5 คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทาง
 วิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และแรงจูงใจในการ
 ศึกษา ซึ่งตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นใน
 การเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.30 ($F = 96.124$),
 45.80 ($F = 76.247$) และ 47.20 ($F = 64.253$) ตามลำดับ

ตาราง 24 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.338	0.042	0.365	64.470 ^a
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.187	0.048	0.194	14.923 ^a
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.167	0.043	0.190	15.074 ^a
ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	0.074	0.021	0.135	12.100 ^a
แรงจูงใจในการศึกษา	0.096	0.031	0.128	9.280 ^a
Constant	0.729	0.196		17.422 ^a
R = 0.687 R ² = 0.472 F = 64.252 ^a				

^a p < .05

จากตาราง 24 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยเรียงตามลำดับ คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และแรงจูงใจในการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.338, 0.187, 0.167, 0.074 และ 0.096 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.365, 0.194, 0.190, 0.135 และ 0.128 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 47.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 64.252) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในรูปคะแนนดังนี้

$$Y' = 0.729 + 0.338(X_1) + 0.187(X_2) + 0.167(X_3) + 0.074(X_4) + 0.096(X_5)$$

- เมื่อ Y' คือ คະแนนพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ
- X_1 คือ คະแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
- X_2 คือ คະแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
- X_3 คือ คະแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล
- X_4 คือ ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
- X_5 คือ คະแนนแรงจูงใจในการศึกษา

สมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
ในรูปคະแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.365(Z_1) + 0.194(Z_2) + 0.190(Z_3) + 0.135(Z_4) + 0.128(Z_5)$$

- เมื่อ Z' คือ คະแนนพยากรณ์ในรูปคະแนนมาตรฐานความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพ
- Z_1 คือ คະแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
- Z_2 คือ คະแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
- Z_3 คือ คະแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล
- Z_4 คือ คະแนนมาตรฐานระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา
- Z_5 คือ คະแนนมาตรฐานแรงจูงใจในการศึกษา

ผู้วิจัยแยกวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลออกเป็นกลุ่มแต่ละชั้นปีการศึกษา
คือ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 และทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น
คือ คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการ
พยาบาล กับตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล (การวิเคราะห์แยก
ออกเป็นกลุ่มแต่ละชั้นปีการศึกษา ไม่นำตัวแปรต้นด้านการศึกษาของนักศึกษามาร่วมในการ
วิเคราะห์เนื่องจาก ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 ไม่มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ
ของนักศึกษาพยาบาล และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ให้เป็นตัวแปรใช้จำแนกกลุ่ม
นักศึกษาพยาบาล) ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และ
การวิเคราะห์ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนัก
ศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี นำเสนอเรียงตามลำดับแต่ละชั้นปีการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 แสดงในตาราง 25

ตาราง 25 คำสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

ตัวแปร	แรงจูงใจในการศึกษา	ความซื่อสัตย์	ความรับผิดชอบ	ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์	ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	ปฏิสัมพันธ์กับสังคม	ปฏิสัมพันธ์กับวิชาชีพ
แรงจูงใจในการศึกษา	1.000							
ความซื่อสัตย์	0.369 [*]	1.000						
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์	0.313 [*]	0.434 [*]	1.000					
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาล	0.376 [*]	0.422 [*]	0.603 [*]	1.000				
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	0.257 [*]	0.344 [*]	0.537 [*]	0.573 [*]	1.000			
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร	0.345 [*]	0.423 [*]	0.464 [*]	0.611 [*]	0.635 [*]	1.000		
สมรรถนะของตน	0.104	0.224 [*]	0.214	0.358 [*]	0.320 [*]	0.314 [*]	1.000	
ความรู้สึกเป็นปณิธาน	0.281 [*]	0.490 [*]	0.291 [*]	0.433 [*]	0.326 [*]	0.442 [*]	0.470 [*]	1.000
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ	0.214	0.400 [*]	0.290 [*]	0.456 [*]	0.376 [*]	0.451 [*]	0.886 [*]	0.826 [*]

* p < .05

จากตาราง 25 การศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r มีค่าระหว่าง 0.290-0.456) โดยปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพมากที่สุด ($r = 0.456$)

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.369$) ในทำนองเดียวกัน ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ต่างก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r มีค่าระหว่าง 0.257-0.635) และตัวแปรกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คือ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกลึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.470$) ด้วยเช่นกัน

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร พบว่า ตัวแปรในกลุ่มคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (r มีค่าระหว่าง 0.257-0.434) และกับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (r มีค่าระหว่าง 0.224-0.490) ยกเว้น แรงจูงใจในการศึกษากับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัว

แปรทุกตัวในกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 (r มีค่าระหว่าง 0.291-0.433) ยกเว้น ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์ พยาบาล กับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อศึกษาลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตาราง 26 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 แสดงในตาราง 27

ตาราง 26 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
	b	b	b
	(F)	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลฯ	0.395 (29.208)*	0.302 (14.973)*	0.203 (5.020)*
ความยึดมั่นผูกพันฯ		0.248 (7.811)*	0.205 (5.203)*
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ			0.198 (4.370)*
Constant	1.933 (134.542)*	1.382 (61.529)*	0.995 (31.642)*
R	0.456	0.511	0.538
R ²	0.208	0.261	0.289
F	29.208*	19.406*	14.790*

* $p < .05$

จากตาราง 26 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพเป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 20.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 29.208$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ

ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.10 ($F = 19.406$)
ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับสุดท้าย คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับ
บุคลากรในทีมสุขภาพ ซึ่งตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์
เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.90 ($F = 14.790$)

ตาราง 27 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ
ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	0.203	0.019	0.235	5.020 ^a
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.205	0.089	0.209	5.203 ^a
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.198	0.095	0.219	4.370 ^a
Constant	1.252	0.379		10.902 ^a
R = 0.538 R ² = 0.289 F = 14.790 ^a				

^a p < .05

จากตาราง 27 ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 เรียงตามลำดับ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเรียงตามลำดับ คือ 0.203, 0.205 และ 0.198 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.235, 0.209 และ 0.219 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 28.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 14.790$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.252 + 0.203(X_1) + 0.205(X_2) + 0.198(X_3)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ

X_2 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

X_2 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
สมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในรูปคะแนน
มาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.235(Z_1) + 0.209(Z_2) + 0.219(Z_3)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาล
วิชาชีพ

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรใน
ทีมสุขภาพ

เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
ชั้นปีที่ 2 ผลของการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์การรับรู้ตนเอง
ด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และค่า
สัมประสิทธิ์ถดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ลำดับความ
สำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษา
พยาบาลชั้นปีที่ 2 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในสมการพยากรณ์เสนอในตาราง 29 -
ตาราง 30

ตาราง 28 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	0.396	0.098	0.358	16.330 ^a
Constant	1.764	0.398		19.680 ^a
R = 0.358 R ² = 0.128 F = 16.330 ^a				

$$p < .05$$

จากตาราง 28 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีเพียงตัวแปรเดียว คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.396 และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.358 ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 12.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 16.330$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = 1.764 + 0.396(X_1)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ

สมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.358(Z_1)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะใน

การแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

2. คือ คณะนันทาฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ

ตาราง 29 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้ลึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2
	b	b
	(F)	(F)
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.505 (35.101) [*]	0.380 (17.784) [*]
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ		0.272 (10.703) [*]
Constant	2.044 (34.870) [*]	1.415 (13.603) [*]
R	0.409	0.555
R ²	0.240	0.308
F	35.101 [*]	24.436 [*]

* p < .05

จากตาราง 29 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้ลึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของความรู้ลึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 24.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 35.101$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาในสมการถดถอยลำดับสุดท้าย คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของความรู้ลึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.80 ($F = 24.436$)

ตาราง 30 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.380	0.090	0.369	17.784*
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.272	0.083	0.286	10.703*
Constant	1.415	0.384		13.603*
R = 0.555 R ² = 0.308 F = 24.436*				

* p < .05

จากตาราง 30 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 โดยถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยเรียงตามลำดับ คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.380 และ 0.272 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.369 และ 0.286 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 30.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 24.436$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = 1.415 + 0.380(X_1) + 0.272(X_2)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

X_1 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

X_2 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

สมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ชั้นปีที่ 2 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.369(Z_1) + 0.286(Z_2)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

จากตาราง 31 การศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัว ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r มีค่าระหว่าง 0.394-0.589) โดยปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มากที่สุด ($r = 0.589$) และตัวแปรอิสระดังกล่าว ก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คือ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน (r มีค่าระหว่าง 0.317-0.581)

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรทุกกลุ่มต่างมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ กลุ่มตัวแปรคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล (แรงจูงใจในการศึกษาและความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล, $r = 0.213$) และกลุ่มตัวแปรปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ, r มีค่าระหว่าง 0.270-0.604) และกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ, $r = 0.676$)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร พบว่า ตัวแปรในกลุ่มคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (r มีค่าระหว่าง 0.295-0.508) และกับตัวแปรในกลุ่มเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (r มีค่าระหว่าง 0.317-0.518) ในทำนองเดียวกันตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรในกลุ่ม

องค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ทุกตัว (r มีค่าระหว่าง 0.321-0.561)

การวิเคราะห์ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงไว้ในตาราง 32 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 แสดงในตาราง 33

ตาราง 32 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา
พยาบาลชั้นปีที่ 3

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
	b	b	b	b
	(F)	(F)	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	0.503 (63.127)*	0.365 (35.237)*	0.320 (27.090)*	0.235 (11.411)*
ความยึดมั่นผูกพันฯ		0.318 (32.061)*	0.301 (30.291)*	0.285 (27.868)*
แรงจูงใจในการศึกษา			0.145 (8.399)*	0.123 (6.153)*
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฯ				0.149 (5.902)*
Constant	1.740 (43.697)*	1.043 (15.491)*	0.810 (9.044)*	0.713 (7.155)*
R	0.589	0.697	0.722	0.738
R ²	0.347	0.486	0.521	0.544
F	63.127*	55.833*	42.356*	34.573*

* p < .05

จากตาราง 32 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานพยาบาลชั้นปีที่ 3 พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ เป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา

พยาบาลได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 34.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 63.127$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 48.60 ($F = 55.833$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาในสมการถดถอยลำดับที่ 3 และลำดับที่ 4 คือ แรงจูงใจในการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ซึ่งตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 52.10 ($F = 42.356$) และ 54.40 ($F = 34.573$) ตามลำดับ

ตาราง 33 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ
ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.235	0.070	0.276	11.411*
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.285	0.054	0.365	27.868*
แรงจูงใจในการศึกษา	0.123	0.050	0.167	6.153*
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษายาบาล	0.149	0.062	0.195	5.902*
Constant	0.713	0.267		7.155*
R = 0.738 R ² = 0.544 F = 34.573*				

* p < .05

จากตาราง 33 ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 เรียงตามลำดับ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล แรงจูงใจในการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเรียงตามลำดับ คือ 0.235, 0.285, 0.123 และ 0.149 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.276, 0.365, 0.167 และ 0.195 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 54.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 34.573$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 0.713 + 0.235(X_1) + 0.285(X_2) + 0.123(X_3) + 0.149(X_4)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

- X_1 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
 X_2 คือ คะแนนแรงจูงใจในการศึกษา
 X_3 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

สมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.276(Z_1) + 0.365(Z_2) + 0.167(Z_3) + 0.195(Z_4)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานแรงจูงใจในการศึกษา

Z_4 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ผลของการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 34 - ตาราง 35 และผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 36 - ตาราง 37

ตาราง 34 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2
	b	b
	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.436 (38.659) *	0.322 (20.012) *
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล		0.261 (15.657) *
Constant	1.743 (38.659) *	1.171 (29.539) *
R	0.495	0.577
R ²	0.245	0.334
F	38.659 *	29.539 *

* p < .05

จากตาราง 34 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพเป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 24.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 38.659$) ตัวแปรที่ถูกรับเข้าในสมการถดถอยลำดับสุดท้าย คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุดคือ เพิ่มขึ้น

ร้อยละ 33.40 (F = 29.539)

ตาราง 35 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.322	0.072	0.366	20.012*
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.261	0.066	0.324	15.657*
Constant	1.171	0.311		14.208*
R = 0.578 R ² = 0.334 F = 29.539*				

* p < .05

จากตาราง 35 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เรียงตามลำดับคือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.322 และ 0.261 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.366 และ 0.324 ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 33.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 29.539$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.171 + 0.322(X_1) + 0.261(X_2)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

X_2 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

สมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.366(Z_1) + 0.324(Z_2)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

ตาราง 36 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
	b	b	b	b
	(F)	(F)	(F)	(F)
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.523 (60.498) *	0.397 (39.512) *	0.345 (30.042) *	0.333 (29.012) *
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล		0.363 (34.312) *	0.242 (11.701) *	0.210 (8.959) *
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ			0.259 (10.248) *	0.234 (8.627) *
แรงจูงใจในการศึกษา				0.145 (6.472) *
Constant	2.005 (54.889) *	1.091 (14.575) *	0.702 (5.450) *	0.497 (2.662) *
R	0.581	0.697	0.726	0.743
R ²	0.337	0.486	0.528	0.553
F	60.498 *	55.873 *	43.584 *	35.835 *

* p < .05

จากตาราง 36 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ

33.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 60.490$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 48.60 ($F = 55.973$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 3 และ 4 คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ และแรงจูงใจในการศึกษา ซึ่งตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 52.80 ($F = 43.584$) และ 55.30 ($F = 35.835$) ตามลำดับ

ตาราง 37 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.333	0.062	0.369	29.012*
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.210	0.070	0.238	8.959*
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพ	0.234	0.079	0.237	8.627*
แรงจูงใจในการศึกษา	0.145	0.057	0.170	6.472*
Constant	0.497	0.305		2.662*
R = 0.743 R ² = 0.553 F = 35.835*				

* p < .05

จากตาราง 37 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 โดยถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยเรียงตามลำดับ คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ และแรงจูงใจในการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.333, 0.210, 0.234 และ 0.145 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.369, 0.238, 0.237 และ 0.170 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 55.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 35.835$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 0.479 + 0.333(X_1) + 0.210(X_2) + 0.234(X_3) + 0.145(X_4)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

X_1 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

X_2 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

X_3 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

X_4 คือ คะแนนแรงจูงใจในการศึกษา

สมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
ชั้นปีที่ 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.369(Z_1) + 0.238(Z_2) + 0.237(Z_3) + 0.170(Z_4)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

Z_4 คือ คะแนนมาตรฐานแรงจูงใจในการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษา
พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนัก
ศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 นำเสนอในตาราง 38

ตาราง 38 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงกายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล และเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานักศึกษานักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	แรงจูงใจในการศึกษา	ความยึดมั่นผูกพัน	ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์	ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร	ปฏิสัมพันธ์กับสังคม	ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
แรงจูงใจในการศึกษา	1.000						
ความยึดมั่นผูกพัน	0.430*	1.000					
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์	0.443*	0.492*	1.000				
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน	0.370*	0.590*	0.572*	1.000			
ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร	0.362*	0.549*	0.388*	0.489*	1.000		
ปฏิสัมพันธ์กับสังคม	0.312*	0.591*	0.388*	0.652*	0.546*	1.000	
ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม	0.366*	0.434*	0.203*	0.296*	0.554*	0.419*	1.000
ความรู้สึกเป็นปมเด่น	0.450*	0.669*	0.446*	0.530*	0.579*	0.540*	0.688*
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ	0.447*	0.607*	0.360*	0.457*	0.617*	0.526*	0.909*
							0.928*

* p < .05

จากตาราง 38 การศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัว ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r มีค่าระหว่าง 0.360-0.617) โดยปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาลมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 มากที่สุด ($r = 0.617$) และตัวแปรอิสระดังกล่าว ก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 คือ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน (r มีค่าระหว่าง 0.203-0.669)

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรทุกกลุ่มต่างมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ กลุ่มตัวแปรคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล (แรงจูงใจในการศึกษาและความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล, $r = 0.430$) และกลุ่มตัวแปรปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ, r มีค่าระหว่าง 0.312-0.652) และกลุ่มองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 (การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ, $r = 0.688$)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร พบว่า ตัวแปรในกลุ่มคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล (r มีค่าระหว่าง 0.312-0.591) และกับตัวแปรในกลุ่มเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (r มีค่าระหว่าง 0.366-0.669) ในทำนองเดียวกันตัวแปรทุกตัวในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรในกลุ่ม

องค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ทุกตัว (r มีค่าระหว่าง 0.203-0.579)

การวิเคราะห์ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงไว้ในตาราง 39 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 แสดงในตาราง 40

ตาราง 39 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
	b	b	b
	(F)	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.441 (79.999) *	0.290 (28.793) *	0.268 (24.840) *
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล		0.286 (25.799) *	0.244 (17.819) *
แรงจูงใจในการศึกษา			0.098 (5.945) *
Constant	2.208 (120.255) *	1.678 (62.650) *	1.610 (58.802) *
R	0.617	0.696	0.712
R ²	0.381	0.484	0.507
F	79.999 *	60.530 *	43.882 *

* $p < .05$

จากตาราง 39 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 38.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 79.999$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิง

วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มเป็นร้อยละ 48.40 ($F = 60.530$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับสุดท้าย คือ แรงจูงใจในการศึกษา ซึ่งตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.70 ($F = 43.882$)

ตาราง 40 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ
ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษายาบาล	0.268	0.054	0.375	24.840*
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการยาบาล	0.244	0.058	0.328	17.819*
แรงจูงใจในการศึกษา	0.098	0.040	0.170	5.945*
Constant	1.610	0.210		58.802*
R = 0.712 R ² = 0.507 F = 43.881*				

* p < .05

จากตาราง 40 ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 เรียงตามลำดับ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการยาบาล และแรงจูงใจในการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเรียงตามลำดับ คือ 0.268, 0.244 และ 0.098 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.375, 0.328 และ 0.170 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 50.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 43.881$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.610 + 0.268(X_1) + 0.244(X_2) + 0.098(X_3)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล

X_2 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการยาบาล

X_3 คือ คะแนนแรงจูงใจในการศึกษา

สมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.375(Z_1) + 0.328(Z_2) + 0.170(Z_3)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานแรงจูงใจในการศึกษา

เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ผลของการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 และค่าสัมประสิทธิ์ถัดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 41 - ตาราง 42 และผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 และค่าสัมประสิทธิ์ถัดถอยในสมการพยากรณ์นำเสนอในตาราง 43 - ตาราง 44

ตาราง 41 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2
	b	b
	(F)	(F)
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.406	0.356
	(57.446) *	(39.759) *
แรงจูงใจในการศึกษา		0.113
		(6.171) *
Constant	2.122	1.954
	(93.861) *	(75.261) *
R	0.554	0.582
R ²	0.307	0.338
F	57.446 *	32.951 *

* $p < .05$

จากตาราง 41 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ดีที่สุด คือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 30.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 57.446$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาในสมการถดถอยลำดับสุดท้าย คือ แรงจูงใจในการศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.80 ($F = 32.951$)

ตาราง 42 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้าน
สมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.356	0.056	0.485	39.759*
แรงจูงใจในการศึกษา	0.113	0.046	0.191	6.171*
Constant	1.954	0.225		75.261*
R = 0.582 R ² = 0.338 F = 32.951*				

* p < .05

จากตาราง 42 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เรียงตามลำดับคือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และแรงจูงใจในการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย คือ 0.356 และ 0.113 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานคือ 0.485 และ 0.191 ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 33.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 32.951$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในรูปคะแนนดังนี้

$$Y' = 1.954 + 0.356(X_1) + 0.113(X_2)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

X_2 คือ คะแนนแรงจูงใจในการศึกษา

สมการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.485(Z_1) + 0.191(Z_2)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานแรงจูงใจในการศึกษา

ตาราง 43 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็น
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
	b	b	b
	(F)	(F)	(F)
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.572 (105.322)*	0.430 (46.574)*	0.385 (35.309)*
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล		0.249 (16.971)*	0.226 (14.013)*
แรงจูงใจในการศึกษา			0.104 (5.351)*
Constant	1.938 (74.813)*	1.500 (39.979)*	1.426 (36.756)*
R	0.669	0.715	0.729
R ²	0.448	0.512	0.531
F	105.322*	67.873*	48.381*

* p < .05

จากตาราง 43 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นตัวแปรแรกที่สามารถอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ดีที่สุด กล่าวคือ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 44.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F = 105.322$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาในสมการถดถอยลำดับที่ 2 คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปกติเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เพิ่มขึ้นได้ดีที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.20 ($F = 67.873$) ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยลำดับสุดท้าย คือ แรงจูงใจในการศึกษา ซึ่งตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปกติเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53.10 ($F = 48.381$)

ตาราง 44 สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

ตัวแปร	b	S.E.b	B	F
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.385	0.065	0.451	35.309 [*]
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล	0.226	0.060	0.275	14.013 [*]
แรงจูงใจในการศึกษา	0.104	0.045	0.157	5.351 [*]
Constant	1.426	0.235		36.756 [*]
R = 0.729 R ² = 0.531 F = 48.381 [*]				

* p < .05

จากตาราง 44 ตัวแปรอิสระที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยถูกนำเข้าไปในสมการถดถอยเรียงตามลำดับ คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และแรงจูงใจในการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคือ 0.385, 0.226 และ 0.104 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน คือ 0.451, 0.275 และ 0.157 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 53.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 48.381$) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = 1.426 + 0.385(X_1) + 0.226(X_2) + 0.104(X_3)$$

เมื่อ Y' คือ คะแนนพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

X_1 คือ คะแนนความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

X_1 คือ คะแนนปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

X_2 คือ คะแนนแรงจูงใจในการศึกษา

สมการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ชั้นปีที่ 4 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = 0.450(Z_1) + 0.275(Z_2) + 0.157(Z_3)$$

เมื่อ Z' คือ คะแนนพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4

Z_1 คือ คะแนนมาตรฐานความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล

Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานแรงจูงใจในการศึกษา

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาลได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งสรุปการวิจัยทั้งหมดได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล แต่ละชั้นปี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษา พยาบาล การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ ในชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2534 ในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการ พยาบาลที่เปิดดำเนินการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษาในสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวนรวม 8508 คน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้น ปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) คือ ขั้นที่ 1 แบ่งประเภทสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของกลุ่มประชากร ออกตาม ประเภทการสังกัดของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ประเภทของสถาบันการศึกษา วิชาชีพการพยาบาลจำแนกตามสังกัด แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มสถาบันการศึกษา วิชาชีพการพยาบาลของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (2) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพ

การพยาบาลของเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (3) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ (4) กลุ่มสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่สังกัดในหน่วยงานอื่น ๆ คือ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สภากาชาดไทย และ กรุงเทพมหานคร ขั้นที่ 2 สุ่มรายชื่อสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของแต่ละสังกัดตามสัดส่วนของจำนวนสถาบันในแต่ละสังกัดโดยใช้เกณฑ์สัดส่วน คือ สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข : สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่สังกัดในหน่วยงานอื่น ๆ เป็น 2 : 2 : 5 : 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มโดยคำนึงถึงการเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ได้สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ทั้งสิ้นจำนวน 11 สถาบัน ขั้นที่ 3 คำนวณกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตามสังกัดตามสัดส่วนจำนวนนักศึกษายาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด ได้จำนวนนักศึกษายาบาลในแต่ละกลุ่มตามสังกัด ขั้นที่ 4 คำนวณจำนวนนักศึกษายาบาลในแต่ละชั้นปีการศึกษา คือ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ตามสัดส่วนของนักศึกษายาบาลในแต่ละชั้นปีของแต่ละสถาบัน ขั้นที่ 5 สุ่มรายชื่อนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย รวมจำนวนนักศึกษายาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดกลุ่มตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็นตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม และตัวแปรตาม 1 กลุ่ม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ

1.1 คุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล ประกอบด้วย แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

1.2 การศึกษาของนักศึกษายาบาล ประกอบด้วย ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา และระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา

1.3 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาล

วิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

2. ตัวแปรตาม คือ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ (Professional identity) ของ นักศึกษายาบาล ประกอบด้วย การรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ (Role abilities) และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ (Role salience) ของนักศึกษายาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบวัด ที่ออกแบบตาม จุดมุ่งหมายของการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ชุด แต่ละชุดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษายาบาล เพื่อศึกษาตัวแปรการศึกษาของนักศึกษายาบาล

2. แบบวัดคุณลักษณะทางจิตใจของนักศึกษายาบาล เป็นแบบวัดแรงจูงใจในการ ศึกษา ประกอบด้วย เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา วิชาชีพการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability coefficient alpha) = .7984 และแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .8280

3. แบบวัดการรับรู้ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล เป็นแบบวัด การรับรู้ของนักศึกษายาบาล เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคคลสำคัญที่ เกี่ยวข้องในวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษายาบาล ประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .8311 ปฏิสัมพันธ์เชิง ถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .7900 ปฏิสัมพันธ์ เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .7543 และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .7351 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลทั้งฉบับ = .9019

4. แบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล เป็นแบบวัดการรับรู้ คุณลักษณะเฉพาะตนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย แบบวัดการ รับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด = .9420 และแบบวัดความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ มีค่าความเชื่อมั่น

= .8544 เมื่อนำแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพไปหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบวัด โดยทดลองใช้กับกลุ่มพยาบาลวิชาชีพจำนวน 30 คน และนักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน ได้ค่า $t = 6.58$ ซึ่งแสดงว่าแบบวัดนี้สามารถวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้เที่ยงตรงที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพทั้งสิ้น $= .9461$

การรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองของผู้วิจัย โดยขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลแต่ละแห่ง ผ่านคณบดี หรือผู้อำนวยการของแต่ละสถาบัน ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและแบบวัดแก่นักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ชุด ได้รับคืน 373 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้จำนวน 366 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.5 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ข้อมูลที่รวบรวมมาได้นำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS®/PC (Statistical Package for Social Science) ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย คือ (1) การวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยอัตราส่วน F (F-ratio) และเมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') หรือ วิธีการของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) (2) ค่าสหสัมพันธ์ (Multiple correlation) และทดสอบค่าความมีนัยสำคัญของสหสัมพันธ์โดยใช้สถิติ F และ (3) หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรในสมการพหุคูณโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.1 นักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 366 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 30.9 , 33.1 และ 36.1 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีข้อมูลพื้นฐานในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา

1.2 แรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีวการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีวการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

1.4 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีวการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีวกับอาจารย์พยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีวกับพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีวกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีวกับบุคลากรในทีมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทุกกลุ่ม

1.5 เวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลทุกชั้นปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 (3.994) รองลงมาคือเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (3.819) และลำดับที่ 3 คือ เวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (3.722)

เมื่อแยกเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลออกตามการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ พบว่า นักคึกษาพยาบาลที่อยู่ในชั้นปีการศึกษาสูงขึ้นมีองค์ประกอบเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองแต่ละด้านเพิ่มขึ้นโดยลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

2.1 เวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ซึ่งตั้งไว้ว่า นักคึกษาพยาบาลต่างชั้นปีกันมีระดับเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลเป็นรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สูงกว่านักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แต่ค่าเฉลี่ยเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักคึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

การเปรียบเทียบเวกัลกษณ์เชิงวิชาชีพนองนักคึกษาพยาบาลใน 2 ด้าน คือ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักคึกษาพยาบาลที่อยู่

ต่างชั้นปีกันเป็นรายคู่ พบว่า ทุกคู่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 สำหรับอีกด้านหนึ่ง คือ การเปรียบเทียบความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกันเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษายาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 แต่ค่าเฉลี่ยของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 การศึกษาสหสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล พบว่า องค์ประกอบที่มีสหสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

2.3 องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 26.90) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 35.40) ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 42.30) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 45.90)

2.4 การศึกษาสหสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ กับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล พบว่า องค์ประกอบที่มีสหสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความยึดมั่น

ผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

2.5 องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 16.50) ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.60) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.40 และ 33.20 ตามลำดับ)

2.6 การศึกษาสหสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ กับความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล พบว่า องค์ประกอบที่มีสหสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงจูงใจในการศึกษา ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ

2.7 องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นของนักศึกษายาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 33.10) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.50) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และแรงจูงใจในการศึกษา (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.30, 45.80 และ 47.20 ตามลำดับ)

3. การพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลแต่ละชั้นปีมีดังนี้

3.1 องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับยาบาลวิชาชีพ (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 20.80) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการยาบาล (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.10) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.90) องค์ประกอบดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ ดังนี้

3.1.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับยาบาลวิชาชีพ (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 12.80)

3.1.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการยาบาล (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ร้อยละ 24.00) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30.80)

3.2 องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 34.70) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการยาบาล (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.60) แรงจูงใจในการศึกษา (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 52.10) และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความ

ผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 54.40) องค์ประกอบดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพและความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ ดังนี้

3.2.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 24.50) และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.40)

3.2.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ร้อยละ 33.70) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.60) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพและแรงจูงใจในการศึกษา (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 52.80 และ 55.30 ตามลำดับ)

3.3 องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 38.10) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.40) และแรงจูงใจในการศึกษา (อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.70) องค์ประกอบดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เรียงตาม

ลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ ดังนี้

3.3.1 ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 30.70) และแรงจูงใจในการศึกษา (อธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.80)

3.3.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 44.80) ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 51.20) และแรงจูงใจในการศึกษา (อธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53.10)

สรุปองค์ประกอบที่สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ดังนี้

ตัวแปรตาม	ลำดับการเข้าร่วมของตัวพยากรณ์	ร้อยละของการพยากรณ์
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาล	1. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	26.90
	2. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	35.40
	3. ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	42.30
	4. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	45.90
-การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะฯ	1. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	16.50
	2. ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	27.60
	3. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ	31.40
	4. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	33.20
-ความรู้สึกเป็นปมเด่นฯ	1. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	33.10
	2. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	41.50
	3. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	44.30
	4. ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา	45.80

ตัวแปรตามลำดับการเข้าร่วมของตัวพยากรณ์ร้อยละของการพยากรณ์

5. แรงจูงใจในการศึกษา

47.20

องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา
พยาบาลแต่ละชั้นปีการศึกษา มีดังนี้

<u>ตัวแปรตาม</u>	<u>ลำดับการเข้าร่วมของตัวพยากรณ์</u>	<u>ร้อยละของการพยากรณ์</u>
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2	1. ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	20.80
	2. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	26.10
	3. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	28.90
-การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะฯ	1. ปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ	12.80
-ความรู้สึกเป็นปมเด่นฯ	1. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	24.00
	2. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	30.80
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3	1. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	34.70
	2. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	48.60
	3. แรงจูงใจในการศึกษา	52.10
	4. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	54.40
-การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะฯ	1. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	24.50
-ความรู้สึกเป็นปมเด่นฯ	2. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	33.40
	1. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	33.70
	2. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฯ	48.60
	3. ปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรฯ	52.80
เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของ นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4	4. แรงจูงใจในการศึกษา	55.30
	1. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	38.10
	2. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	48.40
	3. แรงจูงใจในการศึกษา	50.70
-การรับรู้ตนเองด้าน สมรรถนะ	1. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฯ	30.70
	2. แรงจูงใจในการศึกษา	33.80

ตัวแปรตามลำดับการเข้าร่วมของตัวพยากรณ์ · ร้อยละของการพยากรณ์

-ความรู้สึกเป็นปมเด่นๆ	1. ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพฯ	44.80
	2. ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฯ	51.20
	3. แรงจูงใจในการศึกษา	53.10

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. การศึกษาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพสูงแตกต่างจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่า การพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพการพยาบาลโดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ ทำให้นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ต่างชั้นปีกันมีการสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพแตกต่างกัน การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ (Role abilities) ของนักศึกษาพยาบาล จึงแตกต่างกันตามระยะเวลาของการศึกษาเพื่อสั่งสมประสบการณ์การฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

นักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีการศึกษามีโอกาสการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพแตกต่างกัน โดยนักศึกษาพยาบาลจะเริ่มต้นการเรียนรู้กระบวนการพยาบาลในขั้นที่ปฏิบัติได้ง่ายไม่สลับซับซ้อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มระดับการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพมากขึ้น จากการได้รับมอบหมายให้ได้ฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพในสถานการณ์การพยาบาลคัดสรรที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน นักศึกษาพยาบาลต้องใช้ทั้งความรู้ ความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา หาแนวทางแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการ ตลอดจนใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ การเพิ่มพูนขึ้นของประสบการณ์ในการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพทำให้นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ในชั้นปีการศึกษาสูงขึ้นมีการรับรู้ตนเองว่าตนเป็นบุคคลที่มีความรู้ มีความสามารถในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพสูงขึ้นตามลำดับ

การฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล นักศึกษาพยาบาลต้องฝึกปฏิบัติงานการพยาบาลทั้งในสถานพยาบาล และในชุมชน ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องนอกจากอาจารย์พยาบาล ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ บุคลากรในทีมสุขภาพ และเพื่อนนักศึกษาพยาบาล การยอมรับของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องว่า นักศึกษาพยาบาลเป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีความสามารถ มีคุณค่าในสังคมวิชาชีพ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพแก่นักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถประเมินตนเองได้ว่าเป็นคนหนึ่งที่มีความสามารถปฏิบัติงานการพยาบาลตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับมอบหมายได้ (Role abilities) และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ (Role saliance) ซึ่งในการเรียนรู้ทางสังคมวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลตามลำดับชั้น จนนักศึกษาพยาบาลผู้นั้นสามารถให้คำตอบแก่ตัวเองได้อย่างชัดเจนว่า ตนเป็นบุคคลที่มีความสามารถพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่ง และมีคุณค่าในสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลให้เพิ่มพูนขึ้น การที่บุคคลสามารถระบุได้ชัดเจนว่า "ตนเป็นใคร" มีบทบาทอะไรในสังคม เป็นการมีเอกลักษณ์ของบุคคลตามโครงสร้างของงาน (Stryker and Serpe, 1982 : 199-218 ; Stryker, 1987 : 89-101)

แต่ผลการวิจัยที่พบว่า ค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังอยู่ในระยะการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และพยายามเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในสังคม รวมทั้งกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ในระยะนี้นักศึกษาพยาบาลจะพยายามผสมผสานความรู้ที่ได้เรียนรู้จากชั้นเรียนมาใช้ในสถานการณ์จริง นักศึกษาพยาบาลจะเริ่มทดสอบข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพตามที่สังคมคาดหวัง ทำให้ระยะนี้เป็นระยะที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ประสบความยุ่งยากในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการฝึกปฏิบัติงาน มีความรู้สึกขัดแย้ง และพยายามแสวงหารูปแบบแบบพฤติกรรมที่ควรแสดงออกตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จึงเป็นผู้อยู่ในระหว่างการพัฒนาตนเองให้

มีคุณลักษณะเฉพาะแบบทางวิชาชีพการพยาบาล ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อวิชาชีพ และต่อตนเองในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ ในระยะนี้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จะพยายามแสวงหาการยอมรับถึงความมีคุณค่าของตนเมื่อได้ทดลองสวมบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และประเมินการตอบสนองจากบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Looking glass self) (Gecas. 1982 : 3-24) ในขณะที่เดียวกันนักศึกษาพยาบาลก็มีการประเมินเปรียบเทียบทางสังคม โดยประเมินความสามารถของตนเองกับผู้อื่นที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น พยาบาลวิชาชีพ เพื่อนนักศึกษาพยาบาล และบุคลากรในทีมสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จึงยังไม่สามารถบอกตนเองได้อย่างเต็มภาคภูมิว่า ตนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 ชั้นปีนี้จึงยังไม่แตกต่างกันชัดเจน ซึ่งต่อไปเมื่อนักศึกษาพยาบาลมีประสบการณ์ในการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพมากขึ้นตามลำดับ ก็จะสามารถพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของตนได้ตามลำดับต่อไป

2. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้โดยมีความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในขณะที่นักศึกษาพยาบาลฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ นักศึกษาพยาบาลต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ในทีมสุขภาพ เช่น แพทย์ พยาบาลเทคนิค หรือผู้ช่วยพยาบาล โภชนากร นักกายภาพบำบัด เป็นต้น นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้สถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกันในการทำงาน และเรียนรู้ตำแหน่งทางสังคมของตนเอง ในขณะที่ฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลและบุคลากรในทีมสุขภาพจากการปฏิบัติงานร่วมกัน การประสานงานกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่เฉพาะตนในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ สามารถแยกแยะบทบาทพยาบาลวิชาชีพตามขอบข่ายของงานได้ชัดเจนขึ้นว่า อะไรเป็นบทบาทอิสระของพยาบาลวิชาชีพ และบทบาทใดเป็นบทบาทไม่อิสระของพยาบาลวิชาชีพ การเรียนรู้บทบาทเฉพาะของพยาบาลวิชาชีพและความพยายามพัฒนาความรู้ความสามารถของตนในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถได้พัฒนาคุณลักษณะเฉพาะแบบในการเป็นพยาบาลวิชาชีพอันเป็นเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพการพยาบาลขึ้นในตน

นอกจากนั้น ในขณะที่ปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในทีมสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลจะ

พยายามแสวงหาการยอมรับในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของทีมสหภาพ โดยพยายามพัฒนาความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพจนได้รับการยอมรับจากบุคลากรอื่น ๆ ในทีมสหภาพว่า นักศึกษาพยาบาลเป็นสมาชิกที่มีความสามารถคนหนึ่งของทีมสหภาพ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสหภาพจึงมีส่วนช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความมั่นใจในการแสดงบทบาทของตนเองในฐานะเป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่ง ความพร้อมด้านวุฒิภาวะจากการเพิ่มพูนทักษะน้อยของการเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้สึกมั่นใจในความรู้ความสามารถของตน มีความภาคภูมิใจในตนเองในการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณค่าในทีมสหภาพ รู้สึกเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบงานตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการทำงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ในทีมสหภาพ

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสหภาพจึงมีส่วนต่อการประเมินตนเองของนักศึกษาพยาบาลทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และการตระหนักในคุณค่าของตนเองในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้น เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลจะพัฒนาได้เป็นอย่างไร ส่วนหนึ่งจะแปรผันตามปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสหภาพ ซึ่งจากผลการวิจัยนี้พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสหภาพเป็นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการพยากรณ์ทั้งการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยนี้ต่างจากผลการวิจัยของ ลิขริน สุ่มสุข (2532 : 128) ที่ศึกษาเรื่องกระบวนการขัดเกลาเข้าสู่วิชาชีพการพยาบาล โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลเป็นรายบุคคล พบว่า นักศึกษาพยาบาลไม่ได้ให้น้ำหนัก หรือความสำคัญของบุคลากรในทีมสหภาพในฐานะบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในกระบวนการขัดเกลาเข้าสู่วิชาชีพการพยาบาล การที่ผลการวิจัยแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทั่วประเทศ ซึ่งผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสหภาพมีลำดับความสำคัญในการอธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล มากกว่าปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับกลุ่มบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสหภาพมีส่วนส่งเสริมให้ นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้

ขอบข่ายงานที่ชัดเจนในบทบาทและความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพเมื่อปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ในทีมสุขภาพ และนักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้สถานการณ์ทางสังคมของตนในฐานะมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ จากปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ทำให้นักศึกษาพยาบาลรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ

3. ตัวแปรที่สำคัญรองลงมาในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลส่วนหนึ่งจึงผันแปรตามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล และผลการวิจัยพบว่า ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลเป็นตัวแปรที่สำคัญอันดับแรกในการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล และเป็นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจเป็นเพราะ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกมั่นใจ และปรารถนาจะดำเนินชีวิตต่อไปภายใต้ขอบข่ายวิชาชีพการพยาบาล มีความสำนึกในการเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อวิชาชีพการพยาบาล และประสงค์ที่จะประกอบกิจต่าง ๆ ในวิชาชีพการพยาบาลให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อ ความรู้สึกนี้ทำให้นักศึกษาพยาบาลพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องตามบรรทัดฐานเฉพาะแบบของสังคมวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้น นักศึกษาพยาบาลยังมีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลมากเพียงใด ก็จะใช้ความพยายามของตนมากขึ้นเพียงนั้น เพื่อให้ตนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถแสดงพฤติกรรมตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้ตามอุดมการณ์ของตนและสังคมวิชาชีพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลจึงเป็นจิตลักษณะอย่างหนึ่งที่สำคัญของนักศึกษาพยาบาลในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณลักษณะเฉพาะแบบตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพตามที่ตนตั้งความปรารถนาไว้

4. ตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 ในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล คือ ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และผลการวิจัยนี้พบว่า ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษา เป็นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการพยากรณ์ทั้ง การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลว่า ระยะเวลาคงอยู่ในสถาบันการศึกษาเป็นตัวบ่งบอกถึงความยาวนานในการคงอยู่

เพื่อการส่งเสริมประสบการณ์ในการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีจะได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้และการส่งเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพมากขึ้นแตกต่างกันตามลำดับชั้นของการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประสบการณ์ในวิชาชีพการพยาบาลนี้ต้องอาศัยระยะเวลาในการส่งเสริมประสบการณ์ที่ยาวนาน เพียงพอ ซึ่งในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ได้กำหนดมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้วยโครงสร้างหลักสูตรตามหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดพื้นฐานวิชาชีพ และหมวดวิชาชีพ ซึ่ง นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องใช้เวลาการศึกษาตามหลักสูตรจนครบตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร นานถึง 4 ปี ระยะ 4 ปีนี้ยาวนานเพียงพอที่จะให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามขั้นตอนของการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ โดยเริ่มจากขั้นการฟังหาผู้อื่น ไปสู่ขั้นการ แสวงหาความเป็นอิสระ นั้นมีความเป็นอิสระอย่างมีความพร้อมด้านวุฒิภาวะ จนถึงขั้นการมี อิสระตามขอบเขตของวิชาชีพ (Cohen. 1981 : 31-36) การคงอยู่ในสถาบันการศึกษา เพื่อการเรียนรู้จากประสบการณ์การฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละ ชั้นปีการศึกษาตามหลักสูตร ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางความรู้ ความสามารถในเชิงวิชาชีพ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์

(Chuaprapaisilp. 1989 : 44 ; citing Kemmis. 1988 : 5) จนสามารถ พัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้เมื่อเกิดเรียนรู้มากขึ้นตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์

5. ตัวแปรสุดท้ายที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา พยาบาล คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล นั่นคือ เอกลักษณ์ เชิงวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลส่วนหนึ่ง ผันแปรได้ตามปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล และผลการวิจัยนี้พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทาง วิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกในการพยากรณ์ การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล และ เป็นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เพื่อนนักศึกษาพยาบาลทั้งที่อยู่ชั้น ปีเดียวกัน และต่างชั้นปีกัน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันทั้งในด้านการเรียนรู้ ทางภาคทฤษฎี การร่วมมือกันในการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ การพักอาศัยอยู่ร่วมกัน ภายในหอพักเดียวกัน และการร่วมมือกันในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสติดต่อ สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมีความสนิทสนมกัน มีการแลก

เปลี่ยนความคิดเห็น หรือปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหา หรือมีการชี้แนะกันภายในกลุ่มจาก ประสบการณ์ที่ตนได้ผ่านมาในการเรียนรู้ทางวิชาชีพการพยาบาล และมีการร่วมมือกันในการ ทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทั้ง ที่อยู่ชั้นปีเดียวกันและต่างชั้นปี จึงเป็นผู้มีบทบาทร่วมในการถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล โดยมีวิถีทางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอด ทางวิชาชีพในระหว่างเพื่อนนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน มีลักษณะเป็นการสร้างให้เกิดความ เหนียวแน่นภายในกลุ่ม นักศึกษาพยาบาลสามารถยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ และบรรทัดฐาน ของวิชาชีพได้ ส่วนหนึ่งได้จากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ ในระหว่างกลุ่มนักศึกษาพยาบาลมีส่วนช่วยโน้มน้าวความคิดของนักศึกษาพยาบาลให้ยอมรับ สิ่งที่เป็นความเห็น หรือมติของกลุ่มนักศึกษาพยาบาล การมีจิตสำนึกในความเป็น สมาชิกภาพของกลุ่ม และการยอมรับในระเบียบกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของกลุ่มซึ่งนักศึกษา พยาบาลเป็นสมาชิกอยู่นั้น เป็นพื้นฐานให้นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งทาง ความคิด และการกระทำ ให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะ สมาชิกคนหนึ่งของสังคมวิชาชีพการพยาบาล และในฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งในกลุ่มย่อยของ ตน กลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ที่นักศึกษาพยาบาลให้ ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลว่ามีส่วนสร้างจิตสำนึกในการเป็น สมาชิกภาพของกลุ่ม ตลอดจนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการยอมรับระเบียบ กฎเกณฑ์ และบรรทัดฐานของกลุ่มวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นถ้ามีการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้ มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพยิ่งมากเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะ ทำให้เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลสูงขึ้นตามไปด้วย

6. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้โดยมีความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ และผลการวิจัยนี้พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ เป็นตัวแปร ที่สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาล วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้มากกว่าตัวแปรอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เริ่มฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ โดยการเรียนรู้จากบุคคลสำคัญ ที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรในทีมสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้เรียนรู้หลักการ ทฤษฎี และอุดมการณ์ทางวิชาชีพจากอาจารย์

พยาบาล อันเป็นการเรียนรู้อุดมการณ์ในการเป็นพยาบาลวิชาชีพตามที่สังคมคาดหวัง แต่เมื่อนักศึกษาพยาบาลเริ่มฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพอย่างแท้จริงในสถานการณ์จริง ทั้งในห้องผู้ป่วย หรือในชุมชน นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จะพยายามแสวงหาการเรียนรู้หรือเลียนแบบจากตัวแบบที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ (Pole-star) ซึ่งเป็นตัวแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานการพยาบาลในสถานที่นั้น ๆ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพยาบาลวิชาชีพ และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ (Leddy and Pepper. 1985 : 55-56 ; citing Sheehy. 1982 : 230-231) พยาบาลวิชาชีพจึงเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นเป้าหมายของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในการเลียนแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การให้ความสำคัญแก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เกิดการเรียนรู้ และคาดเดาได้ในพฤติกรรมที่ควรกระทำในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน การเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพในระยะเริ่มฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ส่วนหนึ่งจึงพัฒนาขึ้นได้จากการแสดงบทบาทของครูอย่างไม่เป็นทางการในการถ่ายทอดเชิงวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพ (สินริน สุ่มสุข. 2532 : 123-124) การปฏิบัติ และพฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพมีความหมายต่อนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในการประพจน์ และปฏิบัติตามบรรทัดฐานเฉพาะแบบขององค์การ (Moore. 1970 : 3-6)

ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่สำคัญรองลงมา คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล และผลการวิจัยนี้พบว่าความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกในการอธิบายความผันแปรของความรู้สึกเป็นปมเด่นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้ดีกว่าตัวแปรอื่น ๆ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เมื่อนักศึกษาพยาบาลเริ่มเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพอย่างแท้จริงในชั้นปีที่ 2 ช่วงนี้เป็นช่วงการต่อเนื่องระหว่างการตัดสินใจเรียนวิชาชีพการพยาบาลต่อไป หรือออกจากการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลไป การตัดสินใจได้ว่าตนต้องการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลจนสำเร็จการศึกษา มีความมั่นใจ และตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพการพยาบาลต่อไปในภายภาคหน้า การตัดสินใจได้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความตั้งใจมั่น และมีความคิดในลักษณะเป็นคำมั่นสัญญาของบุคคลต่อตนเองว่าจะปฏิบัติ หรือประพจน์ในสิ่งที่ตนเลือกยึดถือเป็นคติ หรืออุดมการณ์อย่างมั่นคง และ

ลุ่มาเสมอตามการตัดสินใจของตน และเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้น้อย (คลิต น้ำฝน.

2529 : 49 ; อ้างอิงมาจาก Pallak. et al. 1980 : 237 , Cialdini.

1980 : 38-39) จิตลักษณะของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 ที่ยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการ
พยาบาลจะทำให้ นักศึกษายาบาลรู้ว่า ตนเองมีเป้าหมายของชีวิตอนาคตอย่างไร จะเป็น
ผู้มีบทบาทและมีคุณค่าต่อสังคมอย่างไร ดังนั้น ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล
ของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 เป็นอย่างไร ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาล
วิชาชีพก็มีแนวโน้มแปรผันตามไปด้วย

7. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3
ได้โดยมีความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีม
สุขภาพ และผลการวิจัยนี้พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาท
พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ได้ดีกว่าตัวแปรอื่น ๆ และเป็นตัวแปรที่มีส่วน
ร่วมในการอธิบายความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่
3 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ระยะการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษา
ยาบาลชั้นปีที่ 3 เป็นระยะที่นักศึกษายาบาลได้รับมอบหมายการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพ
ในสถานการณ์ที่สลับซับซ้อนมากขึ้น นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 จะต้องประสานงานและปฏิบัติ
งานร่วมกับบุคลากรในทีมสุขภาพในสถานการณ์จริงที่มีหลากหลายปัญหามากขึ้น นักศึกษา
ยาบาลชั้นปีที่ 3 จะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทีมสุขภาพมากขึ้น การเรียนรู้ขอบ
เขตการปฏิบัติหน้าที่พยาบาลวิชาชีพเริ่มชัดเจนขึ้น พร้อม ๆ กับการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง
วิชาชีพเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ
จึงมีส่วนต่อการประเมินตนเองของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ
และการยอมรับในคุณค่าของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ
การได้รับการยอมรับจากบุคลากรในทีมสุขภาพ จะทำให้นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 มั่นใจใน
สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง
ที่สามารถปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้

8. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4
ได้โดยมีความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษา
ยาบาล และผลการวิจัยนี้พบว่า ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล

เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้ดีกว่าตัวแปรอื่น ๆ และเป็นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เป็นนักศึกษาพยาบาลที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาวិชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ข้อจำกัดของบทบาทหน้าที่ตามขอบเขตของพยาบาลวิชาชีพ และในการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพระยะนี้ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จะได้รับมอบหมายการปฏิบัติงานการพยาบาลที่ต้องมีการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือต้องปรึกษาคือปรึกษากันในระหว่างกลุ่มนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน ต้องฝึกหัดการทำงานเป็นทีมและฝึกการเป็นผู้นำทีมการพยาบาล ซึ่งนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทั้งในชั้นเรียน และในการปฏิบัติงานให้บริการแก่ผู้รับบริการในทุกสังคม ระยะนี้เป็นช่วงที่นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาตนเองเข้าสู่ขั้น ความเป็นอิสระ / การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Independence/Mutuality) (Cohen. 1981 : 35)

กลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนโน้มน้าวความคิดทัศนคติ และสร้างจิตสำนึกของบุคคลในการเป็นสมาชิกภาพของกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับระเบียบ กฎเกณฑ์ และบรรทัดฐานของกลุ่มได้ ปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อนักศึกษาพยาบาล ซึ่งนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 นำมาประเมินตนเองและเปรียบกับกลุ่ม ผลของการประเมินตนเองจะกลายเป็นภาพลักษณ์ของตน(Self-image) และกลายเป็นภาพพจน์ของตน(Self-conception) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2529 : 173-176) ดังนั้น การส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในการเรียนรู้บทบาทพยาบาลวิชาชีพยิ่งมากเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพสูงขึ้นตามไปด้วย

9. ตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่น่าสนใจอีกตัวแปรหนึ่งคือ แรงจูงใจในการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาเป็นตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพยากรณ์ความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 และมีส่วนร่วมในการพยากรณ์การรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แรงจูงใจใน

การศึกษาเป็นสิ่งที่เราภายในจิตใจที่ทำให้บุคคลเลือกปฏิบัติตามทางเลือกที่เห็นว่ามีความประโยชน์ต่อตนเองซึ่งทางเลือกนั้นอาจมีสิ่งตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผลประโยชน์ เกียรติยศ สถานภาพ ความเคารพยกย่องจากสังคม (คุลิต น้ำฝน. 2529 : 71-74) การได้รับสิ่งตอบแทนในสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เกียรติยศ สถานภาพพยานาวิชาชีพ การเคารพยกย่องจากสังคม และผู้รับบริการ เป็นคุณประโยชน์ของการเป็นพยานาวิชาชีพที่มีผลต่อจิตใจนักศึกษาพยาบาล การเห็นคุณค่าของการเป็นพยานาวิชาชีพมีส่วนต่อความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นความรู้สึกเป็นปมเด่นในการมีบทบาทเป็นพยานาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

การเห็นเป้าหมายในการเป็นพยานาวิชาชีพที่ชัดเจน ทำให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีความแข็งแกร่งที่จะกระทำกิจบางประการเพื่อให้ตนได้บรรลุสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ (Staub. 1984 : 31-34) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีสุดท้ายที่มองเห็นเป้าหมายของความสำเร็จในการเรียนรู้บทบาทพยาบาลในระยะใกล้ ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการศึกษาเป็นอย่างดีให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีความตั้งใจในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของตนในบทบาทพยาบาลวิชาชีพให้สูงขึ้น ศักยภาพในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ส่วนหนึ่งจึงผันแปรได้ตามแรงจูงใจในการศึกษา ซึ่งทำให้การรับรู้ตนเองในด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพผันแปรตามด้วย

10. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาล เป็นตัวแปรที่ไม่เข้าในสมการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาลจึงเป็นตัวแปรที่อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้น้อยกว่าตัวแปรอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ของอาจารย์พยาบาล อาจารย์พยาบาลจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาพยาบาลทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการสอนแบบบรรยาย ซึ่งนักศึกษาพยาบาลเรียนพร้อม ๆ กันทั้งชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาลในการสอนภาคทฤษฎีจึงอธิบายความผันแปรของการรับรู้ตนเองในด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพและความรู้สึกเป็นปมเด่นในการเป็นพยานาวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้น้อยกว่าตัวแปรอื่น ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานการณ์การฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษา

พยาบาล

สำหรับการเรียนการสอนภาคปฏิบัตินั้น อาจารย์พยาบาลจะทำหน้าที่ในการคัดสรรสถานการณ์ที่เหมาะสมสำหรับการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคน ในขณะที่ฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพนี้ นักศึกษาพยาบาลจะได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลวิชาชีพ บุคลากรในทีมสุขภาพ และอาจารย์พยาบาลที่ทำการนิเทศ การนิเทศการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยอาจารย์พยาบาล ซึ่งต้องทำเป็นรายบุคคล เวลาในการนิเทศเพื่อพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลจึงถูกเฉลี่ยกันไปให้ทั่วถึงตามจำนวนนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพในแต่ละกลุ่ม และตามกิจกรรมการพยาบาลที่สำคัญในแต่ละสถานการณ์ที่นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนได้รับมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนจึงมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติได้น้อยกว่าที่คาดหวัง ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนจึงต้องแสวงหาเรียนรู้รับบทของบทบาทพยาบาลวิชาชีพด้วยตนเองให้มากขึ้น โดยมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานการพยาบาล เช่น พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรในทีมสุขภาพ

กลุ่มบุคคลดังกล่าวเมื่อเทียบสัดส่วนและจำนวนแล้ว ย่อมมากกว่าอาจารย์พยาบาล รวมทั้งมีเวลาปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาพยาบาลในขณะที่ปฏิบัติงานร่วมกันมากตามไปด้วย การมีโอกาสดังกล่าวได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน การปรึกษาหารือในปัญหาบางอย่าง การประสานงานในการปฏิบัติงานการพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ และประเมินตนเองในการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพส่วนหนึ่งจากปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับพยาบาลวิชาชีพ นอกจากนั้นแล้วสถานการณ์คัดสรรที่อาจารย์พยาบาลมอบหมายให้นักศึกษาพยาบาลได้ฝึกหัดการทำงานร่วมกันเป็นทีม และการฝึกหัดเป็นผู้นำทีมการพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลมากขึ้น เพื่อปรึกษาหารือกันในการบริหารงานการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกัน การปรึกษาหารือกัน จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดภาพพจน์ของตนในการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานการพยาบาลตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพตามที่ตนได้รับมอบหมาย เมื่อเปรียบเทียบแล้ว ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาลจึงเป็นตัวแปรที่อธิบายความผันแปรของเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้น้อยกว่าปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

11. ผลการศึกษาระดับชั้นมัธยม 6 เป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับชั้นมัธยม เป็นผลการศึกษาที่ไม่เกี่ยวข้องเนื่องกับการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ความรู้สึกในทางบวกต่อคุณค่าของตน การมีภาพพจน์ของตนในทางที่ดีจากการรับรู้ระดับสติปัญญาของตนด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับชั้นมัธยม 6 จึงไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นปมเด่นในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ หรือการรับรู้ตนเองด้านสมรรถนะในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษายาบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการพยากรณ์เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ระยะการคงอยู่ในสถาบันการศึกษา และปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาล ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา และอาจารย์พยาบาล ควรคัดสรรสภาพแวดล้อมที่พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรในทีมสุขภาพ สามารถมีปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับนักศึกษายาบาลในทางที่ดีต่อกัน พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ความสามารถ และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนทั้งในบทบาทอิสระ และบทบาทที่ไม่อิสระ บุคลากรในทีมสุขภาพมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษายาบาลเรียนรู้ขอบข่ายงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้ชัดเจน เรียนรู้สถานการณ์ทางสังคมของตนได้และภาคภูมิใจในตนเองในการมีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ การพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลควรกำหนดนโยบายการคัดเลือกผู้ต้องการสมัครเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล โดยกำหนดวิธีการคัดเลือก

เพื่อให้ได้ นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะทางจิตใจที่พึงประสงค์ ได้แก่ ผู้ที่มีแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ต้องการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลอย่างแท้จริง และมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาและประกอบวิชาชีพการพยาบาลต่อไปในอนาคต นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะทางจิตใจที่ดีต่อการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลจะให้ความพยายามพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของตนเองด้วยความตั้งใจมั่นของตน

3. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล และอาจารย์พยาบาล ควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล โดยสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์กัน (Interactive technique) ให้มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดอภิปรายกลุ่มย่อย การจัดสัมมนาการพยาบาล การจัดประชุมกลุ่มก่อนและหลังให้การพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลทั้งที่อยู่ชั้นปีเดียวกัน และต่างชั้นปีกัน ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นในกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์เพื่อนพยาบาล เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเฉพาะแบบในเชิงวิชาชีพจากแหล่งทรัพยากรใกล้ตัว

4. อาจารย์พยาบาลควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลกับกับอาจารย์พยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดสรรเวลาในระหว่างการนิเทศการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลให้แก่ นักศึกษาพยาบาลอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลได้รับการถ่ายทอดคุณลักษณะเฉพาะแบบทางวิชาชีพการพยาบาลจากอาจารย์พยาบาล ซึ่งเป็นตัวแบบพยาบาลวิชาชีพที่สังคมคาดหวัง โดยการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติงานการพยาบาลร่วมกัน การได้มีโอกาสเลียนแบบบทบาทพยาบาลวิชาชีพจากอาจารย์พยาบาล การเรียนรู้วิถีทางการปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพเมื่อปฏิบัติกรพยาบาลร่วมกับอาจารย์พยาบาล จะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

นอกจากนั้นแล้วอาจารย์พยาบาล และพยาบาลวิชาชีพควรได้มีการร่วมมือกันในการเป็นแหล่งการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพการพยาบาลให้แก่ นักศึกษาพยาบาล และแสดงบทบาทเป็นผู้สนับสนุน ประคับประคอง ให้ นักศึกษาพยาบาลได้กระทำกิจกรรมการฝึกหัดบทบาทพยาบาลวิชาชีพร่วมกันกับอาจารย์พยาบาล และพยาบาลวิชาชีพ โดยให้นักศึกษาพยาบาลมีประสบการณ์ และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Active learner) พร้อมกัน

นั้นอาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และนักศึกษายาบาลควรได้มีโอกาสร่วมกันในการ ประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาลเป็นรายบุคคล เพื่อให้ นักศึกษายาบาลสามารถรับทราบข้อมูลย้อนกลับจากการประเมินทั้งที่เป็นพฤติกรรมที่ดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข นักศึกษายาบาลจะเป็นผู้ไตร่ตรอง และตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และละทิ้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษายาบาล สามารถพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพได้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาลเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และควรได้มีการศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล แนวทางการวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ จึงควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อขยาย ผลการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพ ของนักศึกษายาบาล โดยศึกษาจากกลุ่ม นักศึกษายาบาล อาจารย์พยาบาล ผู้บริหารสถาบัน การศึกษาวิชาชีพการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรในทีมสุขภาพ เพื่อนำไปใช้ ประกอบการบริหารการศึกษายาบาลได้อย่างต่อเนื่องในขั้นต่อไป

2. การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) จึงควรมีการศึกษาระยะยาว (Longitudinal study) เพื่อติดตามพัฒนาการเอกลักษณ์เชิง วิชาชีพของนักศึกษายาบาลตั้งแต่ เริ่มเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล จน กระทั่งสำเร็จเป็นบัณฑิตพยาบาล เพื่อให้เกิดความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล ซึ่งสามารถนำมาใช้พัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพ การพยาบาลได้ต่อไป

3. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับเพื่อนนักศึกษายาบาลเป็นตัวแปรสำคัญ ตัวหนึ่งที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล จึงควรมีการศึกษารอบ องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษายาบาล เพื่อประกอบ การพิจารณาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา พยาบาลต่อไป

4. คุณลักษณะทางจิตใจที่สำคัญของนักศึกษาพยาบาล คือ แรงจูงใจในการศึกษา และความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ควรมีการศึกษาเพื่อให้มีความรู้อย่างชัดเจนในองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลยิ่งขึ้น ในเรื่องต่อไปนี้เป็น

4.1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

4.2 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

5. ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาลเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลจึงควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่อง ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ไปใช้เป็นยุทธวิธีในการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร หมุ่มยัคฆ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528. อัดสำเนา.
- กองการพยาบาล. "ผลการวิเคราะห์ปัญหาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของพยาบาลสำเร็จใหม่," ใน รายงานการประชุมเรื่อง การพัฒนาการศึกษาอบรมและจัดบริการพยาบาล. หน้า 118-120. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, 2522.
- กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคนอื่น ๆ. "การศึกษาอัตมโนทัศน์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหิดล," วารสารพยาบาลศาสตร์. 2(3) : 222-234 ; กรกฎาคม-กันยายน 2527.
- คณะอนุกรรมการการศึกษาสภาพการศึกษานพยาบาล. รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพการศึกษานพยาบาล. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2527.
- คณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัยทางการศึกษานพยาบาล. รายงานการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพของพยาบาลวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- ดิग्ฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "เอกลักษณ์ของชาติ," เอกลักษณ์ของชาติกับการพัฒนาชาติไทย. เอกสารการสัมมนา, ม.ป.ท., 2526.
- จินตนา ยูนิพันธุ์. การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ดุสิต น้าฝน. การถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารกับความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ : ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ. วิทยานิพนธ์ สด.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนยา บุญทอง. "แลไปข้างหน้าการศึกษานพยาบาล," ใน รายงานการประชุมวิชาการคณะพยาบาลศาสตร์ ครั้งที่ 2 เรื่อง การพยาบาล : ความก้าวหน้าในการศึกษา การวิจัย และการปฏิบัติ. หน้า ก1-ก23. กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.
- นภาพร พุ่มพฤษ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้น มศ. 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ลพบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

นิภา คิตประเสริฐ. การเปรียบเทียบค่านิยมทางวิชาชีพ ทางบริการ และทางราชการ ของ
นักศึกษาพยาบาล และพยาบาลที่มีระยะเวลาของประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิก
แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
ถ่ายเอกสาร.

ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และ
ทำปกเจริญผล, 2525.

ประนอม โอทกานนท์. การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์เพื่อเป้าหมายการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ประนอม แสงจันทร์. ความพึงพอใจในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในสถาน
ศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529. ถ่ายเอกสาร.

ผกา เศรษฐจันทร์ และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยฉบับสรุป : การศึกษาระยะยาวเพื่อ
ประเมินผลหลักสูตรพยาบาล 4 ปี จากนักศึกษาพยาบาลรุ่นปีการศึกษา 2524.

กรุงเทพฯ : กองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข,
2530.

พนม เทพพิทักษ์. "แง่คิดเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาล," วารสารการพยาบาล. 1(1)
: 47-51 ; กันยายน 2533.

พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. "หน่วยที่ 13 ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ
การพยาบาล," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล
หน่วยที่ 8-13. หน้า 783- 846. พรจันทร์ สุวรรณชาติ ประธานกรรมการ.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.

ฟาริดา อิบราฮิม. คู่มือปฏิบัติการพยาบาลขั้นวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,
2525.

รัตนา ทองสวัสดิ์. วิชาชีพการพยาบาล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2531.
วิชาชีพการพยาบาล : ประเด็นและแนวโน้ม. เชียงใหม่ : ช้างเผือกคอมพิว
กราฟิค, 2532.

ลออ หุตางกูร. จรรยาสำหรับพยาบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2525.

วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล. การติดตามผลการปฏิบัติงานของพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล
สหภาพชาติไทย ตามการรับรู้ของตนเองและผู้บังคับบัญชา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. ถ่ายเอกสาร.

Xวัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, 2530 ก .

_____. บุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530 ข .

Xสงวนศรี วิรัชชัย. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2527. ✓

Xสัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
เจ้าพระยาการพิมพ์, 2529. ✓

สุธีรา อายุวัฒน์. "คุณภาพบัณฑิต," ใน การสัมมนาพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1.
หน้า 101-107. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2531. ✓

Xสืบริน สุ่ม. กระบวนการขัดเกลาเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532. ถ่ายเอกสาร.

อุดม สุภาไทร. "กฎหมายและจรรยาบรรณกับคุณภาพการพยาบาล," ใน ประมวลการประชุม
พยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 8. หน้า 260-265. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสารจำกัด,
2531.

อรรพรรณ อภัยเสน. การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ปี
การศึกษา 2524-2527. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพยาบาลสหภาพชาติไทย, 2530.

Alichnie, Mary C. "Professional Socialization of Baccalaureate
Nursing Students : The Relationship between Interpersonal
and Personal Values," Dissertation Abstracts International.
47(10) : 3670-A ; April, 1986.

Atkinson, Paul. "The Reproduction of the Professional Community,"
in The Sociology of the Profession. edited by Robert Dingwell
and Philip Lewis. p.224-241. London : The Macmillan Press
Ltd., 1983.

- X Bandura, Albert. "Social-Learning Theory of Identificatory Processes," in Handbook of Socialization : Theory and Research. edited by David A. Goslin. p.213-262. Chicago : Rand McNally Publishing Co., 1973.
- X Bland and Schmitz. "Characteristic of Successful Research and Implication for Faculty Development," Journal of Medical Education. 6(1) : 22-31 ; January, 1986.
- X Braham, Virginia Z. "Identifying Effective Behavior of Nursing Instructor Through Critical Incidents," Nursing Research. 14(Winter) : 65-69 ; 1965.
- Bucher, Rue. and Anselm Strauss. "Profession In Process," The American Journal of Sociology. 66 : 325-334 ; January, 1961.
- Burton, Roger V. "Socialization : Psychological Aspects," in International Encyclopedia of Social Sciences. edited by David L. Sills. 14 : 534-544. New York : Macmillan Co. and The Free Press, 1968.
- Cerato, Kathryn J. "The Effect of a Graduate Nursing Curriculum on the Professional Value Systems of Students," Dissertation Abstracts International. 45(12) : 3528-A ; June, 1984.
- Child, Dennis. "Educational Psychology : Past, Present and Future," in New Directions in Educational Psychology. edited by Noel Entwistle. p. 9-23. London : The Palmer Press, 1985.
- Chusapraisilp, Arphorn. Improving Learning from Experience through the Concept of Pre-and Post-Clinical Conferences : Action Research in Nursing Education in Thailand. Unpublished Ph.D. Dissertation, New South Wales : University of New South Wales, 1989. mimeographed.
- Cohen, Helen A. The Nurses' Quest for a Professional Identity. California: Addison-Wesley Publishing Company, 1981.
- Colucciello, Margaret L. "An Examination of the Relationship of Jung's Psychological Types and the Socialization into the Profession of Nursing," Dissertation Abstracts International. 47(8) : 2867-A ; February, 1986.

- Davis, K. "Resocialization to Professional Nursing Practice." Dissertation Abstracts International. 47(7) : 2466-A ; January, 1987.
- Dobbs, K.K. "The Senior Preceptorship as a Method for Anticipatory Socialization of Baccalaureate Nursing Students," Journal of Nursing Education. 27(4) : 167-171 ; April, 1988.
- Donner, Gall J. "Work Setting and Professional Socialization of Nurses in Ontario." Dissertation Abstracts International. 47(10) : 3636-A ; April, 1986.
- Etzioni, Amitia. A Comparative Analysis of Complex Organization. New York : The Free Press, 1975.
- X Frisch, Noreen C. "The Value Analysis Model and the Moral and Cognitive Development of Baccalaureate Nursing Students," Dissertation Abstracts International. 47(7) : 2467-A ; January, 1987.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 7 th. ed. Singapore : McGraw-Hill Book Company, 1987.
- Gecas, Viktor. "The Self Concept," Annual Reviews of Sociology. 8 : 1-33 ; 1982.
- Ginsburg, Herbert P. "Piaget and Education," in New Directions in Educational Psychology. edited by Noel Entwistle. p. 45-60. London : The Palmer Press, 1985.
- Goode, William. "Community Within a Community : The Professions," American Sociological Review. 22 : 194-200 ; 1957.
- Gurney, Peter W. Self-Esteem in Children with Special Educational needs. London : Billing and Sons Ltd., 1988.
- Herbert, Theodore H. Dimensions of Organizational Behavior. New York : Macmillan Publishing Co., 1976
- Hill, White D. and T.H. Christansen. "The Declining Status of School Nurse in New York," Journal of School Health. 57(4) : 137-143 ; April, 1987.

- Horobin, Gordon. "Professional Mystery : The Maintenance of Charisma in General Medical Practice," in The Sociology of the Profession. edited by Robert Dingwall and Philip Lewis. p.84-105. London : The Macmillan Press Ltd., 1983.
- Horowitz, Mardi J. Image Formation and Cognition. 2 nd. ed. New York : Appleton-Century-Crofts, 1978.
- X Jacobson, Margaret M. "Effective and Ineffective Behavior of Teachers of Nursing as Determined by their Students," Nursing Research. 15(Summer) : 218-223 ; 1966.
- X Katz, K. and Robert L. Kahn. The Social Psychology of Organization. 2 nd. ed. New York : John Wiley & Sons Inc., 1978.
- X Kelman, Herbert C. "Process of Opinion Change," Public Opinion Quaterly. 25(Fall) : 55-78 ; 1961.
- X Kendo, Thomas M. Social Interaction. Saint Louis : The C.V. Mosby Co., 1977.
- Kochanska, Grazyna. "Regulatory Theory of Personality and Development of Prosocial Behaviors," in Development and Maintenance of Prosocial Behavior : International Perspective on Positive Morality. edited by Ervin Staub and others. p.155-176. New York : A Division of Plenum Publishing Corporation, 1984.
- Kolb, Davis A. Experiential Learning : Experience as The Source of Learning and Development. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1984.
- Kolb, Davis A., Irwin M. Rubin and James M. McIntry. Organizational Psychology : A Book of Reading. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1979.
- Kraemer, Linda G. "Professional Socialization of Dental Hygienist as Measured by Professional Attitude and Interpersonal Values," Dissertation Abstracts International. 47(8) : 2909-A ; February, 1986.
- Laing, R.D. Self and Others. London : Redwood Ltd., 1977.

- X Leddy, Susan. and J. M. Pepper. Conceptual Bases of Professional Nursing. Philadelphia : J.B.Lippincott Co., 1985.
- Marmor, Lois G. "The Perceived Relationships of Peers on Process of Professional Socialization of Woman Thirty-Nine Years Old or Older and Woman Twenty-Five Years Old or Younger in Four Graduate Departments (Higher Education)," Dissertation Abstracts International. 47(9) : 3331-A ; March, 1986.
- McCall, George J. "The Structure, Content, and Dynamics of Self : Continuities in the Study of Role-Identities," in Self and Identity : Psychosocial Perspectives. edited by Krysis Yardley and Terry Honness. p.133-143. New York : John Wiley & Sons Ltd., 1987.
- ✓ Melcom, Norma J. "Professional Socialization and the Value of Nurses," Dissertation Abstracts International. 45(10) : 3109-A ; April, 1983.
- ✓ Molony, Margaret M. Professionalization of Nursing. Philadelphia : J.B. Lippincott Co., 1986.
- X Moore, Wilbert E. The Professions : Roles and Rules. New York : Russell Sage Foundation, 1970.
- Murdock, Jane E. "Characteristics of Registered Nurse Students and their Returning to School Experiences : Toward Creating More Responsive Educational Environment," Dissertation Abstracts International. 47(7) : 2469-A ; January, 1987.
- X Murphy, Richard W. Status and Conformity. New York : Times-life Books, 1976.
- X Osman, Carol L. "Nursing Students' Perceptions of Nurse Role Models Characteristics in Nursing Faculty," Dissertation Abstracts International. 48(3) : 568-A ; September, 1987.
- Piliavin, Jane A., Dorcas E. Evans and Peter Callelo. "Learning to Give to Unnamed Strangers," in Development and Maintenance of Prosocial Behavior : Perspectives on Positive Morality. edited by Ervin Staub and others. p.471-491. New York : A Division of Plenum Publishing Corporation, 1984.

X Purkey, William W. Self Concept and School Achievement. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1970.

X Rauert, Karen C. "The Clinical Instructors as Role Model," Journal of Nursing Education. 13 : 33-39 ; August, 1974.

Rueschemeyer, Dietrich. "Professional Autonomy and the Social Control of Expertise." in The Sociology of the Profession. edited by Robert Dingwall and Philip Lewis. p. 38-57. London : The Macmillan Press Ltd., 1983.

X Saylor, Coleen R. "Organizational Evaluation and Professional Evaluation : Clinical Evaluation of Nursing Students," Dissertation Abstracts International. 48(7) : 1729-A ; January, 1987.

Scheaffer, Richard L., William Mendenhall and Lyman Ott. Elementary Survey Sampling. 3 rd.ed. Boston : PWS-KENT Publishing Company, 1986.

X Schweer, Jean E. and Kristine M. Gebbie. Creative Teaching in Clinical Nursing. 3 rd.ed. Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1976.

Schumann, Lorna L. "Factors Related to Registered Nurses' Attitudes Toward their Basic Nursing Education," Dissertation Abstracts International. 47(7) : 2378-A ; January, 1987.

Shore, David A. "Perception about Selected Accountability Mechanisms from Administrators of Health Educational Programs Offering Doctoral Degrees," Dissertation Abstracts International. 47(9) : 3324-A ; March, 1986.

X Simpson, Ida H. From Student to Nurse. London : Cambridge University Press , 1979.

X Simpson, Ronald D. and J. S. Oliver. "A Summary of Major Influences on Attitude Toward and Achievement in Science Among Adolescent Students," Science Education. 47(1) : 1-18 ; 1990.

X Smith, James P. Nursing Science in Nursing Practice. London : Butterworths, 1981.

- Sorensen, Karen C. and Joan Luckmann. Basic Nursing : A Psychophysiologic Approach. Philadelphia : W.B.Saunders Co., 1979.
- Staub, Ervin. "Notes toward an Interactionist Motivational Theory of the Determinants and Development of (Pro)Social Behavior," in Development and Maintenance of Prosocial Behavior : Perspectives on Positive Morality. edited by Ervin Staub and others. p.29-48. New York : A Division of Plenum Publishing Corporation, 1984.
- ✓ Stryker, Sheldon. "Identity Theory : Developments and Extensions," in Self and Identity : Psychosocial Perspectives. edited by Krysia Yardley and Terry Honness. p.89-103. New York : John Wiley & Sons Ltd., 1987.
- Stryker, S. and Richard L. Serpe. "Commitment, Identity Salience, and Role Behavior : Theory and Research Example," in Personality, Roles and Social Behavior. edited by William Ickes and Eric S. Knowles. p.199-218. New York : Springer-Verlag New York Inc., 1982.
- X Thomas, Darwin L. and Andrew J. Weigert. "Socialization and Adolescent Conformity to Significant Others : A Cross-National Analysis," American Journal Review. 36 : 835-847 ; October, 1971.
- Tinto, Vincent. "Dropout from Higher Education : A Theoretical Synthesis of Recent Research," Review of Educational Research. 45(1) : 89-125 ; Winter, 1975.
- Turner, R.H. "The Role and the Person," American Journal of Sociology. 84 : 1-23 ; 1978.
- X West, Micheal. and Ruth Rushton. "Mismatches in the Work-Role Transition," Journal of Occupational Psychology. 64(4) : 271-286 ; December, 1989.
- Wilensky, Harold L. "The Professionalization of Everyone?," The American Journal of Sociology. 70 : 137-158 ; September, 1964.

Wiley, Mary G. and C. N. Alexander. "From Situation to Self Attribution : The Impact of Social Structural Schemata," in Self and Identity : Psychosocial Perspectives. edited by Krysis Yardley and Terry Honness. p.105-117. New York : John Wiley & Sons Ltd., 1987.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามและแบบวัดในการวิจัย

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล

เรียน นักศึกษานายบาล

ท่านเป็นตัวแทนคนหนึ่งของนักศึกษานายบาลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล คำตอบของท่านจะถูกแปรค่าเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ และการแปรผลข้อมูลจะไม่มีการอ้างอิงถึงตัวบุคคลหรือสถาบัน ดังนั้นขอให้ท่านโปรดให้คำตอบที่ตรงตามความเป็นจริง และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องและครบถ้วนสามารถนำไปใช้ได้และผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษานายบาลต่อไป

เมื่อท่านคืนแบบสอบถามแก่ผู้รวบรวมข้อมูลแล้ว โปรดรับซองใส่กระดาษcheidหน้าไว้เป็นที่ระลึกด้วยความขอบคุณยิ่งในความร่วมมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นันทนา น้ำฝน

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษานายบาล
- ตอนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการนายบาล
- ตอนที่ 3 แบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการนายบาล
- ตอนที่ 4 แบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการนายบาล
- ตอนที่ 5 แบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษานายบาล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษานายบาล

คำชี้แจง โปรดเติมคำในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

- (1) ฉันมีผลการศึกษาเกรดเฉลี่ยชั้น ม. 6 เท่ากับ _____
ถ้าไม่จบชั้น ม.6 สอบเทียบได้เมื่อเรียนชั้น ม. _____ ได้เกรดเฉลี่ยเท่ากับ _____
- (2) ขณะนี้ฉันกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ _____
( ) ชั้นปีที่ 2   ( ) ชั้นปีที่ 3   ( ) ชั้นปีที่ 4
- (3) ข้อมูลพันการทำงานเมื่อฉันสำเร็จการศึกษาวิชาชีพการนายบาล
( ) มีสัญญาผูกพันการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา
( ) ไม่มีข้อมูลใดๆ

ตอนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหลังข้อความที่บรรยายเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลให้ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุดตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5	หมายถึง	เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นเหตุจูงใจมาก
3	หมายถึง	เป็นเหตุจูงใจพอสมควร
2	หมายถึง	เป็นเหตุจูงใจน้อย
1	หมายถึง	เป็นเหตุจูงใจน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

เหตุจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	5	4	3	2	1
0. วิชาชีพการพยาบาลเป็นอาชีพที่มีรายได้มั่นคง		/			

เหตุจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	ระดับของการจูงใจ				
	5	4	3	2	1
1. พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองสนับสนุนให้เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล					
2.ญาติหรือคนที่ชอบพอรักใคร่เป็นพยาบาล					
3. เพื่อนชักชวนให้มาเรียนวิชาชีพการพยาบาล					
4. วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ...					
5. วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อครอบครัว .					

เหตุจูงใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	ระดับของการจูงใจ				
	5	4	3	2	1
6. วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคม	.....	.....	.....	.....	.....
7. วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและมีคุณค่า ..	.....	.....	.....	.....	.....
8. การเป็นพยาบาลวิชาชีพทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยได้อย่างถูกต้อง	.....	.....	.....	.....	.....
9. ขณะเรียนวิชาชีพการพยาบาลมีสวัสดิการด้านหอพักให้ ...	.....	.....	.....	.....	.....
10. เมื่อเข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาลมีโอกาสได้รับทุนอุดหนุนการศึกษา	.....	.....	.....	.....	.....
11. มีงานทำทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา	.....	.....	.....	.....	.....
12. เมื่อมีญาติหรือเพื่อนเจ็บป่วยสามารถจะช่วยเหลือได้ ...	.....	.....	.....	.....	.....
13. หลังสำเร็จการศึกษาแล้วมีโอกาสสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้นจากการทำงานพิเศษนอกเวลา	.....	.....	.....	.....	.....
14. เมื่อทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพจะได้รับสวัสดิการในด้านที่พัก อาหาร และเครื่องแบบ ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
15. เมื่อเจ็บป่วยจะได้รับสิทธิพิเศษในการรักษาพยาบาล ...	.....	.....	.....	.....	.....
16. การเป็นพยาบาลวิชาชีพทำให้มีโอกาสสร้างความก้าวหน้าในการทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 แบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหลังข้อความที่บรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกของท่าน
ที่มีต่อวิชาชีพการพยาบาล หรือการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง เป็นความจริงมากที่สุดหรือเห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง เป็นความจริงหรือเห็นด้วย
3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
2 หมายถึง ไม่เป็นความจริงหรือไม่เห็นด้วย
1 หมายถึง ไม่เป็นความจริงอย่างยิ่งหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ	ระดับของความรู้สึกนึกคิด				
	5	4	3	2	1
1. ฉันให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยทุกคนด้วยความเต็มใจ	.....	.....	.....	.....	.....
2. ฉันยินดีรับผิดชอบการอยู่เวรในวันหยุดราชการ หรือเวร ยามวิกาล	.....	.....	.....	.....	.....
3. การได้ช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยทำให้ฉันมีความสุขใจ	.....	.....	.....	.....	.....
4. ฉันตั้งใจจะปฏิบัติงานในวิชาชีพอย่างไม่ย่อท้อต่อปัญหา ...	.....	.....	.....	.....	.....
5. ฉันรู้สึกกว่าตนเองเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบต่อวิชาชีพ การพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
6. ฉันเต็มใจที่จะปฏิบัติการพยาบาลร่วมกับบุคลากรทุกระดับ .	.....	.....	.....	.....	.....
7. ฉันยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าความรู้ทาง การพยาบาลเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ	.....	.....	.....	.....	.....
8. ฉันยินดีปฏิบัติตามบทบัญญัติจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล .	.....	.....	.....	.....	.....
9. ฉันจะยังประกอบวิชาชีพการพยาบาล ถึงแม้จะมีโอกาส เลือกประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้ดีกว่า	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 แบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องว่างหลังข้อความที่บรรยายให้ตรงกับสิ่งที่ปรากฏแก่ตัวท่าน
ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	เป็นความจริงมากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นความจริง
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ไม่เป็นความจริง
1	หมายถึง	ไม่เป็นความจริงอย่างยิ่ง

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล	ระดับของการพัฒนาการเชิงวิชาชีพ				
	5	4	3	2	1
✓ 1. การสอนของอาจารย์พยาบาลทำให้ฉันได้พัฒนาความรู้ ความสามารถทางการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์พยาบาลทำให้ฉัน มองเห็นเป้าหมายและวิถีทางของการประกอบวิชาชีพ การพยาบาลได้อย่างชัดเจน	.....	.....	.....	.....	.....
✓ 3. การได้เห็นแบบอย่างจากการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล เสริมสร้างให้ฉันมีอุดมการณ์ในการประกอบวิชาชีพ	.....	.....	.....	.....	.....
4. อาจารย์พยาบาลเปิดโอกาสให้ฉันได้ตัดสินใจเลือกวิธีการ แก้ไขปัญหาทางการพยาบาลด้วยตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....
5. อาจารย์พยาบาลให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนา ความรู้ความสามารถ และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ฉัน	.....	.....	.....	.....	.....
✓ 6. การปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์พยาบาลทำให้ฉันได้พัฒนา ความรู้สึกสำนึกในความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ของตน	.....	.....	.....	.....	.....
✓ 7. การชี้แจงหรือคำแนะนำของพยาบาลวิชาชีพทำให้ฉันได้พัฒนา ความรู้ความสามารถทางการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล	ระดับของพัฒนาการเชิงวิชาชีพ				
	5	4	3	2	1
8. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับพยาบาลวิชาชีพทำให้ฉันมองเห็นเป้าหมายและวิถีทางของการประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้อย่างชัดเจน	.....	.....	.....	.....	.....
9. การได้เห็นแนวทางการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพเสริมสร้างให้ฉันมีทัศนคติต่อวิชาชีพในทางที่ดี	.....	.....	.....	.....	.....
10. การมีสัมพันธภาพที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับพยาบาลวิชาชีพทำให้ฉันรู้สึกพอใจในพัฒนาการเชิงวิชาชีพของตนเอง ..	.....	.....	.....	.....	.....
11. การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆกับพยาบาลวิชาชีพ ทำให้ฉันได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
12. การปฏิบัติงานร่วมกับพยาบาลวิชาชีพทำให้ฉันได้พัฒนาความรู้สึกสำนึกในความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ของตน .	.....	.....	.....	.....	.....
13. การทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทำให้ฉันได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางการพยาบาล .	.....	.....	.....	.....	.....
14. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทั้งชั้นปีเดียวกัน และต่างชั้นปี ทำให้ฉันยอมรับกฎ ระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในขอบข่ายของวิชาชีพการพยาบาลได้ .	.....	.....	.....	.....	.....
15. ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันในระหว่างกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลทำให้ฉันแสวงหาหนทางเพื่อให้กลุ่มมีความเหนียวแน่นภายใน.....	.....	.....	.....	.....	.....
16. การทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนร่วมกับนักศึกษาพยาบาล ทั้งชั้นปีเดียวกัน และต่างชั้นปี ช่วยให้ฉันมีพัฒนาการในด้าน การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มทางสังคม	.....	.....	.....	.....	.....
17. การร่วมอภิปรายกับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาพยาบาลในมน้าวให้ฉันยอมรับทัศนคติและค่านิยมที่ดีทางวิชาชีพได้ด้วยเหตุผล .	.....	.....	.....	.....	.....

ปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล	ระดับของพัฒนาการเชิงวิชาชีพ				
	5	4	3	2	1
18. การปฏิบัติการพยาบาลร่วมกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาล ทั้งชั้นปีเดียวกัน และต่างชั้นปี ทำให้ฉันได้พัฒนาความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม	.....	.....	.....	.....	.....
19. การปฏิบัติงานร่วมกันกับบุคลากรในทีมสุขภาพส่งเสริมให้ฉันได้เรียนรู้ข้อบ่งชี้ความรับผิดชอบตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพได้ชัดเจนขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
20. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคลากรในทีมสุขภาพส่งเสริมให้ฉันมองเห็นเป้าหมายของตนเองในการทำงานเพื่อให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชนได้ชัดเจนขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
21. การประสานงานกับบุคลากรในทีมสุขภาพได้อย่างราบรื่นทำให้ฉันรู้สึกพอใจในพัฒนาการตามบทบาทหน้าที่ของตน ..	.....	.....	.....	.....	.....
22. การพูดคุยถึงปัญหาที่น่าสนใจในข้อบ่งชี้ของวิชาชีพอย่างเป็นกันเองกับบุคลากรในทีมสุขภาพส่งเสริมให้ฉันมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
23. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ทำให้ฉันตระหนักว่าแต่ละบุคคลมีสถานการณ์ในการทำงานแตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ	.....	.....	.....	.....	.....
24. การติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในทีมสุขภาพส่งเสริมให้ฉันพยายามขวนขวายหาความรู้เพื่อสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 5 แบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องว่างหลังข้อความที่บรรยายความสามารถหรือความรู้สึกของท่านในการแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	สามารถปฏิบัติได้ดีมากที่สุดหรือเป็นความจริงมากที่สุด
4	หมายถึง	สามารถปฏิบัติได้ดีหรือเป็นความจริง
3	หมายถึง	ยังต้องปรับปรุงหรือไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ยังไม่ได้ปฏิบัติหรือไม่เป็นความจริง
1	หมายถึง	ยังไม่ได้เรียนหรือไม่เป็นความจริงอย่างยิ่ง

การแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ	ระดับของการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. ฉันสามารถวินิจฉัยภาวะสุขภาพของผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง.....					
2. ฉันสามารถวางแผนให้บริการการพยาบาลเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้อย่างเหมาะสม					
3. ฉันปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้องเทคนิคตามหลักการทางวิทยาศาสตร์					
4. ฉันปฏิบัติการพยาบาลตามขอบเขตของกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ					
5. ฉันเคารพสิทธิของผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน					
6. ฉันสามารถใช้การป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
7. ฉันให้การศึกษาเป็นรายบุคคล ครอบครัว และชุมชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
8. ฉันปฏิบัติการพยาบาลที่สนองตอบตามความต้องการของผู้รับบริการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ...					

การแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ	ระดับของการประเมิน				
	5	4	3	2	1
9. ฉันตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ทันเวลาที่ ถูกต้อง และเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
10. ฉันสื่อสารกับผู้มารับบริการทั้งบุคคล ครอบครัว และชุมชน ได้ถูกต้อง และเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
11. ฉันปฏิบัติการพยาบาลโดยไม่ลืมบทบาทอิสระซึ่งเป็น หน้าที่โดยตรงของการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
12. ฉันประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
13. ฉันบันทึกทางการพยาบาลได้ถูกต้องชัดเจนตามกระบวนการ พยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
14. ฉันจัดเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการพยาบาล และการรักษาให้พร้อมที่จะใช้ได้	.....	.....	.....	.....	.....
15. ฉันคาดการณ์ปัญหาทางสุขภาพอนามัยหรือภาวะแทรกซ้อน ของผู้รับบริการที่อาจเกิดขึ้นได้	.....	.....	.....	.....	.....
16. ฉันฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วย.....	.....	.....	.....	.....	.....
17. ฉันดัดแปลงเครื่องมือเครื่องใช้ในการรักษาพยาบาลที่มีอยู่ ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์	.....	.....	.....	.....	.....
18. ฉันจัดเตรียม ใช้ เก็บ และบำรุงรักษาเวชภัณฑ์ได้ถูกต้อง	.....	.....	.....	.....	.....
19. ฉันสามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการรักษาพยาบาลได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
20. ฉันจัดลำดับความสำคัญของงานในความรับผิดชอบได้เหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
21. ฉันตัดสินใจกับปัญหาอย่างมีขั้นตอนและเหมาะสม กับสภาวะการณ์	.....	.....	.....	.....	.....
22. ฉันสามารถเป็นผู้นำกลุ่มในการประชุมปรึกษาก่อนและหลัง การปฏิบัติการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....

การแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ	ระดับของการประเมิน				
	5	4	3	2	1
23. จัดเขียนแผนการปฏิบัติงานได้	.....	.....	.....	.....	.....
24. จัดปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าทีมได้	.....	.....	.....	.....	.....
25. จัดปฏิบัติงานในหน้าที่สมาชิกทีมได้	.....	.....	.....	.....	.....
26. จัดติดต่อสื่อสารด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรกับ ผู้ร่วมงานและทีมสุขภาพได้เหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
27. จัดสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจรายงานได้อย่าง เหมาะสมกับสถานการณ์	.....	.....	.....	.....	.....
28. จัดมอบหมายงานได้เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ ของสมาชิกทีม	.....	.....	.....	.....	.....
29. จัดประสานงานกับผู้อื่นได้ทั้งในและนอกหน่วยงาน	.....	.....	.....	.....	.....
30. จัดสามารถบริหารเวลาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ...	.....	.....	.....	.....	.....
31. จัดติดตามสนับสนุน ช่วยเหลือผู้ร่วมงานในการปฏิบัติ การพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
32. จัดสามารถจูงใจผู้ร่วมงานให้ร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อความก้าวหน้าของงาน	.....	.....	.....	.....	.....
33. จัดแสวงหาแนวทางพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า ด้วยความมานะพยายาม	.....	.....	.....	.....	.....
34. จัดพยายามนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติ การพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
35. จัดสามารถให้คำปรึกษากับผู้ร่วมงานได้ในเรื่องเกี่ยวกับ หลักการและเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติ การพยาบาล.....	.....	.....	.....	.....	.....
36. จัดพยายามติดตามความก้าวหน้าของศาสตร์ทางการ พยาบาลจากวารสารทางการพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....

การแสดงบทบาทพยาบาลวิชาชีพ	ระดับของการประเมิน				
	5	4	3	2	1
37. ฉันสามารถผลิต จัดหา และใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
38. ฉันเป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่งที่มีคุณค่าในสังคม	.....	.....	.....	.....	.....
39. ฉันเป็นคนที่เชื่อถือได้	.....	.....	.....	.....	.....
40. ฉันปฏิบัติการพยาบาลด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจ	.....	.....	.....	.....	.....
41. ฉันมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	.....	.....	.....	.....	.....
42. ฉันยินดีให้บริการการพยาบาลในทุกโอกาสที่จะกระทำได้	.....	.....	.....	.....	.....
43. ฉันควบคุมอารมณ์ได้เมื่อเผชิญปัญหาในการปฏิบัติ การพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
44. ฉันกล้าบอกทุกๆคนว่าฉันเรียนพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....
45. ฉันกล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ร่วมกับบุคลากรในทีมสุขภาพ	.....	.....	.....	.....	.....
46. ฉันมีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติงานการพยาบาล ที่ได้กระทำลงไป	.....	.....	.....	.....	.....

โปรดทบทวนอีกครั้งว่าท่านตอบครบทุกข้อแล้ว   ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัย

ตาราง ข1   ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแรงจูงใจในการศึกษา

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
1	.0542	.8129
2	.2669	.8031
3	.2706	.7969
4	.4178	.7963
5	.6180	.7761
6	.5906	.7753
7	.6055	.7773
8	.4249	.7857
9	.5131	.7791
10	.2737	.7962
11	.3996	.7882
12	.6105	.7785
13	.3913	.7882
14	.4799	.7825
15	.4472	.7845
16	.6223	.7743

RELIABILITY COEFFICIENTS ALPHA = .7984

ตาราง ข2   ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
1	.5956	.8047
2	.3514	.8347
3	.5157	.8126
4	.5744	.8055
5	.7511	.7884
6	.6382	.8030
7	.6072	.8031
8	.3982	.8247
9	.5306	.8186

RELIABILITY COEFFICIENTS ALPHA = .8280

ตาราง ข3   ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพการพยาบาล

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
1	.6547	.8948
2	.6129	.8955
3	.5262	.8976
4	.4013	.9011
5	.5933	.8958
6	.5157	.8977
7	.5571	.8967
8	.3833	.9009
9	.7040	.8927
10	.4969	.8981
11	.5574	.8968
12	.6073	.8959
13	.6777	.8941
14	.4275	.8996
15	.5133	.8979
16	.4627	.8989
17	.3078	.9025
18	.5069	.8981
19	.5109	.8979
20	.4161	.8997
21	.3955	.9004
22	.5982	.8959
23	.3197	.9015
24	.2816	.9020

RELIABILITY COEFFICIENTS ALPHA = .9019

ตาราง ข4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการรับรู้สมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทพยาบาล
วิชาชีพ

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
1	.5752	.9402
2	.6112	.9401
3	.5814	.9403
4	.5928	.9401
5	.4012	.9415
6	.3992	.9415
7	.5711	.9403
8	.4621	.9411
9	.6198	.9398
10	.4325	.9413
11	.5711	.9403
12	.7975	.9384
13	.6603	.9395
14	.3795	.9418
15	.5228	.9407
16	.6040	.9399
17	.4422	.9413
18	.2798	.9423
19	.5275	.9406
20	.5018	.9409
21	.6477	.9398
22	.6071	.9399
23	.6526	.9396
24	.6655	.9393
25	.4510	.9412
26	.4184	.9415

ตาราง ข4(ต่อ)

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
27	.6512	.9397
28	.6916	.9391
29	.6177	.9399
30	.6399	.9396
31	.3825	.9422
32	.6372	.9396
33	.4704	.9412
34	.2563	.9426
35	.6967	.9392
36	.2457	.9428
37	.6287	.9397

RELIABILITY COEFFICIENTS ALPHA = .9420

ตาราง ข5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้รักเป็นปมเด่นในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
38	.4878	.8473
39	.7002	.8268
40	.6721	.8290
41	.5854	.8383
42	.7124	.8276
43	.5237	.8445
44	.5388	.8445
45	.4510	.8526
46	.5644	.8403

RELIABILITY COEFFICIENTS ALPHA = .8544

ตาราง ข6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
1	.5661	.9446
2	.6323	.9443
3	.5995	.9446
4	.6222	.9442
5	.4456	.9453
6	.4260	.9454
7	.5452	.9448
8	.4930	.9450
9	.6182	.9442
10	.4634	.9452
11	.5895	.9444
12	.7672	.9434
13	.6562	.9440
14	.3519	.9459
15	.4884	.9452
16	.5761	.9445
17	.4172	.9455
18	.2865	.9461
19	.5250	.9448
20	.4894	.9451
21	.6453	.9442
22	.5570	.9446
23	.6192	.9443
24	.6119	.9442
25	.4400	.9454
26	.4717	.9454
27	.6555	.9441

ตาราง ๒๖(ต่อ)

ITEM	CORRECTED ITEM-TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
28	.6683	.9438
29	.5932	.9445
30	.6340	.9441
31	.4276	.9457
32	.6376	.9440
33	.4636	.9453
34	.2689	.9463
35	.6946	.9437
36	.2426	.9465
37	.5615	.9447
38	.3936	.9456
39	.5324	.9448
40	.3689	.9458
41	.4881	.9451
42	.5052	.9450
43	.5800	.9445
44	.2678	.9465
45	.4242	.9455
46	.3296	.9459

RELIABILITY COEFFICIENTS ALPHA = .9461

ภาคผนวก ค
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร. โชติ เพชรชื่น สำนักทดสอบฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
3. รศ. ฟาริดา อิบราฮิม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
4. รศ. สมคร เชื้อหิรัญ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
5. รศ. สุภาณี วคินอมร ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์รามาฯ
มหาวิทยาลัยมหิดล
6. ผศ.ดร. นกุล ตะบูนพงศ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
7. ผศ.ดร. ศิริพร ชัมภลลิขิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
8. ผศ. ทองใบ ปณยานันต์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
9. ผศ. ปาหนัน บุญ-หลง ผู้เชี่ยวชาญมาตรฐานการศึกษา กองงานวิทยาลัย
พยาบาล กระทรวงสาธารณสุข
นักวิชาการศึกษา กองงานวิทยาลัยพยาบาล
กระทรวงสาธารณสุข
10. ดร. ทศนีย์ นนทะสร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาว นันทนา น้าฝน
เกิดวันที่	11 มกราคม พ.ศ. 2497
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาการบริหารการศึกษายาบาลและบริการการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่ง	อาจารย์ ระดับ 6
ประวัติการศึกษา	อนุปริญญาพยาบาลอนามัย และประกาศนียบัตรผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ครุศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล) จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร